

T.C.
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYALBİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ
ANABİLİM DALI

1980-1997 YILLARI ARASINDA ALPARSLAN TÜRKEŞ'İN SİYASİ HAYATI VE İDEOLOJİSİ

Hazırlayan
Oğuzhan ALTUNTAŞ

Danışman
Doç. Dr. Hikmet Zeki KAPCI

Yüksek Lisans Tezi

Temmuz 2022
KAYSERİ

T.C.
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYALBİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ
ANABİLİM DALI

1980-1997 YILLARI ARASINDA ALPARSLAN TÜRKEŞ'İN SİYASİ HAYATI VE İDEOLOJİSİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Hazırlayan
Oğuzhan ALTUNTAŞ

Danışman
Doç. Dr. Hikmet Zeki KAPCI

Temmuz 2022
KAYSERİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Oğuzhan ALTUNTAŞ

T.C.

ERCİYES ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Anabilim Dalı : Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi

Program Adı : Yüksek Lisans

Tez Başlığı : 1980-1997 Yılları Arasında Alparslan Türkeş'in Siyasi Hayati Ve İdeolojisi

Yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının a) Giriş, b) Ana bölümler ve c) Sonuç kısımlarından oluşan (Kapak, Ön söz, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) toplam 56 sayfalık kısmına ilişkin 19/07/2022. tarihinde ***Turnitin*** intihal programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre tezin benzerlik oranı**: % 11'** dır.

Filtrelemeye **alıntılar dahil** edilmiştir. Filtrelemede **yedi (7) kelimeden daha az** örtüşme içeren metin kısımları hariç tutulmuştur.

Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez İntihal Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmasının herhangi bir intihal içermediğini, aksinin tespit edilmesi durumunda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim. 19/07/2022

Danışman: Doç. Dr. Hikmet Zeki KAPCI — Oğuzhan ALTUNTAŞ

İmza — İmza

KILAVUZA UYGUNLUK

"1980-97 Yılları Arasında Alparslan Türkeş'in Siyasi Hayatı ve İdeolojisi" adlı Yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi Lisansüstü Tez Önerisi ve Tez Yazma Yönergesine uygun olarak hazırlanmıştır.

Hazırlayan	**Danışman**
Oğuzhan ALTUNTAŞ	Doç. Dr. Hikmet Zeki KAPCI

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi ABD Başkanı

Doç. Dr. Neslihan ALTUNCUOĞLU

İmza

ÖN SÖZ

Türk siyasi hayatında 1980 öncesi ve sonrası dönem büyük bir önem teşkil etmektedir. Ülkedeki ekonomik sıkıntıların, koalisyon hükümetlerinin ve ülkedeki sağ-sol çatışmasının zirveye ulaştığı bir süreç yaşanmıştır. 1969 sonrası ortaya çıkan Milliyetçi Hareket Partisi ile ülkedeki milliyetçi-ülkücü görüş ve komünizm taraftarları arasında süregelen çatışma ortamı 1980 darbesini meydana getirmiştir. Alparslan Türkeş'in bu süreçte MHP'yi ve Ülkü Ocaklarını kurması ile günümüze kadar ulaşan ideolojisi, ülkedeki siyasete büyük önemde yön vermiştir.

Üç bölümden oluşan tezin giriş kısmında Alparslan Türkeş'in eğitim ve askeri hayatı ele alınmıştır. Birinci bölümde 1980 Darbesine kadar ülkedeki gelişmeler ve Alparslan Türkeş'in 1969'da MHP'yi kurması ve sonrasındaki siyasi gelişmeler verilmiştir. İkinci bölümde 1980 Darbesi ile beraber Alparslan Türkeş'in MHP ve Ülkücü Kuruluşlar Davasında yargılanması, hapis yılları sonrasında yeniden siyasete dönüşü ve katıldığı seçimlerdeki faaliyetleri incelenmiştir. Üçüncü ve son bölümde ise Alparslan Türkeş'in fikirleri, MHP'yi kurduğu ideolojisi, milliyetçiliği ve eserleri ele alınmıştır.

Araştırmanın yürütülmesi sırasında bana pek çok kişinin yardım ve desteği olmuştur. Öncelikle, araştırmanın ilk gününden itibaren verdiği destek ve sunduğu bilgilerden dolayı, araştırmamda izlenecek yol konusunda önerilerde bulunan, sunduğu fikirlerle farklı noktaları görmemi sağlayan, danışmanım ve değerli hocam Doç. Dr. Hikmet Zeki KAPCI hocama teşekkür ederim. Her koşulda desteğini esirgemeyen saygıdeğer hocam Prof. Dr. Remzi KILIÇ'a ve desteğini esirgemeyen kıymetli dostum Fadime GÜNEŞ'e, değerli kuzenlerime ve aileme ayrı ayrı teşekkür ederim.

Oğuzhan ALTUNTAŞ

Kayseri, Temmuz 2022

1980-1997 ARASINDA ALPARSLAN TÜRKEŞİN SİYASİ HAYATI VE İDEOLOJİSİ

Oğuzhan ALTUNTAŞ

Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi, Temmuz 2022
Danışman: Doç. Dr. Hikmet Zeki KAPCI

ÖZET

Alparslan Türkeş, kurmay subay olarak başladığı askeri hayatında görevini başarıyla yerine getirerek iyi bir asker olmanın yanında, 1944 Türkçülük-Turancılık davasında siyasi ve ideolojik bir görüşü benimsemeye başlamıştır. 1960 Askeri İhtilalinden sonra, darbenin kudretli albayı olarak hem bir asker hem de devleti yönetmeye başlayan biri olarak, Türk siyasi hayatında adını duyurmaya başlamıştır. 1965 senesinde katıldığı Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi ile siyasi hayata atılan Türkeş, 1969 senesinde Milliyetçi Hareket Partisini kurmuş ve 9 Işık Doktrini ile siyasi fikrini halka atfetmeye başlamıştır. Türkeş'in 1969 Adana Kongresi ile ortaya koyduğu Türk-İslam ülküsü, 9 Işık Doktrini ve Ülkü Ocakları çatısı altında oluşturduğu ülkücü-milliyetçi sağ görüş günümüze kadar ulaşmaya muvaffak olmuştur.

1980 darbesinin öncesinde ve sonrasında, Türkeş, gençlik hareketleri ve Türkeş'in ideolojisine sahip çıkanlar, siyasetten uzaklaştırılmak istenmiş, bu yıllarda hapis cezasına çarptırılmış, mahkemelerde yargılanmıştır. Ülkücü Kuruluşlar Davası olarak bilinen, Türkiye için karanlık bir süreç olan 12 Eylül'ün mağdurlarından olmuştur. 1980 sonrası da siyasi yasaklı olduğu sürece rağmen MHP alt yapısından gelenler vasıtasıyla siyasette var olmayı ve milliyetçi hareketin liderliğini gayrı resmi olarak yürütmeye devam etmiştir.

1987, 1989, 1991, 1995 seçimlerinde Milliyetçi Çalışma Partisi ve sonrasında yeniden Milliyetçi Hareket Partisi ile seçimlere katılarak, milliyetçi-ülkücü hareketin mecliste temsil edilmesini ve iktidar partisi olması yolunda ömrünü adamıştır. Ülke ve vatandaşların menfaatleri için muhalefet partileri ile koalisyonlar kurmuş, bakanlık görevlerini üstlenmiş, yurdun huzuru için PKK terör örgütünün bitirilmesini, Türk-Kürt kardeşliğinin yabancı devletlerce aleyhimize kullanılmasını engellemek istemiştir.

Anahtar kelimeler: Alparslan Türkeş, Milliyetçi Hareket Partisi, Ülkücülük, 9 Işık Doktrini, Milliyetçilik,

THE POLITICAL LIFE AND IDEOLOGY OF ALPARSLAN TÜRKEŞ BETWEEN 1980-1997

Oğuzhan ALTUNTAŞ

Erciyes University, Graduate School of Social Sciences
Master Thesis, July 2022
Supervisor: Doç. Dr. Hikmet Zeki KAPCI

ABSTRACT

Alparslan Türkeş, besides being a good soldier by successfully fulfilling his duty in his military life, which he started as a staff officer, started to interiorize a political and ideological view in the 1944 Turkism-Turanism case. After 1960 coup d'etat, as the mighty colonel of the coup, he started to make his name known in Turkish political life, both as a soldier and as a person who started to rule the state. Türkeş, who started his political life with the Republican Villager Nation Party, which he joined in 1965, founded the Nationalist Movement Party in 1969 and began to attribute his political ideas to the public with the 9 Lights Doctrine. Idealist-nationalist right wing that Türkeş formed under the roof of the Turkish-Islamic ideal, 9 Lights Doctrine and Idealist Hearths (Turkish: Ulku Ocaklari), which he put forward in 1969 Adana Congress, succeeded to reach the present day.

Before and after the 1980 coup d'etat, Türkeş, those who embraced Türkeş's ideology and youth movements were wanted to be detracted from politics, he was imprisoned during these years and tried in the courts. He was one of the victims of September 12, which was a dark process for Turkey, known as the "Ideal Organizations Case". Even though in the period when he was politically banned after 1980, he continued to exist in politics and to lead the nationalist movement unofficially through those coming from the Nationalist Movement Party infrastructure.

Participating in the elections with the Nationalist Task Party and after that with the Nationalist Movement Party in the 1987, 1989, 1991, 1995 elections, he devoted his life to the representation of the nationalist-idealist movement in the parliament and to become the ruling party. He formed coalitions with the opposition parties, assumed the duties of ministry for the benefit of the country and citizens, wanted to cease the PKK terrorist organization for the peace of the country and to prevent the Turkish-Kurdish brotherhood from being used against us by foreign states.

Key Words: Alparslan Türkeş, Nationalist Movement Party, Idealism, 9 Lights Doctrine, Nationalism,

İÇİNDEKİLER

1980-1997 ARASINDA ALPARSLAN TÜRKEŞİN SİYASİ HAYATI VE İDEOLOJİSİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK ..... **i**
TEZ ÖZGÜNLÜK ONAYI ..... **ii**
KILAVUZA UYGUNLUK ..... **iii**
KABUL VE ONAY ..... **iv**
ÖN SÖZ ..... **v**
ÖZET ..... **vi**
ABSTRACT ..... **vii**
İÇİNDEKİLER ..... **viii**
SİMGELER ve KISALTMALAR LİSTESİ ..... **xi**
GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM

1980 DARBESİNE KADAR ALPARSLAN TÜRKEŞ'İN FAALİYETLERİ

1.1. 1960 Darbesinde Türkeş 6
1.2. Alparslan Türkeş'in Sürgün Sonrası Türkiye'ye Dönüşü 9
1.3. Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi Yılları ve MHP'nin kurulması 12
1.4. Gençlik ve Eğitim Hareketleri 15
1.4.1. Ülkü Ocakları Derneği 15
1.4.2. Ülkücü Gençlik Derneği 17
1.4.3. Ülkü Yolu Derneği 17
1.5. 1980 Darbesine Kadar Süreç ve Milliyetçiler 18

İKİNCİ BÖLÜM

1980 DARBESİ VE SONRASINDA ALPARSLAN TÜRKEŞİN SİYASİ HAYATI

2.1. 1980 Darbesi ve Alparslan Türkeş'in tutuklanması 22
2.2 Ülkücüler Davası ve Türkeş 24
2.3. Türkeş'in Hapis Yılları ve Serbest Kalması 26
2.4. 1987 Milliyetçi Çalışma Partisi Genel Başkanlığına Geçmesi 27
2.5. 1987 – 1989 Seçimleri 28
2.6. 1991 Yılı Erken Genel Seçimler ve Üçlü İttifak 29
2.7. 1993 Yılında Alparslan Türkeş'in İkinci Kez Milliyetçi Hareket Partisi'ni Kurması 30

2.8. 1995 Yılı Genel Seçimleri 32
2.9. 1997 Yılında Vefatı 33
2.10. Devlet Büyüklerinin Alparslan Türkeş Hakkındaki Söylemleri 34

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ALPARSLAN TÜRKEŞİN FİKİRLERİ VE ESERLERİ

3.1. Alparslan Türkeş'in Fikirleri 37
3.1.1. Dokuz Işık Doktrini 37
3.1.2. Milliyetçilik 37
3.1.3. Ülkücülük 38
3.1.4. Ahlakçılık 39
3.1.5. Toplumculuk 39
3.1.6. İlimcilik 40
3.1.7. Hürriyetçilik 40
3.1.8. Köycülük 41
3.1.9. Gelişmecilik 42
3.1.10. Endüstricilik ve Teknikcilik 42
3.2. Milliyetçi Çalışma Partisi'nin ve Alparslan Türkeş'in ideolojisi 43
3.3. Alparslan Türkeş'in Milliyetçiliği ve Eserleri 44
3.4. Alparslan Türkeş'in Kürtler ve PKK Terör Örgütü Hakkında Fikirleri 46
3.5 Türk ve Yabancı Devletler İle İlişkileri 50
SONUÇ 53
KAYNAKÇA 57
EKLER 58
EK 1. 1960 Darbesinde Alparslan Türkeş ve Cemal Gürsel 58
EK 2. Milli Güvenlik Komitesi Basın Açıklaması 59
EK 3. 1960 Darbesi sonrası sürgün edildiği Hindistan'da 60
EK 4. 1963 senesinde Alparslan Türkeş'in yurda dönüşü 61
EK 5. Milliyetçi Cephe Hükümeti Görüşmeleri 62
EK 6. Milliyetçi Cephe Hükümeti Meclis Görüşmeleri 63
EK 7. MHP ve Ülkücü Kuruluşlar Davası'nda Türkeş 64
EK 8. 1980 Darbesi Yargılamaları Hakkında Cumhuriyet Gazetesi Haberi 65
EK 9. 1980 Darbesi sonrası tutuklanan Türkeş ve Erbakan hakkında Hürriyet gazetesi haberi 65
EK 10. A.B.D. Ziyareti Sırasında Alparslan Türkeş 66

EK 11. Türk Federasyonu Kongresi 67
EK 12. Alparslan Türkeş ve Çeçen Lider Dudayev..... 68
EK 13. Alparslan Türkeş ve Kırım Türkleri Lideri Mustafa Cemiloğlu 69
EK 14. Alparslan Türkeş ve Doğu Türkistan Önderi İsa Yusuf Alptekin..... 70
EK 15. 1991 Seçimlerinde Necmettin Erbakan ve Alparslan Türkeş Mitingde..... 71
EK 16. Süleyman Demirel, KKTC Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş ve Alparslan Türkeş 72
EK 17. Erciyes Türk Kurultayında Alparslan Türkeş Konuşma Yaparken..... 73
EK 18. 3 Mayıs Türkçülük Gününde Azerbaycan Cumhurbaşkanı Ebulfez Elçibey, Alparslan Türkeş ve Hanim Halilova, Azerbaycan Özgürlük Meydanında 74
EK 19. Alparslan Türkeş'in Vefatı Üzerine Milliyet Gazetesinin Haberi..... 75
EK 20. Alparslan Türkeş'in Vefatı Üzerine Hürriyet Gazetesi Haberi 76
EK 21. Alparslan Türkeş'in Vefatı Üzerine Güneş Gazetesinin Haberi 77

SİMGELER ve KISALTMALAR LİSTESİ

ANAP : Anavatan Partisi

AP : Adalet Partisi

CHP : Cumhuriyet Halk Partisi

CKMP : Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi

DP : Demokrat Parti

DYP : Doğru Yol Partisi

KKTC : Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

KTDB : Kosova Türk Demokratik Birliği

MC : Milliyetçi Cephe

MÇP : Milliyetçi Çalışma Partisi

MDP : Muhafazakâr Demokrat Parti

MGK : Milli Güvenlik Komitesi

MHP : Milliyetçi Hareket Partisi

MP : Muhafazakâr Parti

MSP : Milli Selamet Partisi

ÜGD : Ülkücü Gençlik Derneği

ÜOD : Ülkü Ocakları Derneği

ÜYD : Ülkü Yolu Derneği

GİRİŞ

Alparslan Türkeş'in ataları Kayserili ilinin Yukarı Köşkerli köyünde meskûn Avşar obalarında bulunan Koyunoğlu ailesine mensupturlar. Ataları bir toprak meselesi yüzünden çıkan kavga neticesinde 1860 yılında Sultan Abdülaziz'in fermanıyla yavru vatan Kıbrıs'a sürgün edilmişlerdir. Alparslan Türkeş 25 Kasım 1917'de Lefkoşa Haydar Paşa Mahallesi Kirlizade Sokağı 13 numaralı evde; Tuzlalı Ahmet Hamdi Bey ve eşi Fatma Zehra Hanımın çocuğu olarak dünyaya gelmiştir.[1]

Ali Arslan adı verilen Türkeş, ilk eğitimini Sarayönü İlkokulunda 1921'de dört yaşındayken almıştır. Orta öğrenimini ise yine Lefkoşa'da rüştiyede tamamladı. Mektep ve ardından gelen rüştiye eğitimi sırasında birbirinden değerli Hüsnü Bey, Mehmet Asım Bey, Selahattin Bey, Ragıp Tüzün Bey, Turgut Bey, Osman Zeki Bey ve Faiz Kaymak gibi Türklük şuuru yüksek hocalarından eğitim almıştır. Alparslan, Türklük şuurunu ilk kez orta ortaokul sürecinde bu değerli hocalarından idrak etmiştir. O yıllarda Kıbrıs, İngiliz işgali altında olması sebebiyle hem yavru vatanda yaşayan hocaları, hem göç etmek zorunda kalan Türk aileler milliyetçi olarak yetişmekteydi. Osman Zeki Bey, milliyetçi bilinç oluşturmak amacıyla, Sultan Alpaslan'dan esinlenerek isminin Alparslan olmasını istemiştir. Alparslan Türkeş, 1933 yılında işgal altında bulunan Kıbrıs'tan, milliyetçi ruhu ve askeri idealleri için babası Ahmet Hamdi Bey ve annesi Fatma Zehra Hanım ve kız kardeşi Dervişe ile İstanbul'a göç etmişlerdir.[2]

1933 Yılında Türkiye'ye gelen Türkeş, Kuleli Askeri Lisesine kayıt yaptırarak askeri eğitimine başlamak istemiş ise de Kıbrıs Türklerinin, İngiliz pasaportu taşımalarından dolayı kendi yurdunda vatandaş olarak kabul edilmemekteydi. Bu

---

1 Semih Yalçın, *Alparslan Türkeş*, (Ankara: Sivas Ülkü Ocakları Yayınları,2001),1. ; Yalçın Sarıkaya ve İsmail Faruk Aksu, Doğumunun 100. Yıldönümünde Lider Türkiye İçin Alparslan Türkeş Vizyonu (Ankara: TASAV Yayınları, 2017), 9.

2 Sarıkaya ve Aksu, *Doğumunun 100. Yıldönümünde,* 10.

sebeple Kıbrıs'tan gelen Türkler pasaportları nedeniyle askeri okullara giremiyorlardı. Alparslan Türkeş'in de askeri liseye alınması bu sebeple reddedilmiştir. Ancak dönemin Genelkurmay Başkanı Mareşal Fevzi Çakmak devreye girerek, Türkeş'in Kuleli Askeri Lisesine kayıt yaptırmasını sağlamıştır. 1936 yılında üstün zekâsı ile başarılı bir şekilde Kuleli Askeri Lisesinden mezun olmuştur. 1 Mayıs 1936'da Kara Harp Okuluna girmiş ve 30 Ağustos 1938 tarihinde Piyade Asteğmen rütbesi ile Kara Harp Okulundan da mezun olmuştur. 1939'un Haziran ayında Isparta kuvvet komutanlığına takım subayı olarak görevlendirildi, ardından 1941 senesinde birliği ile beraber Gelibolu'daki 58. Piyade Alayı 5. Bölük Komutanlığına tayin edilmiştir. Buradan Balıkesir Bandırma Edincik, Erdek ve Marmara adasında görevlendirilmiştir. Bunun neticesinde gösterdiği başarılar, uyguladığı askeri disiplin ve yetkinliği sayesinde 30 Ağustos 1942 tarihinde üsteğmenlik rütbesine yükselmeyi başarmıştır. Ardından 1948 senesinde Genelkurmay Başkanlığı tarafından yapılan sınavı kazanıp eğitim görmek üzere Amerika Birleşik Devletlerine gönderildi. Orada Amerikan Piyade Okulu ve Amerikan Harp Akademisinde eğitim alarak bu okulları başarı ile bitirdi. 1951 yılında Yüzbaşı rütbesindeyken Harp Akademisi sınavlarını kazanarak akademiye hak kazanmıştır. 1955 senesinde Kurmay Subay olarak Harp Akademisinden mezun olmaya muvaffak olmuştur. 1955de kurmay binbaşı olan Alparslan Türkeş, Washington'da Daimi Grup nezdinde Türk Genelkurmayının Temsil Heyeti üyeliğine görevlendirilmiştir. 1957 yılının sonuna kadar bu görevi sürdürdü. Bu süre içerisinde Amerikan Üniversitesinde eğitim almıştır. Amerika'da Uluslararası Ekonomi alanında da eğitim almıştır. Ardından 1958 senesinde Elazığ'da, Kurmay Yarbay rütbesi ile 244 Piyade Alayı 1. Tabur Komutanlığında görev yapmıştır. Alparslan Türkeş, görevlerindeki üstün başarıları dolayısıyla, Millî Savunma Bakanlığı NATO Koordinasyon Şube Müdürü olarak görevlendirilmiştir. Alparslan Türkeş, daha sonra 1959 senesinde Almanya'ya Atom ve Nükleer okuluna eğitime gönderilmiştir. Harp Akademisi süresince, Türk tarihine ve kitaplara olan merakından dolayı, dönemin büyük Türkçü isimleri olan Nejdet Sançar, abisi Hüseyin Nihal Atsız ve Zeki Velidi Togan gibi kıymetli isimlerle tanışmış, Hüseyin Nihal Atsız vesilesiyle milliyetçi şiirlerle, romanlarla ve ideolojilerle yakınlaşarak siyasi düşünce yapısı şekillenmiştir.[3]

[3] Sarıkaya ve Aksu, *Doğumunun 100. Yıldönümünde,* 11.

Bu görev boyunca Avrupa'da önemli NATO toplantılarına ve askerî manevralarına, Genelkurmay Başkanlığı yetkilisi olarak katılmıştır. 27 Mayıs 1960 senesinde Milli Birlik Komitesi tarafından gerçekleştirilen ihtilal neticesinde, ihtilalin Kudretli Albayı olarak bildiriyi okuyan isim olmuştur.[4]

Alparslan Türkeş ve kurmuş olduğu Milliyetçi Hareket Partisi, Türk siyasi hayatının en önemli partilerinden birisi olmuştur. Çünkü kurulduğu dönemden itibaren, hem parti içerisinde yaşanan bölünmeler hem hükümetlerin sıkıyönetim ilanı partinin önemini artırmıştır. Ardından 1980 darbesi, camianın hapisler ve mahkemelerde geçen yılları gelmiştir. Alparslan Türkeş'in hapiste geçirdiği seneleri ve siyasetten uzak kaldığı dönemde büyük önem teşkil etmiştir. Türkeş', rakiplerine karşı geliştirdiği fikirlerle uzun bir zaman Türk siyasi hayatının önemli bir parçası olarak yer almıştır. Buna rağmen, hiçbir zaman Milliyetçi Hareket Partisini tek başına iktidara taşımayı başaramamıştır. Mecliste gündeme getirdiği hususlar, Türk milletleri hakkında oluşturduğu kamuoyu ile gündemin belirlenmesinde, çoğu zaman Türkeş'in etkili olmasını sağlamıştır. Alparslan Türkeş'i farklı kılan bir başka özellik, siyasete atıldığı andan itibaren, partisini CHP, AP ve MSP ve diğer partiler karşısında muhalif olarak belirlemesiyle, Türk milletine bir alternatif olarak göstermiştir.[5]

Alparslan Türkeş, Milliyetçi Çalışma Partisi ve Milliyetçi Hareket Partisini siyaset arenasında temsil ettiği andan itibaren, CHP ve AP karşısında keskin bir tavır benimsemiştir. Sağ görüşte DYP'nin ve ANAP'ın kitlesini almaya çalışmıştır. Gerek askeri hayatı ile girdiği 1960 ihtilali, gerek 1980 darbesinde MHP lideri rolü ile Türk gençliğine önderlik etmektir. Ayrıca Türk siyasi hayatına yön vermekten geri kalmamıştır.[6]

Türkeş, yalnızca Türkiye'nin dertleri ile kalmayarak dünyanın neresinde bir Türk varsa onun egemenliği, hürriyeti ve esaret altında kalmamasını kendisine görev edinmiştir. 1980 mahkemelerinde aldığı hapis cezasına, siyaset yasaklarına rağmen yılmayarak Türk-İslam davasını sürdürmüştür. 9 Işık Doktrinini kendisini milliyetçi olarak tanımlayan herkesin bilincine yerleştirmek istemiştir. Bu siyasi ideoloji ile seçmen desteğinin sınırlı olmasına rağmen Alparslan Türkeş, 1965'den bu güne kadar

---

4 Habib Yalçın, *Alparslan Türkeş'in Bilinmeyen Anıları,* (İstanbul, Bilge Karınca Yayınevi, 2019), 23-25.

5 Yalçın, *Alparslan Türkeş,* 14.

6 Oğuzhan Cengiz, *Alparslan Türkeş,* (İstanbul: Bilge Oğuz Yayınları, 2015), 491-493.

önemli bir siyasi kişilik olarak varolmuştur. Türk siyasi hayatının günümüze kazandırdığı bir şahsiyet ve partinin lideri olmuştur. Türkeş'in fikri yapısı, 1980 yılları sonrasından başlayarak, Türk devletleri ile ilişkileri, terör örgütüne karşı amansız tavrı, meydana getirdiği ülkücü hareket, halen siyasi hayatımızı etkilemektedir.[7]

Bu çalışma Alparslan Türkeş'in, Türk siyasi hayatındaki önemine, milletimize benimsettiği siyasi ideolojisine, Türk milliyetçiliğinin ülkede ve dahi dünyada yayılma sürecine ışık tutmaya çalışacaktır. Alparslan Türkeş'in 1980 sonrası siyasi hayatı ele alınmadan önce giriş bölümünde, Türkeş'in doğumu, ailesi ve askeri eğitim hayatı ve asker olarak görev yaptığı yerler üzerinde durulacaktır. Birinci bölümde, Alparslan Türkeş'in 1960 ihtilali ve sonrasında Türkiye'ye dönerek siyasi hayata başlangıcı, arkadaşları ile birlikte CKMP'ye katılması ve MHP'yi meydana getirmesi anlatılacaktır. 1969'da kurulan MHP'nin nasıl ortaya çıktığı ve Türkeş'in gençlik hareketi ile birlikte ülkedeki varoluş süreci belirtilmiştir. Böylece Türk siyasi hayatına nasıl girdiği ve parti politikasının neler olduğu açıklanacaktır. Sonrasında, Türkeş'in gençlik hareketleri olan Ülkü Ocakları ve diğer dernekler üzerinde durulacaktır.[8]

1980 Darbesine gidilirken yaşanan toplum içindeki çatışma, komünist-ülkücü çatışması değerlendirilecektir. 1970'li yılların nasıl ilerlediği, ülkedeki kaos ortamı ve Alparslan Türkeş'in bu konudaki yaklaşımı anlatılmıştır. Bu zaman zarfında ortaya çıkan sağ-sol, ülkücü-komünist kavgalarının nasıl ortaya çıktığı, Türkeş'in bu konulara yaklaşımının neler olduğu, Türkeş'in kurduğu ittifaklar ve MC hükümetlerine değinilecektir.[9]

İkinci bölümde, 1980 darbesinin gerçekleşmesiyle, Türkeş'in yakalanması, yürütülen davada diğer ülkücüler ile birlikte yargılanma süreci ve hapis yılları, sonrasında özgür kalması ile başladığı yeni siyasi süreci değerlendirilmeye çalışılacaktır. 1980 darbesi sonrasında kurulan MHP'nin devamı niteliğinde Milliyetçi Çalışma Partisi'nin yeniden açılması ve Türkeş'in siyasi yasaklı yıllarında partiyi gayrı resmi şekilde yönetme süreci ele alınmıştır. Milliyetçi Çalışma Partisinin kurulması, Türkeş'in siyasi yasaklı yılları ve sonrasında Türkeş'in yeniden partisinin başına geçmesi ile hem partinin hem Türkeş'in Milliyetçi Hareket Partisini yeniden kurmaları,

---

7 Alparslan Türkeş, *Türkiye'nin Meseleleri,* (İstanbul, Kutluğ Yayınları, 1976),87-90.
8 Cengiz, *Alparslan Türkeş, 238-240.*
9 Türkeş, *Türkiye'nin Meseleleri,* 73-75.

siyasi faaliyetleri ve muhalefet partileri ile kurduğu ittifaklar belirtilmiştir. 1987 sonrası Alparslan Türkeş'in katıldığı 1987-1989-1991 ve 1995 seçimleri ve bu seçimlerde aldığı sonuçlar değerlendirilmiştir. Seçimlerde diğer partilerle girdiği ittifaklar ve siyasiler ile neden anlaştığı değerlendirilmiştir.[10]

Üçüncü ve son bölümde, Alparslan Türkeş'in bir fikir adamı olarak kendisine ve Milliyetçi Hareket Partisine temel olarak belirlediği 9 Işık Doktrini ve bu ilkelerde neler beklediği detaylı bir şekilde anlatılmıştır. Ülke için neler istediği, milliyetçilerin ve partisinin izlemesi gereken fikri politikayı belirttikten sonra, Alparslan Türkeş'in Türk ve yabancı devletlere ilişkisi ve görüşlerine yer verilmiştir. Esaret ve buhran halindeki Türk devletleri hakkındaki görüşleri, yabancı devlet yetkilileri ile bu konularda görüşmeleri değerlendirilmiştir. Ülkedeki PKK terör örgütü ve Kürt meselesi hakkındaki görüşleri, bunları nasıl ortadan kaldıracağının değerlendirilerek, Alparslan Türkeş'in bize bıraktığı eserleri izah edilmeye çalışılmıştır.[11]

Çalışma konusu, zaman bağlamında 1980-1997 yılları ile sınırlandırılmış olsa da 1960 ihtilalinde Türkeş'in rolü, sürgün yıllarında siyaset fikrinin ortaya çıkışı, ardından 1965 CMKP'nin kuruluşu ile siyasi hayata katılması ve sonrasında 1969'da kurulan MHP'nin faaliyetleri ile yaşanan gelişmeleri anlatarak, bu süreci net olarak görebilmek bakımından zaruri görülmüştür. Alparslan Türkeş'in siyaset dünyamıza nasıl girdiğini, hangi görüşleri kendisine temel edindiği belirtilmiştir. Siyasi hayatı, ideolojisi, muhalefet partileri ile mücadelesi, Türk devletleri ile ilişkileri, yoğun olarak döneme ilişkin kitaplardan, hatıralardan, dönemdeki dergilerden ve benzer konulardaki tezlerden faydalanılarak incelenmiş, bahsi geçen dönem esas alınarak taranmış ve değerlendirmeye dayanak gösterilmiştir.

10 Yalçın, *Alparslan Türkeş*, 335-339.
11 Cengiz, *Alparslan Türkeş,* 593-600.

BİRİNCİ BÖLÜM

1980 DARBESİNE KADAR ALPARSLAN TÜRKEŞ'İN FAALİYETLERİ

1.1. 1960 Darbesinde Türkeş

Alparslan Türkeş, askerlik faaliyetlerini icra ederken, samimi olduğu dönemin Türkçü-Milliyetçi hocaları ve fikir adamlarıyla birlikte siyasi ve ideolojik yönü de güçlenmiştir. Türkçülük-Turancılık Davası olarak bilinen davada Türkeş,18 Haziran 1944 Bölük Komutan Vekilliği görevinde iken tutuklanmıştır. Mahkeme, 9 ay 10 gün hapis cezası vermiş ancak bu süreçte bir yıl hücre hapsi yattığı için mahkeme tarafından tahliye edilmiştir. Mahkemece verilen ceza, daha sonra Askeri Yargıtay tarafından bozulmuş ve 2 numaralı mahkeme tarafından beraat ettirilmiştir. Böylece Türk kamuoyu tarafından ilk kez adı 3 Mayıs 1944 Türkçülük-Turancılık davasında bir asker olarak değil, dava ve fikir adamı olarak duyulmuştur.[12]

Ardından yurtdışında icra ettiği askeri görevler bittikten sonra yurda geri dönmüştür. Yurda döndüğü süreçte ülkede, iktidar ve muhalefet arasında karmaşa bulunmaktadır. Cemal Gürsel önderliğinde askeri kesim bu siyaset karmaşasından ve yurdun içinde bulunduğu durumdan memnun değildir. Türkeş yurda döndükten sonra yakın arkadaşı olan Binbaşı Talat Aydemir ile görüşmelerine başlamıştır. Kendisini askeri oluşumun içine davet ettiklerinde ihtilalcilerin bir planı olmadığı için Talat Aydemir'in kendisine yaptığı teklifi ilk başta reddetmiştir. Daha sonraları Kurmay Albay Faruk Ateş Dağlı ve Talat Aydemir'in de bulunduğu evindeki yemekli bir toplantıda konu tekrar açılmıştır. Burada Ateş Dağlı'nın yoğun telkinleri üzerine Türkeş cuntaya katılmaya karar vermiştir. Alparslan Türkeş, Elazığ'daki görevini tamamladıktan sonra yarbaylık rütbesine yükselmiştir. Ardından Ankara'dan Natur

[12] Sarıkaya ve Aksu, *Doğumunun 100. Yıldönümünde,* 13.

şubesine tayini çıkmıştır. Böylece Kurmay albaylığa yükseldiğinde bu şubenin müdürü olmuştur.[13]

Alparslan Türkeş'i rahatsız eden konuların başında; ihtilalin, muhalefet lideri İsmet İnönü'yü başa geçirmek için yapılacağı endişesi gelmektedir. Türkeş, toplanan komite içerisinde, Ankara ve İstanbul'da gruplar oluşturulduğunu ancak henüz planlı bir çalışmaları bulunmadığını görmüştür. Ayrıca birbirleri ile görüşmelerinde gizliliğe önem gösterdiklerini tespit etmiştir. Bununla birlikte ihtilalcilerin Demokrat Parti iktidarını devirerek yerine İsmet Paşa'yı iktidara geçirmek istediklerini düşünmüştür. [14]

Türkeş'e ihtilalin öncesinde, ihtilalci askerler; devlet başkanı olmasını istediklerini söylemişlerdir. Ancak Türkeş'in hem yaşı genç hem de rütbesinin henüz kurmay Albay olması sebebiyle hemfikir olunamamıştır. Türkeş'in devlet başkanı olmasını istemelerinin sebebi; genç subayların, Alparslan Türkeş'i yakından tanımaları ve rütbeliler içerisinden liderliğe en yakın onu görmeleri olmuştur.[15] Milli Birlik Komitesi Başkanı Cemal Gürsel'in, hükümete verdiği muhtıra sonrasında; Milli Savunma Bakanlığı'nın Gürsel'i izinli sayarak İzmir'e istirahate çıkarması komitede panik havası meydana gelmiştir. Bunun üzerine çoğunluğu albaylardan oluşan birlik, başlarına bir General aramaya başlamışlardır. Neticede Tümgeneral Cemal Madanoğlu ve Tuğgeneral Sıtkı Ulay'ı da sonradan oluşuma katılmaya ikna etmişlerdir.[16]

Milli Birlikte Komitesi 27 Mayıs 1960 sabahı ülke yönetimini bütünüyle ele geçirmiştir. İhtilal, Kurmay Albay Alparslan Türkeş'in radyodan okuduğu bildiriyle Türkiye'ye duyuruldu. İhtilali planlayan ve gerçekleştiren 37 subay ile Emekli Orgeneral Cemal Gürsel'in oluşturduğu komite, ülke yönetimini üstlenmiştir. İhtilal sonrasında Cemal Gürsel devlet başkanlığını görevine getirilmiş, komitedeki isimler önemli kademelere yerleştirilmişlerdir. Alparslan Türkeş 27 Mayıs 1960 Askeri Darbesinin önde gelen simalarından olmuştur. İleride darbenin kudretli albayı olarak anılmıştır. İhtilalden sonra Milli Birlik Komitesi tarafından Başbakanlık Müsteşarlığı görevine getirilmiştir.[17]

---

13 Cengiz, *Alparslan Türkeş*, 91.
14 Yalçın, *Alparslan Türkeş,* 24-26.
15 Cengiz, *Alparslan Türkeş,* 92.
16 Cengiz, *Alparslan Türkeş,* 97.
17 Yalçın, *Alparslan Türkeş,* 24.

Türkeş 27 Mayıs gecesi radyodan okuduğu bildiride, "*tekrar ediyoruz düşüncelerimiz Yurtta sulh cihanda sulhtur. Türkiye dahilinde bütün garnizonlarda Garnizon komutanları o yerin idare ve mülkiyesine el koyacaklar ve vatandaşların her hususta emniyetini sağlayacaklardır*" demiştir. İhtilalden sonra Cumhurbaşkanı Celal Bayar ve Başbakan Adnan Menderes, dönemin Genelkurmay Başkanı Orgeneral Rüştü Erdelhun, Yassıada'ya sürülmüştür. Genel Kurmay 2. Başkanı olarak görev yapmakta olan Cevdet Sunay, Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na görevlendirilmiştir. Böylece bütün üst düzey askeri kademe tasfiye edilerek askeriyenin önemli isimleri uzaklaştırılmış oluyordu. Milli Birlik Komitesi, darbeyi ve sonrasında gerçekleşecek olayları çok detaylı planlamıştır. [18]

1960 yılının Haziran ayında tutuklanan Demokrat Partililer, gönderildikleri Yassıada'da iken, Milli Birlik Komitesi Ağustos ayında 235'i general olmak üzere orduda geniş bir yenileme harekatı başlatmıştır. Böylece albaylarının, yarbayların yarısını ve binbaşılardan 110 kişiyi, toplamda 4.000'i aşkın subayı emekliye ayrılmıştır. 1960 Ekim ayında 147 öğretim üyesini üniversitelerden ihraç edilmiştir. Bu öğretim üyeleri aralarında Tarık Zafer Tuna'ya gibi Anayasa çalışmaları içerisinde bulunanlar olmuştur. Ayrıca İsmet Giritli gibi ihtilalin meşru olduğuna dair bildiriye imza atanlar, Mina Urgan gibi ihtilali gönülden destekleyenler de bulunmaktadır.

Yassıada duruşmaları 14 Ekim 1960'da başlamıştır. Görülen dava sonucunda; Celal Bayar, Adnan Menderes, eski meclis başkanı Refik Koraltan ve eski Genelkurmay Başkanı Rüştü Erdelhun olmak üzere 15 kişi hakkında idam kararı verilmiştir. Diğer 31 kişi hakkında müebbet hapis cezası, 400 kişi hakkında ise çeşitli cezalar verilmiştir. Bu davada 135 sanık beraat ettirilmiştir. Türkeş, Yassıada yargılamalarının adil olmasını, idam cezalarının verilmemesini savunmuştur. Demokrasiye yol açarak yeniden seçimlere gidilmesini, ihtilalin kanlı bir hal almaması gerektiğini savunmuştur. 13 Kasım 1960'ta içlerinde Alparslan Türkeş'in de bulunduğu14 Milli Birlik Komitesi üyesi yurt dışına sürgüne gönderip tasfiye edilmiştir. Aralık ayında Milli Birlik Komitesi tarafından, kapatılan Demokrat Parti hariç, siyasi partiler meslek teşekküllerinden seçilen kurucu meclis oluşturulmuştur. Ardından anayasa çalışmalarına başlanmıştır. 1960 ihtilali Osmanlı döneminde çeşitli örnekleri bulunmakla beraber, Cumhuriyet tarihimizde bir ilk olmuştur. 1961 Anayasası da Türk siyasi hayatına yeni

[18] Cengiz, *Alparslan Türkeş,* 97.

kurumlar getirecektir ve 1961 seçimlerinden sonra Türkiye artık bundan sonraki yıllarına damgasını vuracak ve sürekli karmaşalara ve siyasi istikrarsızlıklara neden olacak koalisyon hükümetleri ile tanışacaktır.[19]

13 Kasım'da Milli Birlik Kurulu dağılarak 2. Milli Birlik Kurulu oluşturulmuştur. 27 Mayıs böylece yeni ekiple karakter değiştirerek bir süre daha kurucu meclisle beraber iktidarda kalacaktır. Milli Birlik Komitesi Cemal Gürsel'in isteği üzerine toplanmış, toplantıda da 14'ler olarak tarihe geçecek subayların durumu görüşülmüştür. Neticede 14'ler emekliye sevk edilerek yurtdışında görevlendirilmelerine karar verilmiştir.[20]

Türkeş'in yönetimde ve siyasette etkisinin azaltılması için 13 Kasım 1960'ta Alparslan Türkeş'in evi basılmıştır. Türkeş bir uçağa bindirilerek Hindistan'a gönderilmiştir. Türkeş 60 ihtilalinden sonra Mili Birlik Komitesi ile yaşadığı fikir ayrılıkları neticesinde gönderildiği Hindistan'da; "*beni Hindistan'ın başkenti yeni Delhi'ye sürdüler, görev olarak maslahatgüzarlık görevi verdiler, bir boş masa bir kuru sandalye hiçbir yetki hiçbir sorumluluk vermediler sadece oturuyor mesai saatini dolduruyordum"* diyerek kendisini yurttan uzaklaştırdıkları için sitem etmiştir. 14'ler olarak bilinen sürgündeki arkadaşları ile mektuplaşmalarında, yurda döndüklerinde askerlik görevi yerine siyasi faaliyetlere atılmaları gerektiği hususunda hem fikir olmuşlardır.[21]

1.2. Alparslan Türkeş'in Sürgün Sonrası Türkiye'ye Dönüşü

1960 ihtilali sonrası yurttan sürgün edilen Milli Birlik Komitesi üyesi olan Alparslan Türkeş ve diğer 13 arkadaşı sürgün yıllarında ülkedeki siyaseti ve komitenin aldığı kararları yakından takip etmişlerdir. Bu dönemde Türkeş, sürgündeki diğer arkadaşları ile mektuplaşarak ülkenin durumu ve döndüklerinde ne yapacakları konusunda istişarede bulunmuştur. Hindistan Delhi'de kendisine kolay bir iş vererek yurttan uzak tutulmak istendiği için artık aklında siyasete atılmak ve yönetimde söz sahibi olma fikri yerleşmiştir. 27 Mayıs 1960'te ihtilalinde Milli Birlik Komitesinde bulunan ancak daha sonra Milli Birlik Kurulu tarafından 14'ler olarak tarihe geçen

---

19 Özçelik vd. , *Yakın Dönem,* 152-153.

20 Ceyhun Serçemeli, "Ondörtler Olayı ve Başbuğ Alparslan Türkeş'in Hindistan Sürgünü", *Ülkü Ocakları Eğitim ve Kültür Vakfı Dergisi,* 172, (2017): 56.

21 Cengiz, *Alparslan Türkeş,* 34-122.

Ahmet Er, Fazıl Akkoyunlu, Şefik Soyuyüce, Muzaffer Özdağ, Dündar Taşer, Numan Esin, Rıfat Baykal, Mustafa Kaplan tekrar yurda dönerek siyaset hazırlıklarını hızlandırmışlardır.[22]

23 Mart 1963 tarihinde Alparslan Türkeş Hindistan sürgününden yaklaşık üç sene sonra yeniden Türkiye'ye dönmüştür. İstanbul'da Türkçü gençlerin çoğunlukta olduğu ve içerisinde dönemin CKMP milletvekili İsmail Hakkı Yılanlıoğlu ve Hami Tezkan'ın da bulunduğu yaklaşık 500 kişilik kalabalık tarafından karşılanan Türkeş, basın açıklaması yaparak, bundan sonra nasıl bir istikamet göstereceği yolunda beyanat vermiştir. Alparslan Türkeş, amaçlarının Türk Rönesans'ını gerçekleştirmek olduğunu dile getirmiştir.[23]

Sürgün arkadaşları ve yurttaki silah arkadaşlarıyla birlikte kabine oluşturup partileşme amacıyla, Türk Milletine Beyanname başlığı altında yaptığı açıklama yapmışlardır. Ardından Türk milleti için önemli bir tarih olan 19 Mayıs gününde Huzur ve Yükseliş Derneği adında bir dernek kurmuştur. Türkeş, Huzur ve Yükseliş Derneği'nde CKMP'den, YTP'den, AP'den,14'lerden ve üniversiteden birçok kurucu bulunduğunu söylemiştir. Bu derneğin ideallerini 27 Mayıs'ın hedeflerinden saptırıldığını düşündüğü ve kendi milli duygularını barındıran derneğin ülkü ve doktrinlerini; "*milliyetçilik, ülkücülük, ilimcilik, toplumculuk, köycülük, halkçılık, gelişmecilik ve hürriyetçilik, ahlakçılık, endüstricilik ve teknikçilik*" olarak sıralamıştır.[24]

Türkiye'ye geldikten sonra Alparslan Türkeş, 21 Mayıs 1963 hadisesinin akabinde, yapılan darbe teşebbüsünde hükümeti erken bilgilendirmiş olsa da sanık olmaktan kurtulamamıştır. Beraberinde Muzaffer Özdağ, Rıfat Baykal ve Fazıl Akkoyunlu ile birlikte Talat Aydemir'in yeniden giriştiği darbe teşebbüsüne karıştığı iddiası ile haksız yere tutuklanmıştır. Ardından Mamak Askeri Cezaevinde 4 ay hücre hapsi yatmıştır.[25]

---

22 Yalçın, *Alparslan Türkeş,* 43.

23 Ferit Salim Sanlı, ''Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi'nden Milliyetçi Hareket Partisi'ne Tarihsel Süreç, İdeoloji ve Politika 1960-1969, (Yayımlanmayan Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi AİİTE,2017), 214-15.

24 Sanlı, "Cumhuriyetçi Köylü", 220.

25 Serçemeli, "Ondörtler Olayı", 54. ; Habip Yalçın, *Alparslan Türkeş,* 24. ; Zeki Özdemir, "1965-1969 Yılları Arasında Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi ve Milliyetçi Hareket Partisi", (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi SBE, 2017): 74.

Kısa bir süre tutuklu kalan Alparslan Türkeş ve arkadaşları için önlerinde; yeni bir siyasi parti kurmak ve AP içerisinde yeniden nüfuz arayışına girmek vardır. Üçüncü seçenek mevcut partilerden herhangi birisine dahil olmak fikridir. Siyasete atılmak isteyen Alparslan Türkeş'in, aklında herhangi bir siyasi parti bulunmamaktadır. Türkeş, milliyetçi ve ülkü sahibi bir ideoloji ile siyasette yükselmeyi amaçlamıştır. 1960 İhtilali sonrası Başbakanlık Müsteşarlığı döneminden 21 Mayıs hadisesine kadar geçen zaman zarfında Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi ile alenen ilgisi olmamıştır. Ancak Osman Bölükbaşı'nın CKMP Genel Başkanlığından ayrılması ve lider boşluğu oluşması üzerine teklif gelmiştir. CKMP yöneticilerinden; Mehmet Altınsoy, Ahmet Oğuz ve İrfan Baran'ın kendisini ve arkadaşlarını CKMP'ye davet etmişlerdir. Böylece Alparslan Türkeş'i partinin başına geçirmek ve muhalefette güçlenmek istemişlerdir.[26]

Tüm bu gelişmeler sonucunda Alparslan Türkeş ve yakın arkadaşlarının çizeceği yol belli olmuştur. Yeni bir parti kurup sıfırdan başlamak yerine hali hazırla yönetici kadrosunun da kendilerini istediği ve muhalefetten iktidara daha kolay yürüyeceklerini düşündükleri Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi'ne katılma fikri kesinleşmiştir. 27 Mayıs Harekâtının öncü simalarından olan Alparslan Türkeş, Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisine girme zeminini oluşturmuştur. CKMP'liler ve Türkeş'in arkadaşları arasında uzun süren görüşmeler sonucunda, CKMP'nin 22-23 Şubat 1964 kongresinde kendisine yakın 60 yakın arkadaşının CKMP girmesini sağlamıştır. Türkeş, partiye girmeden önce yapılacak olan kongrede Ahmet Oğuz'un genel başkan olmasını önermiştir. Bunun üzerine Ahmet Oğuz, genel başkanlığı altı aylığına kabul edebileceğini açıklamıştır. Türkeş, 9 İlkenin, ileride 9 ışık doktrini olacak olan ideolojisinin parti tarafından benimsenmesi teklifinde bulunmuştur. Ayrıca Hasan Dinçer ile olan görüşmesinde, partinin isminin Birlik ve Hareket Partisi olarak değişmesini talep etmiştir.[27]

Genel başkanlık seçimlerini Ahmet Oğuz'un kazanması üzerine 31 Mart 1965 günü beraberindeki 14'lerden Rıfat Baykal, Muzaffer Özdağ, Ahmet Er ve Dündar Taşer ile birlikte Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisine katılmıştır.[28],

---

26 Sanlı, "Cumhuriyetçi Köylü", 229-230. ; Özdemir, "1965-1969 Yılları", 74.
27 Özdemir, "1965-1969 Yılları",74. ; Sanlı, "Cumhuriyetçi Köylü", 231-232.
28 Sanlı, "Cumhuriyetçi Köylü, 237-238.

1.3. Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi Yılları ve MHP'nin kurulması

Yurda dönerek siyasete atılan ve Cumhuriyetçi Köylü Millet partisini tercih eden Türkeş, ihtilal günlerinde ve sürgünde fikir dünyasında oluşturduğu ideolojisi ile milliyetçi tabanlı bir parti yapısı oluşturmak istemiştir. 1944 Türkçülük-Turancılık davasında da gençliğin simge isimlerinden biri olan Türkeş, askerlik yıllarında ve Başbakanlık Müsteşarlığı yaptığı dönemde tanıştığı siyasiler ile yola koyularak kendisine inan bir kitle toplamayı başarmıştır. Kıbrıs'ta medresede aldığı milliyetçi eğitim, askerlik yıllarında gördüğü siyasi karmaşaya bakışı, 1944 olaylarında şekillenen düşünce alt yapısı CKMP ile halkla buluşmuştur.

Kısa bir süre önce CKMP'ye katılan Alparslan Türkeş, Parti Genel Müfettişliğine getirilmiştir. Bu süreçte Ahmet Oğuz'un Celal Bayar ile görüşmesinden sonra partide şikayetler dile gelmeye başlamış, bu şikayetler Ahmet Oğuz'un istifasına kadar götürülmüştür. Bu süreçte yeniden kongre toplanılması istenmiş ve karşıt iki gruptan 1.grup genel başkanlık seçimi yapılmasını ve başa Alparslan Türkeş'in geçmesini isteyen taraf olmuştur. Türkeş ve arkadaşlarının olağanüstü kongre taleplerinin partide huzursuzluk yaratması üzerine, genel başkan Ahmet Oğuz, genel başkanlıktan ve ileride yapılacak olan 1965 kongresi sonrasında partiden istifa etmiştir. Türkeş böylece partide hızlıca yükselme fırsatını yakalamış, genel başkanlığı alarak partiyi istediği fikirlerle yeniden şekillendirebilecektir. Aklındaki 9 ışık doktrini, milliyetçi gençleri bir çatı altında toplama, mecliste söz sahibi olarak ekonomik, kültürel reformu gerçekleştirme ideallerine daha da yakınlaşmıştır.[29]

CKMP Olağanüstü Büyük Kongresi 30.07.1965 tarihinde 2154 delegenin katılımıyla Ankara'da, Büyük Sinema Salonunda başlamıştır. Kongre salonunda hakimiyet, kongreye hazırlıklı gelen Alparslan Türkeş taraftarlarının elindedir. Türkeş'i destekleyen gruplar arasında Türkçüler Derneği, Türk Ocakları ve Üniversiteliler Kültür Derneği'ne mensup gençler dikkat çekmekteydi. Kongre salonu, Genel Başkan adaylarından Hasan Dinçer ve Alparslan Türkeş'in gövde gösterilerine sahne olmuştur. Ancak Hasan Dinçer aday olmayarak Ahmet Tahtakılıç'ı destekleyecektir. Kongre başlarken Alparslan Türkeş ve Ahmet Tahtakılıç, CKMP Genel Başkanlığına adaylığını açıklamışlardır. Kongre başlamasıyla Türkeş'in konuşmasından sonra Genel Başkanlık,

[29] Özdemir, "1965-1969 Yılları", 77-78. ; Yaşar Akbıyık vd. , Türkiye Cumhuriyeti Tarihi 2. Cilt, (Ankara, Atatürk Araştırma Merkezi, 2014): 585.

Genel İdare Kurulu ve Haysiyet Divanı seçimlerine geçilmiştir. Yapılan genel başkanlık yarışını Alparslan Türkeş 689 oy alarak kazanmış, Tahtakılıç ise 516 oy alabilmiştir. Böylece 1 Ağustos 1965'te CKMP'nin olağanüstü kongresinde parti üyeleri tarafından genel başkanlığa seçilen isim Alparslan Türkeş olmuştur.[30]

Türkeş genel başkanlık seçimi sonrası verdiği demeçte; "*komünizmin önlenmesinde sosyal adalet ve güvenliğin yerleştirilmesinin zaruri olduğu vurgulamış, komünizmin mezhepçilik, bölgecilik gibi kisvelerle sızabileceği uyarısında bulunulmuştur. Konuşmasına milli eğitimin önemine dikkat çekerek devam eden Türkeş, eğitimin iktisattan müstakil bir saha teşkil etmediğini ve mutlaka planlama dairesinde yürütülmesini savunurken, hükümetin eğitim adaletini tesis etmesi adına, köylü ve işçi olan varlıksız ailelerin çocuklarını okutabilmek için müessir tedbirler alınması*" konusunda parti üyelerinin bu konuya önem vermeleri gerektiğini bildirmiştir.[31]

Genel başkanlık sonrasında Türkeş, hızla siyasi faaliyetlerine başlamış, yurtiçinde ve yurtdışındaki gelişmelere önem göstermiştir. Türkeş, Süleyman Demirel ile görüşmesinde Yunanlılara Türk taleplerini kabul ettirebilmek adına, Kıbrıs'a gönüllü 15-20 bin askerin çıkarılmasını ve Kıbrıs'ta mevcut olan önemli bir bölgenin ele geçirilmesini tavsiye etmiştir. Ancak Demirel bu öneriyi, teklifin hayata geçirilmesi durumunda Türkiye'nin dünya milletleri nezdinde mütecaviz kabul edeceği gerekçesiyle doğru bulmamıştır. Türkeş'in öncülüğünde CKMP'nin politikası, sağ görüşlü gençlik tarafından destek görürken, Adalet Partisi'ne yakın basın organları tarafından eleştiri yağmuruna tutulmuştur. Mecliste yeni cumhurbaşkanı seçiminde Adalet Partisi başta olmak üzere bütün partilerin Cevdet Sunay isminde uzlaşmış ve AP lideri Süleyman Demirel, CKMP lideri Türkeş ve Yeni Türkiye Partisi lideri Ekrem Alican'ın aralarında toplantı yaparak, Genelkurmay Başkanı Cevdet Sunay'ın Cumhurbaşkanı adayı olması konusunda mutabakat sağladığı ileri sürülmüştür. Bu gelişmeler üzere yeni Cumhurbaşkanını seçmek üzere meclisin toplanacağı, bütün partilerin ve bağımsız milletvekillerinin, tek aday olarak Cevdet Sunay'ı önereceği haberleri basında yer almıştır. Ancak, seçiminin yapılacağı gün beklenmedik bir şekilde Alparslan Türkeş aday olmuştur. Fazıl Akkoyunlu ve Abdülhadi Toplu'nun ısrarları sonucunda

30 Özdemir, "1965-1969 Yılları", 86-89. ; Yalçın, *Alparslan Türkeş,* 24.
31 Sanlı, "Cumhuriyetçi Köylü", 308-309.

Cumhurbaşkanı adayı olduğunu söylenen Türkeş, seçimlerde Sunay'ın 461 oyuna karşılık 11 oy alabilmiştir.[32]

1967 yılında yapılan kongreye tek aday olarak katılan ve Başbuğ tezahüratlarıyla karşılanan Türkeş, oldukça uzun bir kongre konuşması yaparak parti politikasını dinleyicilere izah etmiştir. Komünistlerin faaliyetlerine karşı, AP'nin ideolojisini bilgisiz, hareketsiz ve tedbirsiz diye tarif etmiştir. CKMP'nin komünizme karşı amansız bir savaş açtığını ve özellikle üniversiteler içerisinde komünist provokasyonlara karşı imanı güçlü bir milliyetçi gençlik cephesinin yükseldiğini ifade etmiştir.[33]

8-9 Şubat 1969 kongresi, siyasi hayata girdikten sonra kademeli olarak İslamileşen/muhafazakârlaşan Alparslan Türkeş liderliğindeki CKMP'nin, karakterini tam olarak açık hale getirdiği kongre olarak tarihte yerini almıştır. Parti, Alparslan Türkeş ve arkadaşlarının katılımı, Türkeş'in genel başkan seçilmesi, parti programının yenilenmesi, gençlerin ilgisini çekmesi ve katılımının artması ile birlikte, rahat telaffuz edilebilen, kolayca akılda kalabilecek bir isim ve amblem arayışı sürecine girmiştir.[34]

Kamuoyunda bu kongre öncesinde partinin isminin değiştirileceği yolunda haberler yer alırken, partinin adının 9 Işık Partisi, Emek, Köylü, Milli Uyanış, Milli Hareket Partisi ya da Milliyetçi Köylü Partisi, Milli Uyanış Partisi olabileceği üzerine haberler yapılmıştır. Kongreyi tertip etme sorumluluğunda olan Adana İl Teşkilatı Başkanı Faruk Akkülah ve Alparslan Türkeş, partinin isminin Milli Hareket Partisi ambleminin ise üç hilal olacağını zikretmişlerdir. CKMP Olağanüstü kongresinin açılış konuşması, Genel Başkan Alparslan Türkeş tarafından yapılmış, Türkeş konuşmasında, özellikle dünya problemleri, Türkiye'nin sorunları, tarım, ekonomi ve sanayileşme konularındaki görüşlerini kamuoyuna açıklamıştır.[35]

Türkeş'in konuşmasını divan başkanlığı seçimleri takip etmiş ve bu seçimleri sonrasında partinin ambleminin bozkurt olmasını isteyen Orhan Kaleli kazanmıştır. Orhan Kaleli'nin seçilmesiyle birlikte salonda delegeler ile gençler arasında kavga çıkmıştır. Alparslan Türkeş, Dündar Taşer, Kamil Turan ve Muzaffer Özdağ'ın müşterek imzaları ile kongre başkanlığına bir önerge verilmiş, CKMP adının Milliyetçi

32 Sanlı, "Cumhuriyetçi Köylü", 315-326.
33 Sanlı, "Cumhuriyetçi Köylü", 357.
34 Cengiz, *Alparslan Türkeş,* 103-110
35 Yalçın, *Alparslan Türkeş,* 107-110.

Hareket Partisi şeklinde değiştirilmesi istenmiş, önergenin kabul edilmesi ile CKMP'nin adı Milliyetçi Hareket Partisi olmuştur. Alparslan Türkeş yapılan seçim sonucu delegelerin çoğunluğunun oyunu alarak yeniden genel başkanlığa seçilmiştir. Genel İdare Kurulu, kongreden aldığı yetkiyi kullanarak, parti ambleminin üç hilal olmasını, hilal içerisindeki bozkurtun ise gençlik kolları amblemi olarak kullanılmasını kabul etmiştir. Gençlik kolları olarak da Ülkü Ocaklarının kurulmasına karar verilmiştir. Yurdun her yanında hızla teşkilatlanarak, MHP'nin ideolojisini halkın her kısmına anlatılması hedeflenmiştir. Ülkü Ocakları, gençlere eğitim verilmesi, tarihin ve ülke gündeminin öğretilmesi amaçlanarak siyasetin yanında eğitim yuvası olarak düşünülmüştür.[36]

1.4. Gençlik ve Eğitim Hareketleri

1.4.1. Ülkü Ocakları Derneği

Türkeş'in oluşturduğu Ülkü Ocakları, Huzur ve Yükseliş Derneği gibi oluşumlar ile Türkiye'ye yeni bir gençlik harekâtı kazandırmıştır. Kurmayı hedeflediği Türk-İslam ideolojisi günümüze değin devam etmiştir. İlerleyen süreçte komünizme karşı mücadele hareketleri olacaktır. Türkeş ise, Türk devletlerine daima kucak açan bu gençlerin liderliğini üstlenmesi üzerine Başbuğ sıfatını almıştır. Hükümete her alanda milli olunması politikasını empoze etmeye çalışan Türkeş, 1969 yılında yapılan kongre ile birlikte genel başkanlığı tamamıyla yerleşmiştir. Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi revizyona uğrayarak Milliyetçi Hareket Partisi'ne dönüşmüştür. Gençlik harekâtının amblemi bozkurt olmuş ve milliyetçi alt yapının temelleri tamamen atılmıştır.[37]

Alparslan Türkeş'in ortaya çıkardığı gençlik, milliyetçi-ülkücü ideoloji bundan çok değil 11 sene sonra, 12 Eylül 1980 günü gerçekleşen darbede ülkedeki etkin sağ-sol, ülkücü-komünist mücadelesinde büyük pay sahibi olacaktır. Türkeş çıktığı bu yolda iktidar ve milli şuur hedefiyle gençleri arkasına alarak, 9 Işık Doktrini ve Türk-İslam sentezi ile siyasetin keskin hatlarından birisi olmuştur. Alparslan Türkeş için gençlik büyük önem teşkil etmektedir. Milli ve ahlaklı bir nesli; Türkiye Cumhuriyeti

---

36 Özdemir, "1965-1969 Yılları", 97-100. ; Sanlı, "Cumhuriyetçi Köylü" 373. ; Akbıyık vd. , Türkiye Cumhuriyeti, 595.

37 Yalçın, *Alparslan Türkeş,* 101-107.

ve Türk dünyası adına tek kurtuluş olarak nitelemektedir. Bu inanç yapısıyla gençlik teşkilatlarının kurulması hususunda bizzat ilgilenmiştir.[38]

Alparslan Türkeş Ülkü Ocaklarının nasıl ve niye kurulduğu konusunda, ülküsünü Atsız Hoca'nın ülküsünden, ocağını Türk ocaklarından feyz aldığını belirtmiştir. Ülkü Ocakları'nın; Turan ülküsüne götürecek şekilde yeniden şekillendirerek kurduğunu söylemiştir. Ülkü Ocakları yalnızca ideolojik bir teşkilat yapısı olarak kurmamıştır. Gençlerin dünyadaki fikir hareketlerini, Türk tarihi, Türk kültürü ve Türk dili bilincinin verdiği şuurla, kendilerini çağa uydurabilmeleri ve geliştirmelerini hedefleyerek kurmuştur.[39]

Tıpkı Milli Birlik Komitesi döneminde olduğu gibi gençlik hareketlerine önem vermiş ve teşkilatlar yetiştirmek suretiyle hedeflerini gerçekleştirme yoluna gitmiştir. Bu amaç için ülkücü hareket adına bazı oluşumlar gerçekleştirilmiştir. Ülkü Ocağı bu bağlamda önemli bir mevkide olmuştur. Dönemin Gençlik Kolları Başkanı Namık Kemal Zeybek, Hüseyin Nihal Atsız'ın Türk Ülküsü kitabından ve 9 Işık'ın Ülkücülük maddesinden Ülkü kelimesini almıştır. Türk Ocağı'ndan mülhem olarak ise Ocak kelimesinin alınması ile Ülkü Ocağı isminin kararlaştırıldığını zikretmiştir. 1968 yılı sonlarına gelindiğinde Türkiye'nin bütün üniversite ve yüksekokullarında Ülkü Ocakları kurulmuştur. 1966 Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde bir üniversite fikir kulübü olarak faaliyetine başlayan Ülkü Ocağı, 1968 yılına gelindiğinde Ankara ve İstanbul'da bulunan önemli üniversitelerde şubeleşmeyi başarmıştır. Ülkü Ocakları kısa bir zamanda büyüyerek, neredeyse her üniversitede ve fakültede yayılmıştır.[40]

Bu dönemde, komünistlerin sokak hâkimiyeti kurmak istediğini dile getiren Türkeş, "*onlara anlayacağı dilden karşılık veren çocuklar vardır*" diyerek, gençleri mücadeleci olarak yetiştirdiklerini ve "*kamp programının Eğridir'de bulunan komando programına*" benzediğini ifade etmiştir.[41]

Ülkü Ocaklarındaki lise ve üniversite talebesi gençlere ocak içerisinde sürekli etüt şeklinde tarih, kültür, din ve siyaset eğitimleri verilmesi için programlar hazırlanmıştır. Yapılacak faaliyetler Türkiye'yi bölgelere ayırarak, bu işi yapabilecek

---

38 Serçemeli, "Ondörtler Olayı", 46.
39 Yalçın, *Alparslan Türkeş,* 46.
40 Yalçın, *Alparslan Türkeş,* 47.
41 Sanlı, "Cumhuriyetçi Köylü", 364- 366.

arkadaşları tespit etmişlerdir. Eğitimciler grupları oluşturarak bu şahsiyetler, ülke genelinde Ocaklar 'da eğitim vermeye başlamıştır. Ülkü Ocakları'nın yurdun her yerinde olması hareketin ülke genelinde halkın ocaklara ve milliyetçi siyasete ılımlı bakmasını sağlanmaya çalışılmıştır. Ülkü ocakları hem partinin güçlenmesi, halka yayılması adına hem de gençlerin bilinçlenmesi için partinin temel taşı olmuştur. Gençlerin zararlı fikir akımlarından, yabancı devletlerin maşası olmaktan ve topluma faydalı birey olma yolunda eğitimler verilmesi mühim tutulmuştur. Dönemin yazarları, fikir adamları ocaklarda seminerler vererek eğitim faaliyetlerini yürütmüşlerdir. [42]

1.4.2. Ülkücü Gençlik Derneği

Ülkü Ocakları Derneği'nin kapanması olasılığına karşı alternatif olarak 15 Haziran 1977 Senesinde Konya'da Ülkücü Gençler Derneği kurulmuştur. 19 Ekim 1977 ve 19 Mart 1978 tarihlerinde iki kongre yapılarak yasal prosedür yerine getirilmiştir. Ülkü Ocakları'nın kapanması ile Konya'da genel başkanlık açılarak faaliyete geçen derneğin başkanlığına Muhsin Yazıcıoğlu getirilmiştir. Genel merkezi Ankara'ya taşınarak yönetim kuruluna Abdullah Çatlı, Vecdet Şendil, Şefkat Çetin, Yaşar Yıldırım, Orhan Demirok gibi isimler getirilmiştir. Ülkü Ocakları Derneğinin kapatılmasını takiben 1250 şubesi ismini değiştirerek Ülkücü Gençlik Derneği'ne dönüştürülmüştür. 4-5 Kasım 1978 tarihinde yapılan kurultayda genel başkanlığa Şefkat Çetin getirilmiştir. Kanlı Kahramanmaraş olayları neticesinde 13 ilde ÜGD şubelerini kapatma kararı almıştır. 18 Mart 1978 senesinde yapılan 3. Kurultayda genel başkanlığı bu kez Hasan Çağlayan getirilmiş, ülkücü gençliğin her türlü provokasyondan uzak durmasını, Türkeş'in çizdiği yolda ilerlemesini savunmuştur. Ülkücü Gençlik Derneği 1980 senesine gelinceye kadar Ülkü Ocakları Derneği'nin görevlerini devam ettirmiştir.[43]

1.4.3. Ülkü Yolu Derneği

19 ilde sıkıyönetim ilan edilen 12 Eylül Darbesi öncesinde terör olayları hat safhaya ulaşmıştır. Ülkücü Gençlik Derneği, genel merkezini Ankara'dan Konya'ya taşımıştır. İktidarın ve kamuoyunun yoğun baskısı ÜGD'nin üzerindeki iken, Nevşehir'de kurulu bulunan Ulu Ülkü Derneği, 2 Mart 1980 senesinde adını

---

42 Yalçın, *Alparslan Türkeş,* 47-50

43 Cengiz, *Alparslan Türkeş,* 213- 215.

değiştirerek Ülkü Yolu Derneği yapılmıştır. Genel Başkanlığına Yaşar Yıldırım getirilen Ülkü Yolu Derneği, 12 Eylül 1980'e kadar geçen zamanda ülkücü hareketin savunucusu ve gençlik hareketi olmuştur. Ülkü Yolu Derneği, kendilerini her ne kadar solcu gazeteler ve bürokratlar Ülkü Ocaklarından ayrılmış, MHP içerisinde bölünme var gibi göstermek isteseler de darbe sürecine kadar ülkü ocaklarının görevini üstlenecektir.[44]

1.5. 1980 Darbesine Kadar Süreç ve Milliyetçiler

1969 sonrasında Milliyetçi Hareket Partisi, Alparslan Türkeş'in liderliğinde Türk siyasi hayatında etkin bir muhalefet rolü oynamaya başlamıştır. Yurdun köy, kasaba ve büyükşehirlerinde Ülkü Ocakları, parti merkezleri ile birlikte halkın arasına yayılmayı başarmış ve milliyetçi cephe olarak sağ görüşün temsilcisi konumuna gelmiştir. 1970 muhtırası sonrasında Alparslan Türkeş, gençliğe büyük önem vermiş, ülkede başlayan komünist-faşist, sağcı-solcu çatışmalarında Türk gençlerini korumak istemiştir. Ülkedeki dış kaynaklı fikir akımları ve projelerin gençliğe yayılmasını engellemek, milletin refahını sağlamak adına gerek muhalefet gerek iktidar kanadı ile ikili ilişkilere girerek milli bekayı sağlamayı hedeflemiştir.

Alparslan Türkeş, 1969 seçimlerinde Adana'da milletvekili olarak seçilmiş ve 1973'e kadar, Milliyetçi Hareket Partisini mecliste tek başına temsil etmiştir. Bu süreçte 1973 yılı seçimlerinde milletvekili sayısını 3'e yükseltmeyi başarmıştır. 1977'de ise milletvekili sayısı 16'ya çıkmış, ayrıca kabinede de bir üyesi olmuştur. Birinci ve ikinci milliyetçi cephe hükümetlerinde Adalet Partisi ve Milli Selamet Partisi ile koalisyon ortaklığı yapmıştır. 1969-73, 1973-77 ve 1977'den 1980 darbesine kadar 3 dönem Adana ve Ankara milletvekili olarak meclis kabinesinde yer alan Türkeş, bu süreçte 1975 sonrası kurulan 1. ve 2. Süleyman Demirel hükümetlerinde başbakan yardımcılığı görevini üstlenmiştir. Kendisi iç ve dış güvenlikten sorumlu başbakan yardımcılığı görevini yürütmüştür.[45]

1975 Meclis seçimlerinde Cumhuriyet Halk Partisi 140 oy oranı ile birinci parti çıkmayı başarmış, Adalet Partisi ve MHP oylarını korurken Milli Selamet Partisi ve Cumhuriyetçi Güven Partisi oy kaybı yaşamıştır. Bu durumda koalisyonun küçük

---

44 Cengiz, *Alparslan Türkeş,* 216.

45 Yaşar Seyhan, "Alparslan Türkeş'in Biyografisi" *Ankara Ülkü Ocakları Dergisi, 1,* (1997): 5. ; Yalçın, *Alparslan Türkeş,* 45.

partileri erken seçime gitmemek için uğraştılarsa da kanlı 1 Mayıs olaylarından sonra şiddetin giderek artması ile beraber 5 Haziran 1977'de erken seçimler meydana gelmiştir. Bu seçimde ve sorunların çözümünde, demokrasinin bir parçası olarak görülen halkın katılımı, 1973 seçimlerinden daha fazla olmuştur. Seçim sonrası oyların %41'ini CHP, % 36.9'unu Adalet Partisi almıştır. MHP ise oy oranını 6.42'ye yükselterek 3 sandalyesi bulunan meclise 16 milletvekili girdirmeyi başarmıştır.[46]

Yurtta meydana gelen halk olaylarında milliyetçilerin, sürekli yüz yüze eğitim ve bir teşkilatlanma içerisinde olması dikkate değerdir, çünkü kısa sürede kısa yoldan verilen yüz yüze eğitimle, MHP'nin ülkücü gençleri yetiştirmeleri 1970-1980 arası çıkan sağ-sol çatışmalarında da önemli rol oynamaktadır. Siyasi kanatta Alparslan Türkeş'in mecliste etkisi, halk arasında milliyetçi gençlerin komünizme, faşizme, emperyalizme karşı gösterdiği mücadele ve sokakta yaşanan çatışmalar ile milliyetçiler için 1980'e giden süreç çetin ve kanlı geçmiştir. Ülke iki paydaya bölünerek tam bir kaos ortamı meydana getirilmiş, siyasi buhran, koalisyon hükümetleri ve milliyetçi, solcu gençler arasındaki yaşanan silahlı, fikri mücadele her ne kadar Alparslan Türkeş engellemek istese de durdurulamaz hale gelmiştir.[47]

1978-79 yıllarını değerlendiren Alparslan Türkeş'e göre, bu süreçte dünyada yaşanan petrol krizi ve bunun ülkemizin ekonomisine büyük zarar vermesi milletin büyük bir buhran içerisine girmesine sebep olmuştur. 1978'den 1979 yılına kadar 1200 civarı cinayetin işlenmiş olması, ülkedeki asayişin bozulmuş olduğunun en net göstergesi olarak görmüştür. İktidarın ekonomiyi ve asayişi kaosa bırakması, Marksist-Leninist fikirdeki insanların güç kazanmasına, sokaklarda çatışmaların ve ekonomik çöküşlerin hızlanmasına yol açmıştır. Devlet dairelerinde halk artık iyice kutuplaşmaya başlamış, ülkedeki istikrar sağlanamamış, aksine otorite boşluğunda ideolojiler arasında çatışmalar süratlenmiştir. Ülkenin 1978 Ecevit hükümetine geçmesi, Ortadoğu bölgesindeki güç çatışmaları ve Rusların bölgedeki söz sahibi olma düşüncesi ile Türkiye süreçten oldukça kötü etkilenmiştir.[48]

Türk gençliği dış borcun artması, yükseköğretime girememeleri ve girseler dahi okullardaki siyasi çatışmalar, silahlı kavgalar sebebiyle gelişmesinin önüne büyük bir

---

46 Özçelik vd. , *Yakın Dönem,* 163.

47 İlber Ortaylı, *Cumhuriyetin İlk Yüzyılı,* (İstanbul, Kronik Yayınevi, 2021): 190.

48 Metin Turhan, *Bilinmeyen Yönleri İle Alparslan Türkeş,* (İstanbul, Bilgeoğuz Yayınevi,2009): 510-512.

engel vurulmuş, ülkede milli ve akılcı çözümler yerine Ecevit iktidarı ile birlikte Marksistlerin ve dış fikirlerin etkisi altına alınmaya çalışılmıştır. Bu sürece yalnızca Milliyetçi Hareket Partisi'nin karşı çıktığını savunan Türkeş'e göre, ülkü ocakları ve dokuz ışık doktrini ile milliyetçiler, muhalefet partisi olmanın yanında kaos içerisinde bulunan ülkemizde Kuvayı Milliye hareketini de üstlenmişlerdir. Komünist ve bölücü oluşumların bu süreçteki saldırıları neticesinde, Milliyetçi Hareket Partisi Manisa, Mardin, Tunceli İl Başkanlarının, Bingöl Belediye Başkanının ve ilçe başkanlarının da aralarında bulunduğu 300'e yakın milliyetçi-ülkücü gencin, öğretmen, işçi insanımızın kanlı çatışmalarda şehit edilmiştir. Alparslan Türkeş, çarenin silahlanmanın bırakılması ve bir an önce erken seçime gidilmesi olarak görmüştür.[49]

1978 sonrası yeni kurulan hükümet, yaşanan olaylarının durdurulmasını sağlamak amacıyla sıkıyönetim uygulanmasında askeriyeye geniş yetkiler vermiştir. Ancak bu yetki dahi ölenlerin sayısının günde 20'nin üzerine çıkmasını engelleyememiştir. DİSK genel başkanı Kemal Türker ve eski Başbakan Nihat Erim'de bu süreçte yaşanan saldırılarda öldürülenler arasındadır. 27 Mayıs 1980'de MHP'nin eski Gümrük ve Tekel Bakanı Gün Sazak silahlı bir saldırı ile öldürülmüştür. Haziran ayı sonunda ise 50 kişinin öldürüldüğü tespit edilen Çorum olayları yaşanmış, iktidar 1980 darbesine giden süreci durdurmayı başaramamıştır. Bir nebzede olsun ekonomik çöküşü durdurabilmek, halkın refahını artırmak isteyen Süleyman Demirel, Devlet Planlama Teşkilatı müsteşarı Turgut Özal'ı acil ekonomik önlemler bulması için görevlendirmiştir. Böylece 24 Ocak kararları meydana gelmiştir. Bu kararlar ile enflasyonu kontrol altına alarak, ihracatı artırmak, dış ticaret açığını azaltmak amacı ile çıkarılmıştır. Uygulamaya konulan bu kararlar ile Türk parasının değeri artırılsa da piyasada mal bolluğu yaşanmış ve yine istenilen verim alınamamıştır.[50]

1980 yılına gelindiğinde Cumhuriyet Halk Partisi lideri, Bülent Ecevit'in devletin faşist işgal altında olduğunu belirtmesine karşı çıkan Türkeş, bunun komünist bir yalan olduğunu, devletin içinde bulunduğu ekonomik ve siyasi buhranın sorumluluğunun milliyetçilere yıkılmak istendiğini savunmuştur.[51]

---

49 Turhan, *Bilinmeyen Yönleriyle,* 512-526.
50 Özçelik vd. , *Yakın Dönem,* 165.
51 Cengiz, *Alparslan Türkeş,* 253-256.

Ecevit'in, marksistlerle ve komünistlerle yakın ilişkiler içerisine girerek bu süreci hızlandırdığını savunan Türkeş, her mitinginde erken seçim çağrı yapsa da muvaffak olamamıştır. Askeriyeye verilen yetkilerin, muhalefet-iktidar arasında ve halkın içinde yaşanan çatışmaların bir darbe meydana getireceğini ön görememiştir. Neticesinde de kimsenin beklemediği bir tarih olan 12 Eylül 1980 günü Türkiye'de sağ ve solu, kanlı çatışmaları ve yürütülemeyen iktidar karmaşasını durduracak, Türkiye'de demokratik hayatı bir süre askıya alacak olan darbe meydana gelecektir.[52]

[52] Turhan, *Bilinmeyen Yönleriyle,* 573.

İKİNCİ BÖLÜM

1980 DARBESİ VE SONRASINDA ALPARSLAN TÜRKEŞİN SİYASİ HAYATI

2.1. 1980 Darbesi ve Alparslan Türkeş'in tutuklanması

1970'li yıllarda kanlı çatışmaların yaşanması neticesinde, mevcut hükümet olayları durduramamış aksine körüklemiştir. 1980 yılına yaklaşırken siyasiler, bürokratlar, memur ve işçiler dahil olmak üzere çok fazla can kaybı yaşanmaya başlamıştır. Bu dönem komünist ve ülkücü gençlerin mücadelesine sahne olmuştur. Alparslan Türkeş her ne kadar mecliste ve sokaklarda bu çatışmaların yanlış olduğunu sık sık dile getirse de sürecin kontrol altına alınmasını istemiştir. Ancak devlet adamlarını ortak bir paydada buluşturmaya muvaffak olamamıştır.

1980 yılına gelindiğinde, iktidarın içinde bulunduğu hem siyasi hem ekonomik buhran, halkın arasındaki çatışmalar ve askeriyenin baskısı ağır gelerek darbenin fiili zemini hazırlanmış bulunuyordu. 12 Eylül öncesinde yaşanan terör olayları, İstanbul, İzmir ve Ankara gibi büyük şehirlerde okullarda ve üniversitelerde gençliğin üzerine oyunlar oynanmaya başlanmış, zamanla fabrikalara, dükkânlara ve halkın arasına taşınarak, halk tedirgin edilmiştir. Halk ekmek ve sosyal hayatı korku içerisinde yaşarken ülke içerisinde Alevi-Sünni, Türk-Kürt çatışması çıkarmaya çalışarak ülkeyi ortadan ikiye bölmek istenilen bir plan yürütülmüştür.[53]

Türkiye'yi 12 Eylül'e götüren çatışma ortamı iç sebepler ve ekonomik olduğu kadar dış devletlerin içinde bulundaki siyasi çatışmalar neticesinde de Türkiye'de paralellik göstermiştir. Sovyetlerin Amerika ile 2. Dünya savaşından sonra giriştiği soğuk savaş mücadelesi en temel etken olmuştur. İran Afganistan olayları, Mısır-İsrail

---

53 Semih Yalçın, *Başbuğ Alparslan Türkeş*, (Ankara, Berikan Yayınevi, 2017): 165-169.

arasındaki Camp David Anlaşması, İran'da Şah rejiminin devrilerek Humeyni tarafından şeriatın getirilmesi gibi gelişmeler bölgede Amerika'nın aleyhine ilerlemiştir. İsrail-Arap yakınlığı ile Ortadoğu'da ve petrol bölgelerini Amerika'nın güç kazanması ile Sovyetler, Afganistan'ı işgale girişmiş, Basra ve Hint Okyanusuna inmeyi amaçlamışlardır. Sovyetlerin bu ideali için Türkiye'yi geçerek güneye yani sıcak denizlere inmesi zaruri bir amaç olmuştur. [54]

1974 Kıbrıs Barış Harekatı ve sonrasında genel ambargolarla ülkemizin ekonomik olarak da zora girmesi ile dış devletlerin müdahaleleri ve Ortadoğu bölgesindeki istikrarsızlık, Türkiye'nin 12 Eylül darbesine gidişatında dıştaki temel nedenleri oluşturmaktadır. Türkiye, 1980 yılına gelinirken 1970 yılından darbe gününe kadar tam 10 hükümet kurulmuş ve başarısız olarak yıkılmıştır. Kurulan hükümetler siyasi otoriteyi sağlayamamış ve çoğu koalisyon hükümeti olarak göreve gelmiş ve başarısız olmuştur. Bunlar;

1.Erim Hükümeti (1971-1971)

2.Erim Hükümeti (1971-1972)

Ferit Melen Hükümeti (1972-1973)

Naim Talu Hükümeti (1973-1974)

4- 1.Ecevit Hükümeti (1974-1974)

Sadi Irmak Hükümeti (1974-1975)

1. Milliyetçi Cephe Hükümeti (1975-1977)

2. Ecevit Hükümeti (1977-1977)

2. MC Hükümeti (1977-1977)

9- 3. Ecevit Hükümeti (1978-1979)

10- Demirel Hükümeti (1979- Eylül 1980) olarak Türkeş'in de içinde bulunduğu 2 Milliyetçi Cephe hükümeti de bu süreci kontrol altına almak istese de kısa süre iktidarda bulunmuş ancak muvaffak olamamışlardır. 12 Eylül 1980 günü Genelkurmay Başkanı Kenan Evren komutasındaki askeriye, sabaha karşı yapılan askeri hareket ile ülkeyi Silahlı Kuvvetlerin idaresine almışlardır. Tüm ülke gece saatlerinde

[54] Yalçın, *Başbuğ Alparslan,170*-172.

tank sesleri ve asker postalları ile Genelkurmay Başkanı Orgeneral Kenan Evren'in, TRT'de halka seslenişi ile darbeyi idrak etmişlerdir. Kenan Evren; " *Cumhuriyeti koruma ve kollama görevine dayanarak yönetime el koyduk*" şeklinde başladığı açıklamasıyla askeriyenin yönetimi ele alma gibi bir kaygısının olmadığını, amaçlarının ülkedeki refahı ve huzur-güven ortamını sağlamak olduğunu belirtmiştir. Aynı gün ülkede sıkıyönetim ilan edilerek, partiler resmen kapatılmamış olsa da parti liderleri gözetim altına alınacaktır [55]

12 Eylül gecesi ardından yurdun her köşesinde kimi masum kimi suçlu binlerce insan askeri kışlalara, cezaevlerine ve gizli üstlere toplanmaya başlamış ve siyasi mahkum olarak yargılanacakları süreç meydana gelmiştir. 12 Eylül gecesi Adalet Partisi Genel Başkanı ve Başbakan olan Süleyman Demirel, CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit ve Necmettin Erbakan ilk tutuklanan siyasiler olmuşlardır. Alparslan Türkeş ise darbe gecesi bulunamamıştır. Orgeneral Kenan Evren, Alparslan Türkeş'in bulunamaması konusunda " *bizim için kötü bir nottu"* demiştir. Türkeş, darbe gecesi Halil Şıvgın'ın evine götürülerek saklanmış, 15 Eylül günü teslim olmak için, oğlu Tuğrul Türkeş'in evine gitmiş, bu evden askeri görevlilere telefon açarak teslim olmak istediğini söylemiştir. Alparslan Türkeş de Necmettin Erbakan'ın gözaltında tutulduğu Uzunada'ya getirilmiş ve birbirine yakın iki eve yerleştirilmişlerdir. Türkeş burada ikinci eşi Seval Türkeş ve iki çocuğu ile birlikte ikamet etmiş, 10 Ekim 1980 tarihinde Ankara'ya getirilerek Mamak Askeri Garnizonuna götürülmüştür.[56]

2.2 Ülkücüler Davası ve Türkeş

12 Eylül 1980 darbesi sonrasında askeri yetkililer yurdun her yanında siyasileri, silahlı olaylara karışmış karışmamış on binlerce insanı tutuklamış, sorgulamış ve sonrasında yargılama aşamasına başlamışlardır. Bu süreçte adli yargılamaları da yüksek rütbeli yetkililer üstlenmek zorunda kalmıştır. Alparslan Türkeş ve Milliyetçi Hareket Partisi yetkilileri, üyeleri ve ülkücü olarak belirtilen 587 kişi, tek dosya haline getirilerek yürütülecek olan MHP ve Ülkücü Kuruluşlar Davasında yargılanmaya başlanacaktır. Türkeş ve ülkücü hareketin hakkında yürütülen davada hazırlanan iddianame 945 sayfadan oluşmaktaydı. 19 Ağustos 1981 yılında ilk duruşma başlarken, davada sanık olarak yargılanan 391 kişi, Türkeş salona girerken ayağa kalkarak istiklal

55 Yalçın, *Başbuğ Alparslan,* 172-175 ; Özçelik vd. , *Yakın Dönem,* 167.
56 Cengiz, *Alparslan Türkeş,* 268- 269.

marşı okumaya başlamış, böylece tüm mahkeme heyetini de ayağa kalkmak mecburiyetinde bırakmışlardır. Sonraki celselerde Türkeş, herkesten önce salona getirilerek bunun önüne geçilmiştir. Türkeş, mahkemede iddianameyi eline alarak "*Size kıyamıyorum! Bu iddianame sizin elinizin mahsulü değil! Dışarıda hazırlanmıştır. Niyazi Ünsal' MHP'li yapan iddianameyle mi bizi yargılayacaksınız*" demiş ve bu davanın ülkücü harekete karşı yapılan bir komplo olduğunu belirtmiştir.[57]

Savcı Nurettin Soyer, Alparslan Türkeş ve birçok ülkücü hakkında idamla cezalandırma talep ederek mütalaa vermiştir. Alparslan Türkeş'in iktidarı ele geçirmek için siyasi parti kurduğunu, hem halkın arasına karışarak seçimleri kazanmak hem de yönetimi ele geçirerek düşünceleri yönünde devleti şekillendirmek istediği söylemiştir. Bunun içinde MHP ve Ülkü Ocakları, Meslek Teşekkülleri ve eğitim yurtları ile kademe kademe işleyen bir teşkilat yapısı oluşturduğu belirtilmiştir. 12 Eylül sonrası Milliyetçi Hareket Partisi genel merkezinde yapılan aramalarda, ülkede katliam yapıldığını gösteren belgeler bulunduğu gibi iftiralar atmıştır. Bu iftiralarla haklarında idam istendiğini savunan Türkeş, kendisinin ve parti yöneticilerinin yargılanması için Milli Güvenlik Konseyi tarafından özel kanun çıkarıldığını belirtmiştir.[58] Sorgu işlemlerinde, cezaevlerinde sağcılardan ve solculardan yaklaşık üç binden fazla kişinin ölümüne neden olmuştur. Binlerce kişinin bulunduğu cezaevlerinde, işkencelere tabi tutulan onlarca vatandaşımız, bu işkencelerden ve yanlış uygulamalardan dolayı mağdur olmuşlardır.[59]

Yapılan mahkeme sürecinde Alparslan Türkeş ve ülkücü hareket hakkında MHP'nin silahlı bir çete olduğu iddia edilmiştir. Alparslan Türkeş'in, DİSK Başkanı Kemal Türkler ve Adana Emniyet Müdürü Cevat Yurdakul'un ölümleri hakkında azmettirici olarak yargılanması istenmiştir. Türkeş, alınan ifadelerin dayak ve işkence zoru ile alındığını, hazırlanan iddianamenin asılsız iddialarla dolu olduğunu ve amacın sadece şahsının ve ülkücü hareketin itibarının bitirmek olduğunu savunmuştur. Alparslan Türkeş, kendisi ile beraber 587 sanığın bulunduğu Ülkücü Kuruluşlar Davası'ndaki çoğu mahkumun C-5[60] işkencelerinden geçtiğini, hayali suçlarla hayali

---

57 Cengiz, *Alparslan Türkeş,* 275- 276.
58 Yalçın, *Başbuğ Alparslan,* 178.
59 Mehmet Kürşat, *12 Eylül Zindanlarında Ülkücü Olmak,*(İstanbul, Hoşgörü Yayınları, 2000): 19.
60 C5: Mamak Askeri Cezaevindeki hücrelere verilen isimdir.

iftiralar atıldığını ve insanlık dışı olan bu durum ile kendilerinin idamının istendiği bu davayı kabul etmemiştir. Dava 2168 gün sonra karara bağlanmıştır.[61]

2.3. Türkeş'in Hapis Yılları ve Serbest Kalması

Alparslan Türkeş, 12 Eylül darbesi ile birlikte tam 4 yıl 7 ay 25 gün tutuklu bulunmuştur. 7 Nisan 1985'de tahliye edilen Türkeş'in sağlık problemleri bulunmaktaydı. 29 Mayıs 1983 itibariyle tutuklu kaldığı zamanın çoğunu Askeri Mevki Hastanesinde geçirmiştir. MHP ve Ülkücü Kuruluşlar Davası 2168 gün sonra tamamlanırken, Türkeş 4. Kolordu Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemece 11 yıl 1 ay 10 gün hapis cezasına karar verilmiş, partinin yöneticilerinin tamamı beraat etmiştir. Parti yöneticileri ile birlikte MHP beraat ederken, Alparslan Türkeş hapis cezası ve sonrasında Ankara'da sürekli gözetim altına alınmıştır. Ayrıca, ömür boyu kamu hizmetlerinden uzak durma cezasına çarptırılmıştır. Türkeş, Türkler ve Yurdakul davalarından suçsuz bulunurken, TCK 313. maddesinden suçlu bulunmuştur. Alparslan Türkeş'e verilen hapis cezası ise Türkeş'in yattığı hapis süresine tekabül ettirilerek hapis cezasını tamamlamıştır.[62]

12 Eylül sonrası tüm siyasi partiler kapanırken, askeri kademe emekli deniz kuvvet komutanı Bülent Ulusu'ya hükümet kurma görevi vermiştir. 1982 yılında hazırlanan anayasa, 7 Kasım 1982'de halk oylamasına sunularak, %91,5 gibi büyük bir çoğunlukla kabul edilmiş ve yeni anayasa ile beraber Orgeneral Kenan Evren'in Cumhurbaşkanlığı da yapılan referandum ile resmileşmiştir. Böylece askeri yönetim demokrasiyi bir kenara bırakarak kendi istedikleri şekilde bir hükümet kurdurmayı ve ülke yönetiminde askeriyenin de söz sahibi olmasının devamını istemişlerdir. Böylece Alparslan Türkeş, diğer devlet adamları Bülent Ecevit, Necmettin Erbakan ve Süleyman Demirel gibi siyasetten uzak tutularak, yeni yapılanmaların içinde bulunmasının önüne geçilmiştir. Ancak Türkeş, siyaset adamı olduğu kadar 9 ışık ideolojisi ve ülkeye kazandırdığı ülkücü gençlik ile sadece bir siyasi değil fikir ve dava adamı olarak yoluna devam etmiştir. Türkeş, tutuklu geçirdiği yıllar sonrasında millete ve devlete küsmeyerek sadece üzerindeki gözlemin ve siyasi yasağın kalkacağı zamana kadar geri

61 Yalçın, *Başbuğ Alparslan,* 179.
62 Cengiz, *Alparslan Türkeş,* 274.

planda yeni oluşacak kabineleri ve siyasi teşekkülleri izleyecek ve yeri geldiğinde yakın çevresini de bu oluşum içerisinde koordine edecektir.[63]

2.4. 1987 Milliyetçi Çalışma Partisi Genel Başkanlığına Geçmesi

Yeni oluşturulan hükümet ve yeni anayasa ile birlikte 1980 darbesinde yargılanan siyasiler, siyasetten men edilmiş ve seçimlere girmesi yasaklanarak göz hapsine alınmışlardır. Yeni oluşacak kabineler yine aynı temelden gelen ancak bilinmedik ve yargılanan siyasilerden olmayan kişilerden meydana gelmiştir. 1983 yılına gelindiğinde siyasetin artık serbest bırakılarak partilerin açılmasına ve seçimlerin yapılmasına askeri yönetim izin vermiştir. Türkiye'de demokratik hayat, askeri yönetim gözetiminde yeniden şekillenmiştir. Milliyetçi Hareket Partisi kapatılmış ve Alparslan Türkeş siyasi yasaklı olarak meydanlara çıkamazken, ülkücü kadroların önemli bir bölümü ANAP'ta, daha azınlık kısmı ise DYP'de görev almaya başlamışlardır. Milliyetçi Hareket Partisini aynı ideoloji ve yapılanma ile yürütmek isteyen ülkücü camia ise 1983 senesinde Muhafazakar Partiyi kurmuşlardır. Alparslan Türkeş'e danışan Mehmet Pamak, Ali Koç, Ahmet Ersen, Kemalettin Toros ve Sabahattin Çankaya gibi isimler, Muhafazakar Parti ile Türk milliyetçilerinin dağılmasını engelleyerek bir çatı altında tutmaya çalışmışlardır. Muhafazakar Parti genel başkanlığına Mehmet Pamak getirilmiş, partinin adı Cumhuriyetçi Muhafazakar Parti yapmak istese de savcılık buna itiraz ederek cumhuriyetçi kelimesini çıkartmıştır. Yine de partinin tabanını MHP çatısından oluştuğu sebebiyle parti kurucularından olan 25 kişi de Milli Güvenlik Konseyinin kararı ile partiden men edilmiştir. Böylece yine bir darbe alan Muhafazakar Parti, genel başkanlığına Ahmet Özsoy getirilmiş, milli irade ve milliyetçi-muhafazakar görüşleri ile teşkilatlanmaya başlamışlardır.[64]

Muhafazakar Parti her ne kadar Türkeş'in ideolojisi benimsemiş ve ülkücü camiayı bir araya getirmek istese de MHP davasının ağırlığı ve yargılanmalardan dolayı ülkücü-milliyetçi kesim siyasete hemen atılmaktan ve partileşmekten çekinmiştir. Tüm bu olumsuzluklara rağmen Muhafazakar Parti 1. Büyük Kongresinde, 30 Kasım 1985 tarihinde Ankara'da gerçekleştirmiş, tek aday olan Ali Koç genel başkan seçilmiştir. Kongrede partinin adı Milliyetçi Çalışma Partisi olarak değiştirilme kararı alınmış, parti

63 Özçelik vd. , *Yakın Dönem,*169. ; Yalçın, *Alparslan Türkeş,* 121-122.
64 Turhan, *Bilinmeyen Yönleriyle,* 775.

amblemi olarak kırmızı zemin üzerinde beyaz hilal ve Alparslan Türkeş'in 9 ışık ideolojisini temsilen 9 yıldız hilalin etrafında bulunmaktadır. [65]

Milliyetçi Çalışma Partisi'nde Ali Koç'un istifası etmesi neticesinde, Abdülkerim Doğru, Hüseyin Abbas ve diğer isimler partiye katılmışlardır. Abdülkerim Doğru, 1987 senesinde yapılan kongrede genel başkanlığa seçilmiş, Devlet Bahçeli parti genel sekreterliğine getirilmiş, genel başkan yardımcılığını da Tuğrul Türkeş üstlenmiştir. 6 Eylül 1987 tarihinde eski siyasilerin siyaset yasağı kalkması üzerine, Milliyetçi Çalışma Partisi genel başkanı Abdülkerim Doğru ve arkadaşları istifa etmişlerdir.[66]

Alparslan Türkeş'in siyaset yasağı 6 Eylül 1987 günü sona ermiştir. Alparslan Türkeş, eski siyasi yasaklı arkadaşları Tahsin Ünal, Mehmet Irmak, Faruk Demirtola, İsmet Kapusuz, Faruk Keskinkılıç ile birlikte 20 Eylül 1987 günü MÇP'ye katılmışlardır. 4 Ekim 1987 tarihinde yapılan olağanüstü kongrede 210 delegenin hepsinin oyunu alarak parti genel başkanı seçilmiştir. Böylece Türkeş, beş sene tutuklu kaldığı ve sonrasında dışardan siyasi yasaklı olarak, siyasi çalışmalarını sürdürdüğü, MHP'nin devamı olarak kurulan ve idare edilen MÇP'nin başına resmi olarak geçerek yeniden siyasi hayatına legal bir şekilde devam etmeye başlamıştır. Türkeş ile beraber Demirel, Ecevit, Erbakan da yeniden partilerinin başına geçerek eski dostlar ve muhalifler siyaset hayatlarında rekabete başlayacaklardır. [67]

2.5. 1987 – 1989 Seçimleri

Alparslan Türkeş önderliğindeki Milliyetçi Çalışma Partisi, 29 Ekim 1987 tarihinde yapılan genel seçimlerde, %2.91 oy almıştır. MÇP lideri Alparslan Türkeş, Yozgat milletvekili olarak 1987 seçimlerinde yeniden meclise girmeyi başarmıştır. 1980 darbesi sonrası yeniden dönen siyasiler ve MHP'nin devamı olan MÇP, bu seçimlerde ancak ülkedeki oyların %3'üne yakın oy toplayarak güçsüz kalmıştır. Bu seçimlerde Islahatçı Demokrasi Partisi %10 barajının üzerine çıkamamış, Refah Partisi ise %7.2 oy oranına ulaşmıştır. Böylece partiler koalisyon kurma çabası içine girmişler, halk sağcı ve entelektüel partilerin bir çatı altında toplanmasını arzu etmiştir. [68]

---

65 Yalçın, *Alparslan Türkeş,* 123-124.
66 Yalçın, *Alparslan Türkeş,* 44.
67 Cengiz, *Alparslan Türkeş,* 478-479.
68 Yalçın, *Alparslan Türkeş,*44. , Cengiz, *Alparslan Türkeş,* 491.

Ardından 26 Mart 1989 tarihinde gerçekleşen yerel seçimlere, Erdal İnönü liderliğinde Sosyal Demokrasi Partisi, Süleyman Demirel liderliğindeki Doğru Yol Partisi, Turgut Özal liderliğindeki Anavatan Partisi, Necmettin Erbakan liderliğindeki Refah Partisi, Bülent Ecevit liderliğinde Demokratik Sol Parti ve Alparslan Türkeş liderliğindeki Milliyetçi Çalışma Partisi katılmıştır. Seçimlerde Türkeş, İl Genel Meclis oranı %4.2 olan bir oy almaya muvaffak olabilmiş, bazı belediye başkanlıklarını da kazanmıştır. Böylece Türkeş, yerel seçimlere nazaran oy oranını biraz daha yükseltmeyi başarabilmiş, MÇP'nin köylerde ve beldelerdeki etkinliğini bir nebzede olsun artırmıştır. Yine de yerel seçimlerde halk, yönetenlere vekillik seçimi ile farklı oranlarda oy vermiş, refahı sağlamayı ve vaatlerini yerine getiremeyenlere karşı seçim vasıtasıyla tepkilerini göstermişlerdir.[69]

2.6. 1991 Yılı Erken Genel Seçimler ve Üçlü İttifak

Daha önceki seçimlerde baraj altı kalınması ve istenilen oy potansiyeline bir türlü ulaşılamaması sebebiyle partiler arasında ittifak hazırlıkları oluşmuştur. Bu seçimde sol görüşlüler bir çatı altında sağ-muhafazakarlar bir çatı altında toplanmaya başlamışlardır. Milliyetçi Çalışma Partisi ve Islahatçı Demokrasi Partisi, en çok oyu alan Refah Partisi'nin yanında seçimlere katılmaya karar vermişlerdir. Türkeş, kendisine bu ittifakın yanlış olduğunu ve böyle seçime katılmamaları gerektiğini söyleyenlere hitaben; "*ben de hazmedemiyorum ama köprüyü geçene kadar buna dayanacağız, ondan sonra partimize döneriz*" diyerek ikna etmek istemiştir. [70]

20 Ekim 1991'de gidilen erken seçimlerde anlaşılmıştır ki istikrarın en gerekli olduğu bu süreçte, kurulan hükümetlerin ortalama ömrü 1 yıl gibi bir süre olmuştur. Seçim sonrasında Süleyman Demirel'in DYP'si 178 milletvekili ile birinci, Mesut Yılmaz'ın ANAP'ı 115 milletvekili ile ikinci parti, SHP 88 milletvekili ile üçüncü ve Refah Partisi 62 milletvekili ile dördüncü parti çıkmıştır.[71]

1991 seçimleri sırasında Milliyetçi Çalışma Partisi, Islahatçı Demokrasi Partisi ve Refah Partisi ile ittifakı neticesinde, %16 oy oranına ulaşmıştır. MÇP böylece 19 milletvekilini meclise girdirmeye muvaffak olmuştur. Bu milletvekilleri, Alparslan Türkeş, Yaşar Erbaz, Rıza Müftüoğlu, Oktay Öztürk, Muharrem Şemsek, Muhsin

69 Cengiz, *Alparslan Türkeş, 494-496.*
70 Cengiz, *Alparslan Türkeş,* 491.
71 Özçelik vd., *Yakın dönem*, 172-173.

Yazıcıoğlu, Osman Sevimli, Servet Turgut, Musa Erarıcı, Seyfi Şahin, Mustafa Dağcı, Osman Develioğlu, Ökkeş Şendiller, Esat Bütün, Saffet Topaktaş, Tuncay Şekercioğlu, Koray Aydın, İsmet Gür ve Ahmet Özdemir'dir. Mecliste grup kurma sayısı olan 20 milletvekiline ulaşılamamıştır. Seçimlerde Alparslan Türkeş, bağımsız Adana milletvekili olarak kazanmış, partiden partiye geçmenin yasak olması sebebiyle Demokratik Hareket Partisi kurulmuştur. Devlet Bahçeli, Adana'dan milletvekili seçilememiş ancak Demokratik Hareket Partisinin kuruculuğunu ve prosedür işlerini hallederek MÇP'lileri bir çatı altında toplama görevini üstlenmiştir.[72]

29 Aralık 1991 tarihinde 3. Milliyetçi Çalışma Partisi Olağan Kongresinde, Demokratik Hareket Partisi, MÇP'ye katılmış, yeniden genel başkanlığa Alparslan Türkeş seçilmiştir. Türkeş böylece seçimden, önceki seçime göre zafer ile ayrılmıştır. Kongrede partililerine komünizmin çökmesi ve esir Türk milletlerinin bağımsızlığını kazanabilmeleri adına büyük bir zafer kazandıklarını belirtmiştir. Kongrede ayrılıkçı hareketler meydana gelmiştir. Bunun sebebi, terör olaylarının iyice artması nedeniyle DYP lideri Demirel'in kurduğu DYP-SHP koalisyonuna güven oyu verilmesi partide karışıklıklar meydana getirmiştir. [73]

Türkeş, Turgut Özal'ın terörü iyice güçlendirdiği fikri ile terörün üzerine yürüyeceğini belirten ve Türkeş ile yakın ilişki içerisine giren Demirel ile ittifak yapma kararı almıştır. Türkeş, menfaat beklemeksizin yurttaki terör olaylarının durdurulması için başbakan Demirel'in DYP-SHP koalisyonuna güvenoyu verecektir. Türkeş bu konu için Demirel'in, SHP'yi yanına almasını ANAP ile olan kavgasından dolayı değil, terörün üzerine yürümek için hükümeti güçlendirme amacı güttüğünü düşünmekteydi. Ancak yine de bu güvenoyundan rahatsız olan 7 milletvekili, MÇP'den istifa ederek 1992 senesinde Büyük Birlik Partisi'ni kurarak, ülkücü camiayı bölünmeye uğratmışlardır.[74]

2.7. 1993 Yılında Alparslan Türkeş'in İkinci Kez Milliyetçi Hareket Partisi'ni Kurması

1987 senesinde yeniden Milliyetçi Çalışma Partisi başına geçen Türkeş, parti genel başkanlığında üç seçime girmiş ve bir ittifak, bir güven oylamasının ortağı

72 Cengiz, *Alparslan Türkeş,* 493-94.
73 Yalçın, *Alparslan Türkeş,* 125-129.
74 Cengiz, *Alparslan Türkeş*, 496-506.

olmuştur. 1980 darbesi sonrası ülkücülerin ve eski siyasilerin yeniden bir araya gelmesini, eski günlerdeki gibi ülkücü-milliyetçi kanat olarak mecliste otoritesini artırmayı hedeflemiştir. Demokratik Hareket Partisi ve MÇP'nin birleşmesi ile mecliste eski parti isimlerinin kullanılmasına izin verilmesiyle beraber Türkeş, partiyi kendi ismi ve kendi ideolojisi ile yönetmeye devam etmek istemiştir. Seçimlerde alınan başarısız sonuçlar, güven oylaması neticesinde partiden kopuşların meydana gelmesine rağmen Türkeş, ülkücülerin siyasetin temel taşı olduğunu ve tüm ülkücülerin Milliyetçi Hareket çatısı altında toplanmasını istemiştir.[75]

27 Aralık 1992 tarihinde Ankara'da MÇP kongresi yapılmaya başlanmıştır. Ülkü Ocakları yine başbuğları Alparslan Türkeş'in yanında saf tutmuşlar, gençler muhalif olan Sadi Somuncuoğlu'na karşı tepkili bir bekleyiş içerisine girmişlerdi. Kongrede delege çoğunluğu sağlanmaz ise iptal edilecek, ikinci kongre Sadi Somuncuoğlu'nun lehine onun bürosunda gerçekleşecektir. Ülkü Ocakları ikna edilerek salona tüm delegelerin girmesine izin verilmiş ve 451 delegenin geldiği belirtilerek kongre açılmıştır. Alparslan Türkeş, kongre başlar başlamaz kürsüye gelerek konuşmaya başlamış, "*komünizmin illetini haykırdık, çok şükür çöktü gitti. Esir Türklere hürriyet dedik, bize Turancı dile saldırdılar. Çok şükür o da gerçekleşti. Bu kadar isabetli görüşü olanlar başka ülkelerde iktidar olur*!" diyerek tüm delegelerin kalbini kazanmayı başarmıştır. Kongrede partinin kapatılmasına, isminin ve ambleminin Milliyetçi Çalışma Partisince kullanılabileceği konusunda karar alınmış, böylece MÇP'nin MHP'den ayrı bir parti olarak devam etmesinin önüne geçilmek istenmiştir.[76]

24 Ocak 1993 tarihinde yapılan MÇP'nin 4. Olağanüstü kongresinde Milliyetçi Çalışma Partisinin ismi Milliyetçi Hareket Partisi olarak değiştirilmiş, üç hilal ise partinin amblemi olarak kabul görmüştür. Genel Başkanlığa ise yeniden 589 delegenin oylarını alarak Alparslan Türkeş seçilmiştir. Türkeş, bunun 12 Eylül darbesine karşı kazanılmış bir zafer olduğunu, siyasi yasakların neticesinde yeniden haklarının tamamen geri aldıklarını ifade etmiştir. Milliyetçi Hareket Partisi'nin, darbeden sonra yeniden gönüllerde olduğu kadar hukuken de siyasi hayatta yerini aldığını belirterek, en zor şartlarda ülkücü-milliyetçi hareketi meclise taşıyan kadroların MÇP olduğunu belirtmiştir. MÇP olmasa, ülkücülerin ve 9 ışık doktrinin sahipsiz kalacağı, yeniden

75 Yalçın, *Alparslan Türkeş,* 127-132.
76 Cengiz, *Alparslan Türkeş*, 499-500.

MHP açılsın mı tartışmalarının hiç yaşanmayacağını belirterek, Türk milliyetçilerinin kalesinin Milliyetçi Hareket Partisi olduğunu belirtmiştir. [77]

12 Eylül öncesi partilerden yalnızca yasakların kalkasıyla adını taşıyan iki parti, Milliyetçi Hareket Partisi ve Cumhuriyet Halk Partisi olmuştur. Ancak CHP genel başkanı Ecevit, yasaklar sonrası DSP'yi kurarak siyasi hayatına devam etmiş, yalnızca Alparslan Türkeş kendi partisinin başına geçmiştir. Süleyman Demirel AP'yi bırakarak Doğruyol Partisi saflarına geçmiş, Necmettin Erbakan'ın, Milli Selamet Partisi tarih olarak yerine Refah Partisi kurulmuştur. Milliyetçi Hareket Partisi, eski ismini geri aldıktan sonra ilk kez 27 Mart 1994 Mahalli İdareler seçimlerine girmiş, bu seçimlerde %7.96 oy oranı almıştır. 1980 öncesine göre oy oranını yükselten MHP, 7 il, 56 ilçe ve 55 belde olarak toplamda 118 belediye başkanlığı kazanmaya muvaffak olmuştur.[78]

2.8. 1995 Yılı Genel Seçimleri

17 Nisan 1993'te Turgut Özal'ın vefatıyla Başbakan Süleyman Demirel, 9. Cumhurbaşkanı olarak seçilmiş, boşalan başbakanlık makamına ise Tansu Çiller getirilmiştir. Tansu Çiller, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk kadın başbakanı olmuştur. 1995 Seçimleri öncesinde değişikliklere gidilerek, oy verme yaşı 18 olarak belirlenmiş, ayrıca milletvekili sayısı da 450'den 550'ye yükseltilmiştir.[79]

Alparslan Türkeş, 1995 genel seçimlerin hiçbir parti ile ittifak yapmadan tek parti olarak gireceklerini, tüm parti mensuplarının halkın arasına karışarak onlara ülkücülüğü anlatmalarını, halkın milli beka için kendilerini seçmelerini sağlamalarını istemiştir. seçim öncesinde Tansu Çiller ve diğer muhalefet partileri ile görüştüğü iddialarının yalan olduğunu, bu seçime tek başına gireceğini belirtmiştir.[80]

Tüm bu çabalara rağmen, Milliyetçi Hareket Partisi 1995 genel seçimlerinde, yüzde onluk seçim barajını aşamayarak, milletvekili çıkaramamış ve meclise girememiştir. Seçim sonucu birinci parti olan Refah Partisi oyların %21,4'ünü alarak 158 milletvekili, Anavatan Partisi 132 milletvekili, Doğru Yol Partisi 135 milletvekili,

---

77 Yalçın, *Alparslan Türkeş,* 144. , Cengiz, *Alparslan Türkeş*, 500-501.
78 Cengiz, *Alparslan Türkeş*, 505.
79 Hasan Hüseyin Yiğit, "1995 Genel Seçimlerine Gidilen Süreçte Ekonomik ve Siyasi Ortam", *Vizyoner Dergisi, 9/22,* (2018): 122. 122
80 Turhan, *Bilinmeyen Yönleriyle,* 1057.

Demokratik Sol Parti 76 milletvekili, Cumhuriyet Halk Partisi ise 49 milletvekilliğine sahip olurken MHP %8.68 oy oranı ile baraj altında kalmıştır.[81]

Türkeş, MHP'nin iktidar veya muhalefet olarak mecliste olmamasına rağmen yine de büyümeye devam ettiklerini, halkın huzur ve ekonomik olarak refah içerisinde çalışmak için mücadele ettiklerini belirtmiş, Milliyetçi Hareket Partisinin 1969 yılından beridir halka güven verdiğini, dürüst, adaletli politikasının artık kabul gördüğünü söylemiştir. Türkeş, yapılacak yeni seçimde halkın şu an seçili olanların fayda etmediğini görerek, yeniden MHP'yi meclise taşıyacağını ve MHP'nin bir iktidar partisi olması gerektiğini savunmuştur. 2000 yılının bir Türk yılı olacağını, böylece 2000 yılının iktidar partisi olarak MHP'yi görmek istediğini, 9 ışık ilkelerine bağlı kalarak akademisyenler öncülüğünde hazırladığı parti programı ile kendilerini yenilediklerini ve diğer seçimde iktidarı hedeflediğini halka anlatmak niyetindedir.[82]

2.9. 1997 Yılında Vefatı

Alparslan Türkeş, 4 Nisan 1997 tarihinde, Hilton Otelinde katıldığı bir nişan dönüşü, aracında saat 22:30 sıralarında fenalık geçirmiştir. Bunun üzerine evine yakın olan Fatih Üniversitesi Çankaya Tıp Merkezi'ne götürülerek, burada kalbini güçlendirecek ilaçlar verilmiştir. Yine de bu müdahaleler sonuç vermeyince, Bayındır Tıp Merkezine götürülmüştür. Türkeş, hastaneye getirildiğinde kalbi durmuş vaziyette idi. Yapılan tüm müdahalelere rağmen yaşamayı başaramamıştır. Türkeş 4 Nisan 1997 tarihinde hayata gözlerini yummuştur. Milliyetçi Hareket Partisi tarafından yapılan açıklama ile 8 Nisan'da cenaze töreninin yapılacağı haber verilmiştir.[83]

Türkeş'in, Türk bayrağına sarılı tabutu, yaklaşık on binlerce halkın katılımı ile gerçekleşmiş, defini öncesi ilk tören Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde düzenlenmiştir. Mecliste yapılan törene, Başbakan Necmettin Erbakan, Başbakan Yardımcısı ve Dış İşleri Bakanı olan Tansu Çiller, ANAP Başkanı Mesut Yılmaz, CHP Genel Başkanı Deniz Baykal, DSP başkanı Bülent Ecevit ve diğer partililer katılmıştır. Sonrasında naaş, MHP Genel Merkezine ardından da Kocatepe Camii'ne götürülmek üzere hareket etmiştir. Alparslan Türkeş'in cenaze namazını dönemin Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz kıldırmıştır. Cenaze törenine Devlet Bakanı Namık Kemal Zeybek, Bekir

81 Yalçın, *Alparslan Türkeş,* 44.
82 Turhan, *Bilinmeyen Yönleriyle,* 1117.
83 Cengiz, *Alparslan Türkeş,* 563.

Aksoy, Tansu Çiller, İçişleri Bakanı Meral Akşener, Milletvekili Osman Bölükbaşı ve çok sayıda vekil katılmıştır. Cenazesi defnedilirken Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinden, Kırım'dan ve Namık Kemal Zeybek tarafından getirilmiş olan, Hoca Ahmet Yesevi Türbesinden getirilen toprak mezarına atılmıştır.[84]

Türkeş adına dünyanın çeşitli yerlerinde de vefatı dolayısıyla törenler düzenlenmiştir. 10 Nisan 1997 tarihinde Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde gıyabi cenaze namazı kılınmış, namaz Türkeş'in doğduğu evin yakınındaki Selimiye camiinde kılınmıştır. Ayrıca Londra Türk İslam Ocağı'nda da gıyabi cenaze namazı tertip edilmiştir. Kosova Türk Demokratik Birliği tarafından da Türkeş adına tören düzelenmiş, KTDB genel başkanı Erhan Köroğlu'da Türkeş için; "*Türkeş'in Türk birliği ülküsünün ebediyete kadar sürdürüleceğini*" söylemiştir.[85]

2.10. Devlet Büyüklerinin Alparslan Türkeş Hakkındaki Söylemleri

4 Nisan 1997 tarihinde vefatıyla tüm Türk devletleri ve devlet adamları yas tutmuş, Türk dünyasının başbuğu olarak nitelendirdikleri Türkeş'in vefatıyla bu davanın sahipsiz kaldığını belirtmişlerdir. Alparslan Türkeş, 1980 sonrası esaret altındaki Türk toplulukları için hem siyasi hem silahlı mücadelelere daima destek vererek Türk topluluklarının hürriyetlerini kazanmalarını canı gönülden desteklemiştir. Tüm dünyada geniş yankı uyandıran vefatı sonrasında ülkemizdeki devlet adamları, gazeteciler ve başka ülkelerin devlet adamları hatırası adına söylemlerde bulunmuşlardır.[86]

Bu liderlerin söylemleri şu şekildedir;

Kırım Türkleri Lideri Mustafa Abdülcemil Kırımoğlu, Türkeş'in vefatı üzerine verdiği demeçle, Türkeş'in bütün Türk dünyası gibi Kırım ve Tatar Türkleri arasında da unutulmaz bir şahsiyet olduğun söylemiştir. Türkeş ile 1992 Şubat ayında ilk kez tanışmış olduğunu, Türkeş'in kendilerini daha tanımadan 1975 yılında Kırım-Tatar halklarına adına dünya kamuoyunda açıklamalarda bulunduğu ve seslerinin duyulması için müteşekkir olduğunu belirtmiştir.[87]

Azerbaycan Cumhurbaşkanı Ebulfez Elçibey, merhum Türkeş için, başbuğ Türkeş hakkında duygularını hiçbir zaman ifade edemediğini, Türk milli manevi

---

84 Yalçın, *Alparslan Türkeş,*184. , Cengiz, *Alparslan Türkeş*, 564.
85 Yalçın, *Alparslan Türkeş, 185*.
86 Hulusi Turgut, *Şahinlerin Dansı,* (İstanbul, ABC Yayınları, 1995): 74-75
87 Cengiz, *Alparslan Türkeş,* 567.

hayatında daima mücadele verdiğini, gönlünü ve hayatını Türk milletine adadığını, Türk ülkücülüğünün, milliyetçiliğinin lideri olduğunu belirtmiştir. Esir Türklerin kurtuluşu ve hürriyeti, dünya Türklüğü için mücadele veren bir önder olduğunu, dünyadaki tüm Türk milletlerine Türkçülük gününü kazandırmış, ömrü boyunca Türklere Türk olmanın büyük gururunu anlatmak için çabaladığını belirtmiştir. Türk milliyetçiliğinin rehberi, idolü ve hocası olarak daima ölümsüz kalacağını, Türkiye'de büyük bir milliyetçi kadronun yetişmesine büyük hizmetleri dokunduğunu, tarihte unutulmaz bir önder olarak kalacağını söylemiştir.[88]

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş, Alparslan Türkeş'in vefatı sebebiyle verdiği beyanatta, Türkeş'le ilk temasının 1969 ihtilali sonrası Dr. Fazıl Küçük ile birlikte Ankara'da olduğunu, Türkeş'in bu sırada Başbakanlık müsteşarı veyahut genel sekreteri görevini üstlendiğini, ihtilalin kudretli albayı olan Türkeş'in, Kıbrıs'ta doğmuş olmasının ikiliyi yakınlaştırdığını belirtmiştir. Toplantı sonrasında Türkeş, Kıbrıs'ın Türkiye için önemini beyan ederek, Kıbrıs'a asker kökenli bir elçi göndererek Makaryos'a fırsat verilmeyeceğini ifade etmiştir. Devlet adamlığını daima takdir ederek, Kıbrıs meselesinde Türkiye'nin çıkarlarını da gözeterek, Kıbrıs'ın haklarını da savunmaktan ve yardım etmekten geri kalmadığını, Türk ulusu ile övünen ve Türk milletine zarar gelmesin diye çabalayan bir lider olduğunu söylemiştir.[89]

Dr. Devlet Bahçeli, parti lideri olan Alparslan Türkeş hakkında, Türkeş'in tarihi bir şahsiyet ve fikir dava adamı olduğunu, onu en iyi anlatan sıfatın başbuğ olduğunu belirtmiştir. Türkeş'in hayatı ile Türk milliyetçiliğinin yarım yüzyılının aynı safhada geçtiğini, milletin gelişmesine ve tarihe adını yazdıran bir lider olduğunu, Türkeş'in ömrünün son bölümü Türk milletçiliği hareketinin çektiği sıkıntılarla ve gelişmelerle paralel bir seyir izlemiştir. Son anına kadar Türk milletine ve ülkesine hizmet etmeye kendisini adamış olduğunu belirtmiştir. 1944 Türkçülük davasından 1997 yılında vefatına kadar hayatını adadığı dava için mücadelesinin tarihe altın harflerle işlendiğini belirtmiştir. Zorlu bir mücadele destanı yazarak, bilgi bir şahsiyet olarak bu kadar zor ve çetin bir mücadele verdiğini belirtmiştir.[90]

---

88 Cengiz, *Alparslan Türkeş* 568-570.
89 Cengiz, *Alparslan Türkeş* 570-571.
90 Yalçın, *Alparslan Türkeş,* 246.

Demokrat Sol Parti Genel Başkanı Bülent Ecevit, verdiği demeçte;

"*37 yıl siyasi yaşamımızı derinden etkilemiş bir dava adamıydı. Türkeş'in davasını benimseyenler bile onun millet sevgisini, Atatürk'e ve laikliğe bağlılığını kabul ederler.*" demiştir.[91]

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Deniz Baykal, verdiği demeçte;

"*Uzun yıllar ülke siyasetinde önemli sorumluluklar üstlenmiş, deneyimli siyaset adamını kaybetmenin üzüntüsünü yaşıyoruz. Türk siyasetinin önemli aşamalarına damgasını vurmuş bir anlayışın önderi olan sayın Alparslan Türkeş'e Allahtan rahmet, ailesi ile sevenlerine, MHP mensuplarına ve tüm yurttaşlarımıza baş sağlığı dilerim*" demiştir.[92]

Refah Partisi Genel Başkanı Necmettin Erbakan, Türkeş hakkında partisinin kapalı yapılan grup toplantısında, Türkeş ile düşman iki parti olmadıklarını, bunun büyük bir yanılgı olduğunu ve MHP ile 2 kez hükümet ortağı olduklarını belirtmiştir. 1991 senesinde seçim ortaklığı yaptıklarını, MHP ile RP arasında hiçbir sorun yaşamadıklarını, MHP'ye karşı daima yardımcı olacaklarını ve yanlış söylemlerde bulunmamasını grup üyelerine söylemiştir.[93]

Büyük Birlik Partisi Genel Başkanı Muhsin Yazıcıoğlu, verdiği demeçte;

> "*Ölümünü tesadüfle ve üzüntü ile öğrendim. Ailesini, ülkücü camiayı ve bütün Türk milletine baş sağlığı diliyorum. Sayın Türkeş, Türk siyasetinde 50 yılı yakındır var. Dolayısıyla bunca yıl siyasi hayatımızda bulunan bir devlet adamının kaybı önemli bir boşluk meydana getirecektir*" demiştir. [94]

Doğru Yol Partisi Genel Başkanı, Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Tansu Çiller, verdiği demeçte;

> "*Sayın Türkeş, tarihi bir kişiliktir. Ölümüne çok üzüldük, mecliste kendileri ile yakın ilişkilerimiz oldu. Duygularımızı ve üzüntülerimizi dile getirmek için buraya geldim. Acımız büyüktür. Ben çok üzgünüm, sayın Türkeş'in demokrasi tarihimizde ayrı bir yeri vardır, kendisi demokrasiye bağlı birisiydi. Onun kişiliğinden alınacak çok önemli dersler vardır. O siyaset üstü devlet adamıydı."* demiştir.[95]

---

91 Hulusi Turgut, *Şahinlerin Dansı,* 77.
92 Turgut, *Şahinlerin Dansı,* 77.
93 Yalçın, *Alparslan Türkeş,* 191.
94 Turgut, *Şahinlerin Dansı,* 77.
95 Turgut, *Şahinlerin Dansı,* 78.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ALPARSLAN TÜRKEŞİN FİKİRLERİ VE ESERLERİ

3.1. Alparslan Türkeş'in Fikirleri

3.1.1. Dokuz Işık Doktrini

Alparslan Türkeş'in parti ideolojisi olarak benimsediği ve partinin temel taşı olarak ortaya çıkan 9 ilke, 9 ışık doktrini, Türk milletini insanca usullerle en kısa zamanda kendi gücü ile ayakta durabilmesini istemiştir. Güçlü, modern ve kültürel anlamda çağa ayak uydurmuş bir toplum haline getirmeyi hedeflemiştir. 9 ışık ilkelerinin benimsenerek, bireysel ve milletçe kültürümüzü korumak, medeni olarak kendini güvende ve güçlü hissetmesi, toplumun ekonomik anlamda kalkınmasını sağlamak istemiştir. Bu nedenle de ilk olarak her şeyin temelinde milliyetçilik fikrinin benimsenmesi ve toplumda bilincin uyanmasını hedeflemiştir. [96]

3.1.2. Milliyetçilik

Dünyada milliyetçiliği benimsemeyen toplumların ilerleyemeyecekleri, yabancı uluslar olmasa aynı milletten olan bireylerin bir arada yaşamayı başaramayacaklarını, toplumun ahlaki, kültürel, ekonomik olarak gelişmesinin temelinde milliyetçilik bulunması gerektiği, milliyet fikri oluşan toplumların devletlerini refaha ulaştırarak daima daha ileriye götürme gayreti içerisinde olacağını benimsemiştir. Türk milletini meydana getiren bireylerin milli şuur, millet sevgisi, devlete bağlılık konusunda birleşmeleri gerekmektedir. Temel olarak kini esas almadan toplumu birleştirmek, ayrımcılık yapmaksızın Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde yaşayan, kendisini toplumun bireyi olarak kabul eden herkesi kardeş olarak görmektedir. Türkiye içerisinde ve dışında meydana gelen her olayda memleketin zarar görmemesini, dünyada olan her olaydan milletin refahının bozulmaması ve kardeş milletlerle birlik

---

96 Yalçın, *Alparslan Türkeş,*135.

olunması gerektiğini benimsemektedir. Türk milletine karşı derin bir sevginin ve memleketin içinde bulunduğu ekonomik, siyasi durumdan bir an önce en kısa yoldan kurtularak modern ulus seviyesine getirilmesini öngörmektedir. [97]

3.1.3. Ülkücülük

Ülkücülük, idealist kelimesi ile aynı anlamı belirtmekte, idealizm insanın aklında varılacak en iyi sonucun, kendisini mutlu edecek hedeflerin gerçekleşmesi için çalışması anlamını taşımaktadır. İnsanların hayalleri ve idealleri ile diğer canlılardan ayrılacağı aşikardır. Türk milleti için Türkeş'in ülküsü; ahlakta, insani duygularda, ilimde ve bilimde dünyanın muasır medeniyetler seviyesine çıkması, ekonomik olarak kalkınmış, tarımda ileri bir seviyeye gelmiş, modern sanayi tesislerinin kurulmuş olduğu refah içerisinde bir ülke olmasını istemiştir. Türk milletinin tamamının milli bağımsızlık içerisinde olması, işgal altındaki Türklerin özgürlüğünü kazanarak haklarını tüm dünyaya kabul ettirmesi, milletimizin bir arada ve Türk devletleri ile ikili ilişkilerde bulunmasını hedeflemiştir.[98]

İnsanın ilk hedefinin kendi milletine hizmet etmek, kendi milletini yükseltmeye çalışmak olması gerektiği, kendi milletine faydalı olan bir bireyin, ailesi dışındaki insanlara da yardım edebilecek erdeme sahip olacağı ve topluma faydalı olacağı, eğer bireyin milletine faydası yok ise o insanın başka milletlere de faydasının olacağını düşünmek ütopik olacaktır. Milleti oluşturan bireyler, toplumun refahını, saadetini ve şerefini temsil etmek ülküsüne sahip olması gerektiği, bunu yapan bireyler insanlığa hizmet etmeyi başaracağını benimsemiştir. Ülkücülük, Türk milletini en kısa şekilde modern uygarlığa ulaştırmak, milleti mutlu, özgür, kendi haklarına sahip olan bireyler yetiştirmektir. İnsanları liyakat ve yeteneklerine göre sınıflandırmak, sahip oldukları ülkülere göre yönlendirmek esas edinilmiştir. Birleşmiş Milletlerin, her topluma milli olma hakkını dünyanın her toplumu için geçerli kılmış, bizim de tutsak bulunan Türklerin özgürlüğü için ülkü sahibi olmanın zaruri bir hak olduğu benimsenmelidir.[99]

---

97 Türkeş, *Türkiye'nin Meseleleri,* 57-58.
98 Yalçın, *Alparslan Türkeş,* 140.
99 Alparslan Türkeş, *9 Işık,* (İstanbul, Ergenekon Yayınları, 1972): 17-18.

3.1.4. Ahlakçılık

İnsanların birbirlerine zarar vermeden, sağlıklı ve tabiattan en iyi yararlanacak şekilde bizi ilkel dürtülerden kurtaran, birlikte yaşamamızı sağlayan yazılı olmayan kurallar ahlakımızı oluşturmuştur. Kişinin davranışlarını sınırlayan, bu davranışların hem kendisine faydası olmasını hem de çevresini rahatsız etmemesini, toplumun birbirine uyum yaşamasını sağlayan münasebetler ahlakı oluşturmuştur. Toplumuzun ahlak temelini, Türk kimliği ve İslamiyet inancı oluşturmuş, bu değerlere önem vermek toplumca bir zarurettir. [100]

Ahlakçılık ilkesi her şeyin temelinin ahlak olduğu, Türk ahlakının, Türk geleneklerine, ruhuna, milletin inançlarına uygun olması gerektiği düşünülmüştür. Burada en önemli husus ahlakın yükselmesi, milletin gelişmesi, korunması ve birlik içerisinde olmasıdır. Ahlakçılık ilkesi Türk milletini kendine uygun olmalı, geleneklere ve adetlere uygun olmalı, doğal yaşamla birleşmeli ve devletimize yarar sağlayacak şekilde benimsenmelidir.[101]

3.1.5. Toplumculuk

Toplumculuk ilkesi üç ana başlıktan meydana gelmektedir. İlk başlık özel teşebbüstür. Toplumun gelişmesinde özel teşebbüs desteklenmeli ve korunmalıdır. Bu yapılırken iş veren ve işçinin hakları ve uyum içinde olması sağlanmalıdır. Özel teşebbüsü desteklemek, teşvik etmek, koruma altına alarak milletin zararına olmayacak şekilde kontrol altında başarmak elzemdir.[102]

İkinci önemli husus küçük sermayelerin birleşmesidir. Ülkede yapılması gereken büyük işleri yapabilmek için halkın elindeki küçük sermayeleri desteklenerek devlet tarafından birleştirilip halkın sermayesi ile büyük ekonomik teşebbüsler yapılması gerektiğidir. Binlerce insanın elindeki küçük sermayeler devlet eliyle birleştirilerek memleket faydalı büyük yatırımlara dönüşmesi gerektiği fikri benimsenmiştir. Üçüncü önemli husus ise sosyal yardım ve güvenlik teşkilatıdır. Bu başlıkta da Türk milletini kapsayacak sosyal yardımlaşma ve güvenlik yapıları ortaya getirme görüşüdür. Tarihimizde olan loncalar, vakıflar, mahalle heyetleri gibi topluma faydalı olan ve çağa uygun şekilde işleyen bu tarz sosyal yardımların yeniden toplum için birleşmeyi ve

100 Yalçın, *Alparslan Türkeş,* 144.
101 Türkeş, *9 Işık, 20.*
102 Türkeş, *Türkiye'nin Meseleleri,* 59.

ilerlemeyi sağlayacak şekilde reform edilerek, büyük bir sosyal yardımlaşma ve sosyal güvenlik teşkilatı kurmak gerektiği düşünülmektedir.[103]

Toplumumuzun asırlar boyu yaşadığı karamsarlıktan kurtarmak ve birleştirmek için kültür ve sanatı kullanarak insanımıza neşe, yaşama sevinci aşılamamız gerektiği, yaşama hevesi, ümit duyan insanımızın yorulmadan çalışarak kuvvetini kaybetmeyeceği, böylece kalkınmamızda toplumca insanımızın gayret içerisinde hareket etmesi sağlanacağı ilkesi halka arz olmak istenmiştir.[104]

3.1.6. İlimcilik

İlimcilik prensibi; bütün olayları kavrayabilen, önyargılı olmayan, ilimi esas alarak önyargıları bir kenara bırakan bir toplum meydana getirmeyi hedeflemiştir. İnceleme, araştırma, sorgulama, analiz ve tecrübe sonucu kararlara varılması gerektiğini savunan Türkeş, bütün faaliyetlerde yol göstericinin ilim olduğunu savunmuştur. Bunu esas olarak aldığımızda önyargıları bertaraf ederek doğru karar verme, doğru sonuca ulaşma yollarını bulmayı sağlayacağını, ilimcilik ile her işimizde akla ve mantığa uygun hareket ederek ilerlemeyi doğru kabul etmiştir.[105]

Dünyadaki büyük gelişmeleri takip etmenin gerekliliğini, refah ve güçlü olmak için insanların ilimde ve teknikte ileri seviyelere gelmesi gerektiği, askeri, medeni gücünün de ilimle gelişeceğine inanmıştır. Milli eğitimin ele alınmasını, yaşı fark etmeksizin Türk milletine tarihinden şuur alarak manevi yönü kuvvetli bireylerin çoğalmasını, Türk milletinin sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarına uygun hedefleri belirlemesi, kendilerini buna göre yetiştirmelerini, modern sanayinin kurulmasını, millet için ihtiyaçların karşılanması için eğitim verilmesini temel kabul etmiştir.[106]

3.1.7. Hürriyetçilik

Alparslan Türkeş, hürriyet denilince yalnızca siyasi bir hürriyet kastedilmeyerek, hürriyeti bütün kalıpları ile beraber düşünmeyi ve istemeyi halka kabul ettirileceği, Birleşmiş Milletler Anayasasında yer alan hürriyet prensipleri gibi benimsenmesini planlamıştır. Hürriyeti; söz, vicdan, yazı, bilim ekonomi, korkudan ve despotizmden uzak bir hürriyet olarak kabul etmiş, sefaletten kurtulmaya yönelik hürriyetleri içine

---

103 Türkeş, *9 Işık,* 23.
104 Yalçın, *Alparslan Türkeş,* 152.
105 Türkeş, *9 Işık,* 26.
106 Yalçın, *Alparslan Türkeş,* 153- 154.

alan bir bütündür. Milletimize sadece siyasi bir hürriyet ile korku altına almadan Birleşmiş Milletler Anayasasındaki gibi gerçek bir hürriyetin herkese sağlanması gerektiğini kabul edilmiştir. İnsanların şahsiyetlerine karşılıklı saygı içinde olmaları, insan haysiyetine sahip olmaları, haklarından emin olmaları gerektiği, olmayan insanların memleketin için faydalı olmalarının, mutlu olmalarının mümkün olmayacağını benimsemiştir.[107]

İnsanımızın mutluluğu için en önemli hususun hür olmaktan geçtiği, 9 ışık prensiplerinin kimseyi uşak olarak görmediği esas aldığı, kölelik gibi bir zayıflıktan uzak durulmasını, insan haklarına ve özgürlüğüne riayet edilmesini temel kabul etmiştir. Milletimiz için de hürriyetçi demokrasi modelini, yönetim sistemi olarak görmek istemiştir.[108]

3.1.8. Köycülük

Alparslan Türkeş, Türk milletinin %65'inin köylerde yaşadığı, köylülerimizin dertlerine çare bularak kalkınmasını sağlamak başlıca meselelerden birsi olarak görmüştür. Yerleşik hayatın çoğunun köylerde olduğundan bahisle köylülerin ilgiye ve bakıma ihtiyaçlarının bulunduğu, köylülerin doktorsuz, bakımsız, alt yapıların henüz tam oluşmamış olduğu, buna rağmen ülkemizde köylülerin ihmal edilmiş olduğunu savunmuştur. Yurdun kalkındırılması için öncelikli olarak köylülerin medeni hayata kavuşması, ihtiyaçlarının karşılanması elzemdir. Köylüler kalkınırsa memlekete büyük faydalarının dokunacağı, ülke kalkınmasında en temel unsur olduklarını belirtmiştir. Köyleri tarım kentleri haline getirerek teşkilatlandırmak gerektiği, birbirine yakın olan köyleri gruplaştırarak merkezde olan köyü eğitim, teşkilatlar ve sağlık açısından güçlendirerek doktor, hemşire, mühendis sayısını çoğaltmanın doğru olacağını benimsemiştir.[109]

Köylüye, toprak ve siyasi reformu sağlayarak, toprak dağılımında eşitsizlik olduğu, yoksul köylüye özellikle doğu bölgesinde bazı insanların elliye yakın köye hakim olduğu, toprak dağılımında köylüye adaletsiz davranıldığını düşünmektedir.[110]

---

107 Türkeş, *9 Işık,* 27-28.
108 Yalçın, *Alparslan Türkeş,* 156-157.
109 Cengiz, *Alparslan Türkeş,* 179. ; Yalçın, *Alparslan Türkeş,* 158-159
110 Türkeş, *Türkiye'nin Meseleleri,* 59.

3.1.9. Gelişmecilik

Gelişmecilik ile medeniyetler arasında elinde olanla yetinmekten öte daha iyiyi daha da mükemmelleşmek, doğayı kendi yararlarına kullanma içgüdüsünden meydana gelmektedir. İnsanların elinde olanla yetindiği takdirde medeniyetin gelişmeyeceği, çağa ayak uydurmanın yani gelişmenin daimi olması gerektiği esas alınmıştır. Kalkınmanın ve yükselmenin temel şartlarından birisinin daha iyiyi daha mükemmeli arzulamak olduğu kanaatine varılmıştır. Bunu yaparken de milletin geçmişini göz ardı etmemesi gerektiği, devamlılığın esas olması ve bütün kalkınma hamlelerinde milli kültürümüze ve tarihimize uygun olması gerekmektedir.[111]

3.1.10. Endüstricilik ve Teknikcilik

Türk milletinin son yüzyıllarda karşılaşmış olduğu savaş ve felaketler sebebiyle, diğer medeniyetlere nazaran daha geride kalmıştır. Sanayileşme ile beraber endüstri ve makine sanayisi insanlığın hayatında önemli bir yer arz etmeye başlamıştır. Endüstri gücüne karşı Türk milleti, kas gücü ve hayvan gücü ile diğer medeniyetlere göre gelişememiştir. Bugün bir toplumun güçlü olması için modern bir sanayi ağının oluşması gerekmekte, Türkiye ziraat ve sanayi arasında, hangisinin gelişmesi gerektiği konusunda kararsız kalmıştır. Modern bir devlet meydana getirebilmek için sanayi alt yapısı oluşturarak çağa ayak uydurulması ve endüstrinin hızla geliştirilmesi amaç edinilmiştir.[112]

Bu yapılırken tarımın ihmal edilmemesi, endüstri ile beraber tarımın da modernleştirilmesi gerekmekte, tarım olmadan modern bir endüstri geliştirmenin mümkün olmayacağı beyan olmuştur. İnsanların uzaya ve aya gittiği bir dönemde diğer milletlerin endüstri alanında bizden ileride olduğu için Türkiye'nin hızlı endüstriye önem verilmesi, kalkınma için modern sanayi ve endüstri sektörünün güçlenmesi elzem görülmüştür. Ülkede büyük bir seferberlik yapılarak atom ve füze çağına ayak uydurulması, teknik ve ilimle ağır endüstri sahibi olunacağı hemfikir olunmuştur.[113]

Tüm bu prensipler ile 9 ışık doktrini meydana getirilmiş, Alparslan Türkeş'in temel amacının milletin hızlı bir şekilde refaha kavuşması, ekonomi, tarım, sanayi, ilim ve kültürel olarak güçlenmesine önem verilmiştir. Türkeş, siyasetten önce halkın

111 Türkeş, *9 Işık,* 34.
112 Cengiz, *Alparslan Türkeş,* 595.
113 Yalçın, *Alparslan Türkeş,* 168.

kendini geçindirmesini sağlamayı, diğer gelişmiş ülkeler gibi refah seviyesinin artmasını ve uygarlığımızın tarihten kopmayarak Türk kültürü ve Türk medeniyeti etkisinde geleceğe daha aydınlık bakmasını istemiştir. Bu doktrin parti politikası olarak kabul görmüş, hem köylüden hem devlet adamlarına karşı milletin gelişmesi esas alınarak daima ilerlemek gerektiği, Cumhuriyetin ilk zamanlarında olduğu gibi ülkenin her alanında her bölgesinde gencinden yaşlısına huzurun ve medeniliğin temininin sağlanmasını istemiştir.[114]

3.2. Milliyetçi Çalışma Partisi'nin ve Alparslan Türkeş'in ideolojisi

Milliyetçi Çalışma Partisi, darbe sonrasında ülkücü camianın dağılmaması ve milliyetçi sağ görüşü temsil için Milliyetçi Hareket Partisi'nin devamı niteliğinde yine aynı kadrolardan meydana gelmiştir. Milliyetçi Hareket Partisi parti programı olarak MHP'nin ideolojisini, yani Türk-İslam milliyetçiliğini esas alarak, ülkücü hareketi aynı çatıda toplamaya muvaffak olmuştur. Türkeş, 1980 darbesi sonrası siyasi yasaklar ile siyasete giremeyen arkadaşlarıyla arka planda partinin tüzüğünü, işleyişini ve siyasi vizyonunu devam ettirirken, diğer dava arkadaşlarının başka partilere gitmesini istememiş ve partililerle yaptığı gizli görüşmelerinde bunu dile getirmiştir.[115]

MÇP, sağ muhalefet olarak daima iktidar parolası ile meclise girmeye çalışmış, diğer muhaliflerin arasında olan eski dava arkadaşlarını saflarına çekmeye çalışmış, milletin refahı ve yükselmesi için MHP ile aynı yolu izlemeye devam etmiştir. Alparslan Türkeş'in de partiye katılması ve genel başkan olması ile beraber, parti programı ve ideolojisi MHP'nin kaldığı yerden sadece parti ismi farklı olarak yürütülmüştür. Alparslan Türkeş'in ortaya koyduğu 9 ışık ideolojisi, Türk-İslam sentezi ve ülkücü gençlik yapılanması ile yurdun her köşesine ulaşmaya çabalamıştır. [116]

Türkeş, çiftçinin, memurun, işçinin, esnafın Türk milletine gönülden bağlı olan tüm halkın ilerlemesi, ekonomik ve modern çağa ayak uydurması için seferberlik başlatmıştır. Halkın refahı, terör olaylarına karşı tavizsiz tavrı ve Türk Devletlerinin esaret altında kalmaması için ideolojisini hep Türk Milliyetçiliği üzerine kurmuş, gerek yabancı devlet adamları gerek Türk topluluklarının liderleri ile görüşmeler ve askeri-maddi yardımlarla onları destekleyerek hürriyetlerini kazanmalarını temel parti ve hayat

---

114 Cengiz, *Alparslan Türkeş,* 593.
115 Cemal Anadol, *Alparslan Türkeş, MHP ve Bozkurtlar, (*İstanbul, Kamer Yayınları, 1995), 26-27.
116 Türkeş, *Türkiye'nin Meseleleri,* 72-75

prensibi olarak benimsemiştir. Türkeş, ırkçılıktan uzak, faşist, emperyalist, komünist fikir akımlarına karşı Türk milliyetçiliğini ideolojisi ile Türk-Kürt, Laz-Çerkez demeden, Alevi-Sünni gibi mezhepsel ayrımlara girmeden 9 ışık ideolojisi esas alınarak mecliste milliyetçi kanadın sesi olmayı görev edinmiştir.[117]

3.3. Alparslan Türkeş'in Milliyetçiliği ve Eserleri

Alparslan Türkeş'e göre milliyetçilik, Türk milletine karşı beslenen sevgi ve tarihi saygısının ifadesidir. Kendisini Türk olarak hissedebilen ve yaptığı işlere Türklüğe adayan herkesin Türk olduğunu, bu topraklarda, devlette doğan herkesin içinde bulunduğumuz millete karşı derin bir sevgi bağı ile bağlı olması gerektiğini, milletimizin yükselmesi için herkesin aynı gayreti sarf etmesi gerektiğini savunmuştur. Türk milletinin içinde bulunduğu coğrafyanın ve çağın ekonomik zorluklarına karşı, bir an önce kurtulması ve en modern en bilimsel yöntemlerle halkın refaha ulaşmasını hedeflemiştir. Milliyetçiliğini, diğer ırklara ve devletlere karşı kin ve düşmanlık içinde olmak değil, kendi milletimizin daha modern seviyeye gelebilmesi, ekonomik, bilimsel, fikri açısından diğer çağdaş uygarlıklar seviyesine getirmek için verilecek mücadele ruhu olarak kabul etmiştir.[118]

Türkeş, ülkücülerin milliyetçilik fikrinin, diğer ırkçı yaklaşımlarla ve komünistlerle karıştırılmamasını, komünistlerin vatan-millet tanımadıklarını, dünya işçisinin dünyaya hakim olma fikirlerinin ütopik olduğunu, kendisinin ise Türklüğün bağımsız olması ve Türk milletinin yükselmesinin esas olduğunu, Türk milletlerinin esaret altında değil hür ve batılı devletler nezdinde eşit sayılacağını kabul etmiştir.[119]

Türkeş'e göre milliyetsiz insan çamurdan farksızdır, ülküsüz insan pusulasız bir gemi gibidir. Her milliyetçi insanın ülkü sahibi olacağını, hem milli hem insani ülkü sahibi olması gerektiğini söylemiştir. Kişilerin hürriyetinin baki olmasını ve milletlerin istiklallerinin olmasını, Türk adı taşıyan her kişiye karşı saygı ve sevgili olunacağını, Türk milletinin yükselişi ve hürriyeti için kendi dini inançlarına bağlı kalarak milliyetçilik ilkesine sarılması gerekildiğini belirtmiştir. En mükemmel fikirlerin bile yetersiz ekiplerin elinde kötü sonuçlar vereceğini, yabancı güçlerin kötü emellerine alet olacaklarını savunur. Milliyetçi Hareket'in gerçek milliyetçilerin, çile çeken insanlardan

---

117 Türkeş, *Türkiye'nin Meseleleri,* 158-163.
118 Almanya Türk Federasyon, "Başbuğ'un Milliyetçilik Anlayışı", *Bülten,* Özel Sayı, (2013): 23.
119 Cengiz, *Alparslan Türkeş,* 607.

meydana geldiğini, milliyetçiliğin inanç ve aksiyon ile gerçekleşeceğini, her şartta herkese karşı vatan ve milletin bağımsızlığı için mücadele etmeyi, gerekişe bu uğurda şehit olmayı savunmuştur. Irkçılığın, komünizmin, mezhep ayrımcılığının, emperyalizmin karşısında olmanın gerektiğini, Türklük ve İslamiyet'i birbirinden ayrı veya düşman görmenin Türk milliyetçiliğine zarar vereceğini söylemiştir. Türk milletinin medeniyetler kurduğunu, tarihin her safhasında Türk milliyetçiliğinin olduğunu, hak ve adalet ile diğer milletlerin de sevgi ve saygısını kazanarak milliyetçiliğe hizmet edinildiğini belirtmiştir.[120]

Alparslan Türkeş'in kendi yazdığı ve MHP, MHP'li fikir adamları tarafından yazılarak Türkeş adına ithaf edilen ve yazılan çok sayıda eseri bulunmaktadır. Türkeş'in milliyetçiliği, ideolojisi ve yaşadığı iç dış sorunlara karşı görüşlerini beyan etmiş, parti tarafından Türkeş'in adına yazılı eserler haline getirilmiştir. Bu eserlerle Türkeş'in fikri hayatı ve halka kendini anlatmasının önü açılmış, şehirlerden köylere kadar milletimizin bu fikirleri okuması sağlanmıştır. Alparslan Türkeş'in ismiyle ve kendi kaleminden yazılan eserler şunlardır:[121]

1-Alparslan TÜRKEŞ: Temel Görüşler

2- Alparslan Türkeş: Gönül Seferberliği

3-Alparslan Türkeş: Türkiye'nin Meseleleri

4- Alparslan Türkeş: 1944 Milliyetçilik Olayları

5- Alparslan Türkeş Dış Politikamız ve Kıbrıs

6- Alparslan Türkeş: Yeni Ufuklara Doğru

7- Alparslan Türkeş: Bunalımdan Çıkış Yolu

8- Alparslan Türkeş: Kahramanlık Ruhu

9- Alparslan Türkeş: 9 Işık

10- Alparslan Türkeş: Dokuz Işık ve Türkiye

11- Alparslan Türkeş:MHP Seçim Konuşmaları (1969-1973)

120 Seyhan, *Alparslan Türkeş*, 10.

121 "Alparslan Türkeş'in Bütün Eserleri", (Erişim Tarihi 04.01.2022), https://www.ulkuyaz.org.tr/alparslan-turkes-butun-eserleri/

12- Türkeş Anlatıyor (Parti Özel Yayını)

13- Tarihi Konuşmalar (Röportajlar)

14- Konuşmalar

15- Türkiye'nin İç ve Dış Güvenliği

16- Basın Toplantıları

17- 27 Mayıs ve Gerçekler

18- Fırtınalı Yıllar

19- MHP ve Bozkurtlar

20- Türklük Gururu ve Şuuru

21- Her Türlü Emperyalizme Karşı

22- Bir Devrin Perde Arkası

23- Türk Milliyetçilerinin Zaferi

24- Ülkücülük

25- Basılan Kervanımız

26- Milliyetçilik-Ülkücülük Üzerine Konuşmalar

27- Savunma

28- Sorgu

29- Millî Devlet Güçlü İktidar

30- Hürriyetçilik ve Şahsiyetçilik

31- 27 Mayıs, 13 Kasım, 21 Mayıs ve Gerçekler[122]

3.4. Alparslan Türkeş'in Kürtler ve PKK Terör Örgütü Hakkında Fikirleri

Alparslan Türkeş, yurdumuzda meydana gelen terör olaylarına karşı hükümetin yetersiz kaldığını, Doğu bölgesinde halkın tam olarak devleti ve hükümeti anlamadığını, buna karşın Kürtlerin de bazen çaresizlik, bazen eğitim verilememesi dolayısıyla yanlışlar yaptığını, ancak Kürtlerin, PKK terör örgütünden ayrı tutulması gerektiğini

122 "Alparslan Türkeş'in Bütün Eserleri".

belirtmiştir. PKK terör örgütüne karşı silahlı mücadelenin esas olduğunu ve yurdun güvenliği için kısa sürede temizlenmesi gerektiğini belirterek, Kürtlerin de doğru şekilde eğitim sağlanarak Türk-Kürt kardeşliğinin pekiştirilmesi fikrini savunmuştur. Yurdun iç ve dış güvenliği konusunda meselelerin her gün arttığını ve meclisi meşgul ettiğini, Kuzey Irak'taki gelişmelerin dış güvenliğimizi etkilediğini, Musul, Erbil ve Kerkük gibi Türk, Türkmen bölgesi olan coğrafyamızın, Kuzey Irak'taki bölgesel yönetim ile tehdit altında olduğunu ve kardeşlerimizin kurtarılması gerektiğini belirtmiştir.[123]

Türkeş, PKK'ya karşı bu bölgedeki gelişmelere seyirci kalmamamız gerektiğini, tarihi ve kültürel haklarımızı savunarak, bölgede yaşayan Türkmen kardeşlerimizi örgütten kurtarmamız gerektiğini savunmuştur. Bölgedeki en ufak gelişmelerin dahi bizi çok yakından ilgilendirdiğini, Güneydoğu Bölgesinin güvenliği için bu bölgelerin PKK'dan arındırılması ve huzurun teskin edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Eğer önüne geçilmezse terör örgütünün ilerleyen zamanlarda İran, Suriye ve Türkiye'den toprak talebinde bulunacaklarını, amaçlarının Kürtlerin haklarını savunmak, onlara refah sağlamak değil, aksine emperyalist güçlerin lehine silahlı propaganda yapmak olduğunu söylemiştir. Bazı gazeteciler ve yazarların, Milliyetçi Çalışma Partisinin, Kürt düşmanlığına başladığını söylemelerine şiddetle karşı çıkmış, "*onlar ne kadar Kürt ise biz de o kadar Kürdüz, onlar ne kadar Türk'se biz de o kadar Türküz*" demiştir. Türk-Kürt ayrımını kabul etmeyerek, Alevi-Sünni, Doğulu-Batılı olarak hepimizin tek bir millet olduğunu, asıl Kürt düşmanının çocukları dahi öldüren PKK terör örgütünün olduğunu belirtmiştir.[124]

Hiçbir zaman Türk-Kürt ayrımcılığı yapmadığını belirterek, Kürtçülüğe karşı olduğu ve PKK'nın uyguladığı terör ile Kürt kardeşlerimize de kötülük yaptığını vurgulamıştır. Türkeş, terörün güç kazandığı 1990'lü yıllarda, dönemin cumhurbaşkanı olan Turgut Özal'ın Körfez Savaşında icra ettiği politikasını destekleyerek, Kuzey Irak'a girilmesi fikrini savunmuştur. Yürütülen Körfez politikasının sonuna kadar devam ettirilmesini, ABD güneyden saldırırken, Türkiye'nin de kuzeyden Irak'a girilmesinin ülkemizin yarım yüzyıl ileriye gideceğini savunmuştur. Körfez krizinin bir fırsat olduğunu, Türkmen şehri olan Musul ve Kerkük'ün bizim tarafımızdan

123 Anadol, *Alparslan Türkeş,* 192-195.
124 Turhan, *Alparslan Türkeş,* 402-405.

kurtarılarak, bölgedeki petrol yataklarının bir kısmının ABD ve İngiltere şirketlerine işletilerek hem Türkmen kardeşlerimize hem de ülkemize menfaat sağlayacağı düşüncesindedir.[125]

20. yüzyıl sonuna gelinirken özgürlükçü demokrasinin güç kazandığını, PKK terör örgütünü bir seneye yakın bir sürede ortadan kaldırabileceklerini, altı ay hazırlık aşaması altı ayda icraat aşaması ile terör örgütünü bitirebileceğini savunmuştur. Türkeş, güçlü istihbarat ile PKK daha planlar yaparken istihbarat ile önceden haber alınarak engellenebileceğini, eğer iktidar olunursa bunu kısa süre içerisinde gerçekleştirebileceğini savunmuştur. Terörün hedefinin Türkiye yok etmek olduğunu, siyasi taviz verilmemesi gerektiğini, silahsız bu meselenin çözülmeyeceğini belirtmiştir. Abdullah Öcalan denilen terör örgütü ele başı ile mutabakata varılamayacağını, Türk devletinin ona ve örgüte karşı keskin bir tavır almasını istemiştir.[126]

Bağımsızlıklarını ilan eden yeni Türk Cumhuriyetleri ile dünyada yeni bir düzen meydana gelirken, Türkiye bu gelişmeleri yakından takip ederek, dağılan Sovyetler sonrasında dünyanın dikkatinin Orta Asya ve Türkiye'nin üzerine çevrilmiştir. Türkiye'nin 210 milyon Türkçe konuşan milletin lideri olarak güç kazanmasını emperyalistler ve terör örgütü istememektedir. Yürütülen Kürtçülük hareketi, ülkemizde yaşayan kimseye bir fayda getirmeyecek, bu emperyalist fikrin arkasında Yunanlıların ve Rusların tarihi emelleri bulunmaktadır. Kürtlerin haklarını Ermeni soyundan gelen Abdullah Öcalan'ın savunmayacağı, örgüt liderinin amacının sadece emperyalistlere hizmet etmek olduğu aşikardır.[127]

PKK terör örgütünün ve emperyalist devletlerin ülkede çıkarmak istedikleri Kürt-Türk ayrımı gibi mezhepsel olarak da Alevi-Sünni ayrımı konusunda da Türkeş, herhangi bir mezhep ayrımcılığına girilmemesini, dini inançların vicdanı bir konu olduğunu söylemiştir. Tarihimizdeki yanlışlara ve kanlı olaylara mahal verilmemesi gerektiğini, Türk'ün Türk'ten başka dostunun olmadığını, kendisini Türk hisseden ve milli birliğimizi kabul eden tüm ırklara ve inanışlara saygılı olunmasını istemiştir.[128]

---

125 Cengiz, *Alparslan Türkeş,* 508-509.
126 Turhan, *Alparslan Türkeş,* 500.
127 Turhan, *Alparslan Türkeş,* 334.
128 Cengiz, *Alparslan Türkeş,* 610-614.

Alparslan Türkeş'e göre, Kürtçülük yapmanın emperyalist devletlerin oyununa gelmek olduğunu, Kürt toplumunun farklı bir kitle olmadığını, çoğunluğunu Orta Asya'dan gelen Türk toplulukları olduğunu belirtmiştir. Kürtçe kelimelerin çoğunun Arapça, Farsça ve Türkçeden meydana geldiğini, emperyalistlerin bu şekilde farklı dil, ırk olarak empoze çalışmalarına kanılmamalıdır. Meclisteki milletvekillerinin de bu oyuna gelerek ya da gönüllü olarak bölücülük yapanların gerekli cezaları alması gerekmektedir.[129]

Mevcut iktidarın terörle mücadele konusunda başarısız olduğunu belirten Türkeş, bölücü örgütlerin şehirlere kadar inerek kanlı eylemler gerçekleştirdiğini, mevcut iktidarın sadece gerekli operasyonlar yapılıyor diyerek halk kandırmaya çalıştığı açıktır. ANAP'lı milletvekillerinin federal devlet safsatalarını dile getirdiğini, bunu da Turgut Özal'ın ağzından söylediklerini belirtmelerine karşı, teröre en sert tepkiyi devlet başkanı olarak Özal'ın göstermesi gerekmektedir. Teröristler devlete karşı alenen bir saldırı içerisinde ve devlet görevlilerini hedef almaktadırlar.[130]

Alparslan Türkeş, PKK'nın görevinin Türkiye Cumhuriyeti yıkmak olarak, devletin düşmanlarının kurduğu ve desteklediğini savunmuştur. PKK'nın başında bulunan şahsın Artin Agopyan isimli bir Ermeni olduğunu, arkalarında Yunanlılar ve Ermenilerin destek verdiğini belirtmiştir. İktidarların şimdiye kadar bu terör örgütü ile mücadeleyi başaramadığını, her gelen iktidarın kendi döneminde bir şey olmaması gayesiyle uzak durduğunu, bölücü terörün böyle arttığını söylemiştir. MHP iktidarda olsa iki ay da terörün yarı yarıya ineceği, her türlü tedbir ve çalışmaların yapılmış, Özal'ın yaptığı açıklamalar ile yanlış yolda olduğunu belirten Türkeş, Kürtçe eğitimin yanlış olduğunu savunmuştur. Kürtçenin dil olması, televizyon yayını olması sonucu ülkede çerkezce, lazca gibi yayınların da istenerek ülkede birliğin yok olacağı aşikardır. Yabancı ülkelerde de farklı ırklar yaşarken, bizim gibi tavizler verilmemektedir. Kürtler bizim inşamızdır ve bölücülüğe karşı bizimle birlikte topyekun gayret ile savaşmalıdırlar.[131]

---

129 Turhan, *Alparslan Türkeş,* 244.
130 Turhan, *Alparslan Türkeş,* 256.
131 Turhan, *Alparslan Türkeş,* 397-398.

3.5 Türk ve Yabancı Devletler İle İlişkileri

Alparslan Türkeş, sadece Türkiye için değil tüm Türk dünyası için bilge bir lider ve Türklüğün önderi olarak görülmektedir. Orta Asya'daki ve Karadeniz coğrafyasındaki Türk devletleri, ona karşı daima büyük bir saygı göstermiş, milliyetçiliğini benimsemişlerdir. Türkeş, esir Türk yurtlarının özgürlüğüne kavuşması ve Türk birliği gibi siyasi, ekonomik ve demokratik açıdan güçlü milletimizin her anlamda birbiri ile bağlı kalmasını istemiştir. Bu inanç ile zaten sömürge altında doğduğu Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti başta olmak üzere, kardeş Azerbaycan'ın ve Kırım Tatarlarının bağımsızlık mücadelelerini, hem siyasi olarak kamuoyuna taşımış hem de silahlı mücadelelerine destek sağlamıştır.[132]

Azerbaycan konusunda Türkeş, Rusların Sovyetler zamanından itibaren Kafkasya bölgesini önceleri askeri sonraları siyaset ile himaye altına almaya çalıştıklarını, Azerbaycan'da Ermenilerin yaptığı soykırımları örtbas ettiklerini belirtmiştir. Rusların insan haklarına uymayan şekilde Azerbaycan'ı baskı altında tutarak Ermenileri üstlerine kışkırttıklarını, insan hakları anayasasına uymayan şekilde davranarak Azerbaycan'ın insanca yaşama hakkını ellerinden aldıklarını savunmuştur. Dünyada devlet olamamış, hatta insan eti yedikleri iddia edilen kabilelerin bile özgürce yaşarken ve yönetimlerine karışılmazken Azerbaycan'da bunun dahi uygulanmadığı, Ermenilerin Türklerle ortak mazisinin olduğu gayet aşikarken, emperyalist güçlerin kışkırtmaları ile Azerbaycan'da insanlık dışı katliamlar yaptıkları tescillidir. Azerbaycan'ın Türkiye öncülüğünde en kısa zamanda Ermeniler ile siyasi mutabakatlar yapılması gerektiğini savunan Türkeş, bölgede huzurun ve can kayıplarını durdurulmasının şart olduğunu, bunu da Türkiye önderliğinde sağlamanın gerekliliğini belirtmiştir.[133]

Ermenistan ile Azerbaycan arasında yaşanan Dağlık Karabağ meselesi ve Ermeni diasporasına Türkiye'nin bölgedeki hâkimiyetini göstermek milletimizin görevlerinden birisidir. Bu konuda Dışişleri Bakanlığımız, Alparslan Türkeş'i yetkililer ile birlikte Ermenilerle görüşmeye gönderme kararı almıştır. Bu görüşmeyi resmiyete dökmeden yapmak isteyen bakanlık Türkeş'e teklif götürmüş, Türkeş de Azerbaycan için seve seve kabul etmiştir. İlk kez Ermeniler ile Rıza Müftüoğlu'nun Ankara'daki

132 Anadol, *Alparslan Türkeş,* 267-270.
133 Turhan, *Alparslan Türkeş,* 215.

ofisinde bir araya gelerek başbakan Mesut Yılmaz'ın kendileri ile ilgilenmediklerini anlatmışlardır.[134]

Ardından ABD ziyareti sırasında yine görüşme talep etmişler, yine Erzurum Milletvekili olan Rıza Müftüoğlu ile birlikte görüşmeye katılan Türkeş, görüşme sırasında Rıza Müftüoğlu'nun sert çıkışlarına kızmıştır. Kendisine ılımlı ve çatışma meraklısı Ermenileri birbirine düşürmeye planladığını, Müftüoğlu'nun bu tavrının yanlış olduğunu söylemiştir. Ermenistan lider Ter Petrosyan, bir toplantı için Paris'e gitmiş, Türkeş ile görüşmek içinde burayı kabul etmiştir. 1993 senesinde Türkeş, Başbakan Demirel ve Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in istekleri doğrultusunda görüşmeye katılmış, toplantıda Azerbaycan ile barış yapmalarını ve topraklarından çekilmelerinin gereklerini, Türkiye ile Ermenistan'ın ortak kültür taşıdığını ve Petrosyan'a dostluk teklif etmiştir. [135]

Türkeş, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti hakkında; Kıbrıs meselesinde ABD'ye ve Yunanistan'a taviz verilmemesi gerektiğini, Kıbrıs'ın derdinin bizim derdimiz olduğunu, ABD'nin dayatmak istediği yalnızlık politikasını ve Türk-Yunan anlaşması ile Kıbrıs'ın kendi kaderine terk edilmesini karşı çıkmıştır. Kıbrıs'ta, EOKA başkası ile halkın sürgünler ve hayatlarını kaybettiklerini, Yunanlıların dünya kamuoyundaki yalan beyanları ile haklı olan ve türlü cefalar çekmiş olan Kıbrıs'ın hürriyeti işgal edilmektedir. Türkiye'nin amacının Birleşmiş Milletlerin ve dünyaya Kıbrıs meselesinin önemi ve hürriyeti için kamuoyu oluşturmaktır.[136]

Doğu Türkistan konusunda, kültürümüzün doğduğu yer olan Türkistan coğrafyasının milletimizin için büyük bir öneme sahip olduğunu belirten Türkeş, o topraklarda ölüm kalım mücadelesinde bulunan 30 milyon kardeşimizin sorunlarının dünya Türkleri için de meselesi olduğunu belirtmiştir. Doğu Türkistan meselesi yaklaşık 45 yıl önce, yakında zamanda vefat eden merhum İsa Yusuf Alptekin tarafından dünya kamuoyuna duyurulmuştur. Bu meselenin göz ardı edilmesi milliyetçiliğin değil, hem Türk hem Müslüman olan kardeşlerimiz adına bir insanlık meselesidir. Doğu Türkistan özerk olarak bulunsa da Çin esaretinden ve baskılarından kurtulamamıştır. Çin, Doğu Türkistan üzerinden baskısını çekerse iki taraf içinde ekonomik ve modern anlamda

134 Anadol, *Alparslan Türkeş,* 270-275.
135 Cengiz, *Alparslan Türkeş,* 516-618.
136 Turhan, *Alparslan Türkeş,* 357.

gelişme yaşayacakları kesindir. Dünya kamuoyunun Türkistan'a yönelerek Çinli göçmen akınının durdurulmasını, nükleer denemelerin ve acımasızca süregelen doğum yasağının kaldırılmasını, Türkistanlı yetkilerin seçimlere özgürce katılabilmesini istemiştir.[137]

1993 senesinde Türkeş, esaretten kurtulan Türk devletleri ve kardeş ülkelerimizle birlik olunması için Türk Kurultayı fikrini ortaya koymuştur. Dönemin Başbakanı Süleyman Demirel'e bu fikri sunmuş, Demirel sevinçle kabul etmiştir. 100 yıla yakın bir süredir esaret altında bulunan ve yaklaşık 300 milyon nüfusu bulunan Türk milletinin birlik beraberlik içerisinde olabilmesi için önemli bir fırsat olarak görülmüştür.[138]

21 Mart 1993 tarihinde Antalya'da toplanan kurultaya, Cumhurbaşkanı Turgut Özal başta olmak üzere, Başbakan Süleyman Demirel, Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü, bazı siyasiler ve Türk dünyasının her yerinden on binlerce insan katılmıştır. Türkeş kurultayda, Düzenleme Kurulu Onur Başkanı olarak ödüllendirilmiş ve yaptığı konuşmasında, dünyadaki 300 milyona yakın bulunan Türk topluluklarının aralarında ekonomik, kültür ve ticaret alanlarında büyük bir işbirliği yapılması gerektiğini, bu işbirliği gerçekleşirse milletimizin kalkınmasının hız kazanacağını belirtmiştir.[139]

Alparslan Türkeş, Kalbimizdeki Türk dünyası için, siyasi yönden bir Türk birliği kurulması, şu an bağımsız olan 6 Türk devletinin bakanlarının bir araya gelerek Türk Cumhuriyetleri Konseyi kurulması gerektiğini, her dönem bir ülkenin başkanlık ederek, hem bölgede hem de devletler arasında siyasi, sosyal ve kültürel açıdan ilerleme sağlanacağını savunmuştur. Türk devletlerinin birlik olarak ekonomik açıdan kalkınmasının büyük bir önem teşkil ettiğini belirten Türkeş, milletimizin ulus devletler seviyesinde söz sahibi olabilmesi için bunu büyük bir fısat olarak benimsemiştir. Doğu Türkistan'da, Kerkük'te, Bosna Hersek'te, Batı Trakya'da yaşayan kardeşlerimizin hürriyeti için Türk Devletleri'nin birlik içerisinde olmasını gönülden desteklemiştir.[140]

---

137 Turhan, *Alparslan Türkeş,* 618-619.
138 Yalçın, *Alparslan Türkeş,* 112-114.
139 Cengiz, *Alparslan Türkeş,* 537-539.
140 Turhan, *Bilinmeyen Yönleriyle,* 393.

SONUÇ

Alparslan Türkeş, Kıbrıs'ta doğup askeri okula başlaması ile girdiği mücadelesine 1997 yılında vefatına kadar aralıksız devam etmiştir. Bu süreçte gerek askeri hayatı gerek askeri ihtilallerin içinde bulunması, onu zamanla askerlikten sivil siyasete yönlendirmiştir. 1944 Türkçülük Turancılık Davası ile ilk kez siyasi, milli bir davada yargılanmış, hapis yatmış ve siyasi düşüncesini belirlemiştir. 1960 darbesi sonrası askeriyenin ve iktidardakilerin yanlışlarını, memleketin refahı için yapılması gerekenleri geçirdiği sürgün yıllarında kafasında tasarlamıştır. Bu süreçte 14'ler olarak bilinen, 1960 darbesinden sonra kendisi gibi sürgüne gönderilen arkadaşları ile sivil siyasete atılmanın şart olduğunu ve memleketin bekası için yurda döndüklerinde siyasi teşebbüsün içerisinde yer almaya karar vermişlerdir.

1965 yılında Cumhuriyetçi Köylü Millet partisine katıldıktan sonra yavaş yavaş iktidar hedefi ile partinin ideolojik alt yapısını oluşturmuştur. Burada detaylı bir şekilde Türkeş'in siyasete nasıl katıldığını, yanında kimlerin yer aldığını ve partiye genel başkan seçilmesini ele almaktayız. Sonrasında 1969 senesinde CMKP'ni, bugün hala varlığını sürdüren ve Türk siyasi hayatında 50 senenin üzerinde bir zaman, muhalefet partisi olarak varlığını devam ettiren Milliyetçi Hareket Partisini kurmuştur. 1969 senesinde partiyi kurarken 9 Işık Doktrini ile siyasi ideolojisini ortaya koyan Türkeş, gençliğin bilinçlendirilmesi, partinin halka daha kolay ulaşabilmesi adına Ülkü Ocakları'nı kurmayı gerek görmüştür.

Bu faaliyetleri ile hem Türkeş'in ideolojisini net bir şekilde ortaya koymuş olurken hem de siyasi hayatını nasıl şekillendirdiğini görmüş oluyoruz. Türkeş, siyasi hayatına sağlam temelli, ne istediğini bilen, gençlik sayesinde halka nasıl ulaşabileceğini bilen bir liderdir. Yaptığı faaliyetlerini önceden arkadaşları ile birlikte tasarlayarak, görüş olarak daima milliyetçiliği merkez edinerek yön vermeye çalıştığını görüyoruz.

Alparslan Türkeş, MHP'yi kurduktan sonra 1970'li yıllarda Milliyetçi Cephe hükümetlerinde koalisyon ortaklıkları ile partisini güçlendirmek ve aldığı bakanlıklar sayesinde millete elinden geldiğince hizmet etmek istediğini görüyoruz. İdeolojisinde iktidar olamasa da sadece muhalefet olarak iktidarı eleştirmek ve yermek yerine imkanlar çerçevesinde ittifaklar gerçekleştirerek devlet yönetiminde yetki almaktan çekinmemiştir. 1980 yılına gelinirken, sokaklardaki sağ-sol çatışmasının ortasında kalan Türkeş ve ülkücülerin, gerek silahlı mücadele gerek siyasi mücadele ile sürecin en temel faktörü olduğunu görüyoruz. CHP hükümeti ve Bülent Ecevit'in bu yıllarda Marksizm ve komünizm görüşüne karşı gösterdiği gayrı resmi imtiyaz ile sokaklarda kanlı eylemler sürat kazanmış, halkın korku ve kargaşa içerisinde yaşadığı bir süreç meydana gelmiştir. Türkeş bu süreçte gençleri eğitmek, silahlı ve kanlı mücadelelerden ne kadar uzak tutmak istese de başarılı olamamıştır.

1980 yılına gelinirken MHP'nin devlet bakanı olan Gün Sazak dahi şehit edilmiş, partinin belde başkanlarından, üst düzey yöneticilerinin dahi öldürüldüğünü görüyoruz. Sonrasında Alparslan Türkeş'in 1980 darbesi neticesinde askeriye tarafından tutuklanmasını ve "MHP ve Ülkücü Kuruluşlar Davası" olarak tarihimize geçen dönemin en önemli yargılanma sürecini işlemekteyiz. Türkeş'in diğer siyasiler ile tutuklanması ve mahkemede kabul etmediği iddianameyle haksız yere uzun bir süre yargılanma safhasını incelemekteyiz.

Alparslan Türkeş, 4 yılı aşkın bir süre yargılandığı dava sonrasında serbest kalmış ancak siyasi hayata devam etmesinin önüne geçilmiştir. Yönetime el koyan askeriyenin kararı ile 1980 öncesi siyasileri ve partileri gözetim altına alınarak, siyaset yasağı getirilmiştir. Ancak Türkeş, bu süreçte pasif bir yol izlemek yerine yeniden kurulan Muhafazakar Parti'nin yönetici kadrolarını oluşturmuş, siyaset yasağı bulunmayan arkadaşlarını başka partilere gitmemeleri konusunda uyardığını ve milliyetçileri bir çatı altına toplamaya çalıştığını görmekteyiz.

Muhafazakar Parti ilerleyen zamanda hızlı bir şekilde Milliyetçi Çalışma Partisine dönüştürülerek, tüm Türk-İslam görüşünde olanları, ülkücüleri toplamayı hedefleyen Türkeş, 1980 darbesinin etkisi ve yaşanan işkenceler, yargılanmalar sonrası çekingen davranan eski dostlarını bir araya getirmekte zorlanacaktır. 1987 yılına gelindiğinde siyaset yasağı kalkan Türkeş, yeniden partisinin genel başkanlığına

geçmeye muvaffak olmuştur. Partisini hızlı bir şekilde toparlayarak, 1969 yılında benimsediği 9 Işık Doktrini ve Türk-İslam sentezi ile seçimlere hazırlandığını görüyoruz.

İdeolojisini aynı kararlılıkla devam ettiren Türkeş, bu süre zarfında esir Türk toplulukları için yurtiçinde ve yurtdışında kamuoyu oluşturmaya çalışmaktadır. Başta Kıbrıs, Azerbaycan ve Doğu Türkistan olmak üzere, Türk topluluklarının hürriyetini kazanması daha insancıl şartlar altında yaşaması için siyasi hayatına yön verdiği bir sürece girdiğini görmekteyiz. Bu dönemde çok sayıda tarihe tanık olarak bıraktığı yazılı eserleri belirterek, detaylı bir şekilde Türkeş'in inandığı ve siyasi görüşüne destek verenlere kazandırdığı milliyetçiğini ele almaktayız.

Yurtta etkisini artıran bölücü PKK terör örgütüne karşı hızlı bir şekilde çözüm bulunmasını istediğini ve Kürtler ile aramızın açılmasının önüne geçmeye çalıştığını değerlendirmekteyiz. Ülkede çok sayıda şehit verilmesi ve doğu bölgesinde Türk-Kürt ayrımcılığının, Alevi-Sünni ayrımcılığının yaşanmasına Türkeş'in şiddetle karşı çıktığı ve iki toplumunda çok uzun yıllardır kardeş milletler olarak yaşadığını ifade ettiğini incelemekteyiz. PKK terör örgütüne karşı Türkeş'in iktidarı eleştirdiği, iktidarın silahlı değil siyasi müzakere süreci ile sürece daha da zora soktuğunu, doğu bölgesinde devletin gücünün azaldığını ve terörün güç kazandığını belirttiğini görüyoruz. Kendisine imkan verilir, iktidara gelirse 6 ay 1 yıl arası gibi bir sürede terörü bitireceğini iddia ettiğini görmekteyiz.

1987 milletvekilliği seçimlerine gelindiğinde Türkeş'in istediği gibi partisini yeniden bir araya getiremediğini ve halkın sağ-sol partilerden daha çok ılımlı ve muhafazakar partilere yöneldiğini görüyoruz. 1989 mahalli seçimlerinde oylarını biraz daha artırarak bazı belediye ve köylerde etkisini artırmaya başladığını görüyoruz. 1991 seçimlerinde, önceki seçimde oy oranlarının yetersiz olduğunu ve baraj altında kalmama gereği üçlü ittifak olarak geçen, Islahatçı Demokrat Parti ve Refah Partisi ile ittifakını değerlendirmekteyiz. Böylece Türkeş'in yeniden güç kazanarak kendisi dahil 16 milletvekilini meclise taşıyarak, 1990 sonrası yeniden siyasi hayatta daha fazla söz sahibi olduğunu görmekteyiz.

1990 sonrası esaretten kurtulan ve bağımsızlığını kazanan Türk devletleri ile birlik olma çağrısını ve tüm dünya Türklerini bir araya getirdiği Türk Kurultayını nasıl

meydana getirdiğini, Türk dünyasının arasında siyasi faaliyetleri ve ideolojisi sayesinde kendisine "başbuğ" sıfatını almasını daha iyi anlamaktayız. 1993 yılında siyasi açıdan yurtta ve Türk devletleri arasında gücünü artıran Türkeş, yeniden MÇP'nin ismini değiştirerek 2. kez MHP'yi kurmuştur.

MHP'nin 9 Işık Doktrini aynı şekilde devam ederken, halkın güvenini geri kazanmaya başladığı görüyoruz. Hemen sonrasında yapılan 1994 yerel seçimlerinde 1980 öncesi oy oranının üzerine koyarak 100'ün üzerinde il ve ilçede seçimlere kazanmıştır. 1995 senesinde yapılan milletvekili seçimlerine ittifak yapma gereği duymayan Türkeş'in, bu seçimden bir hüsranla ayrıldığını, partisinin %10'luk barajı aşamayarak baraj altında kalmıştır. Böylece vefatına kadar geçen sürede siyasi hayatına meclis dışından verdiği mitingler ile devam etmiştir. Tezin son kısmında siyasilerin ve diğer Türk devletlerinin liderlerinin Türkeş hakkındaki görüşlerini belirtmekteyiz.

Tüm tez kapsamında Alparslan Türkeş'in siyasete nasıl girdiğini, MHP'yi ve Ülkü Ocaklarını nasıl kurduğunu belirtmekteyiz. Türkeş'in ideolojisinin nelerden oluştuğu, bu yolda nelerle karşılaştığı ve diğer siyasi partilerle kurduğu ittifakları belirtmekteyiz. Tarihimizde önemli bir yeri bulunan 1980 darbesinde Türkeş'in yaşadıklarını, parti mensupları ile birlikte yargılandıklarını ve mahkeme sürecini değerlendirmekteyiz.

1980 öncesinde ve sonrasında Türkeş'in, Türk toplulukları hakkındaki fikirlerini, PKK terör örgütü ve Kürt meselesi hakkındaki siyasi fikirlerini analiz etmekteyiz.1980 sonrası katıldığı seçimleri, seçimlere katılırken kurduğu ittifakları, seçim sonuçlarını ve hem parti içi hem meclisteki çatışmalarını görmekteyiz.

İdeolojisinin ve siyasi hayatının diğer Türk topluluklarını ve liderlerini nasıl etkilendiğini, Türk milletinin refahı ve gelişmesi için hayatını adadığını gördüğümüz Türkeş'in, 1944 yılından 1997 yılına kadar askeri, siyasi, ve Türk milleti adına göstermiş olduğu mücadeleyi, bunun dünyadaki yansımalarını, yabancı devletlerle ilişkilerini tez boyunca görmekteyiz. Türk dünyasının "bilge başbuğu" olarak kabul gören Türkeş'in, tarihimiz için Türk siyasetinde 1965-1997 arasında 32 yıllık geçmişindeki hayatını ve toplumumuza kattığı ideolojisini değerlendirerek incelemiş oluyoruz.

KAYNAKÇA

Akbıyık, Yaşar vd. , *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi 2. Cilt.* Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi, 2014.

Almanya Türk Federasyonu Yazarları, "Başbuğ'un Milliyetçilik Anlayışı". *Bülten Dergisi*. Özel Sayı, (2013): 23/23.

Anadol, Cemal, *Alparslan Türkeş, MHP ve Bozkurtlar,* İstanbul: Kamer Yayınları, 1995.

Cengiz, Oğuzhan. *Alparslan Türkeş.* İstanbul: Bilgeoğuz Yayınları, 2015.

Kürşat, Mehmet. *12 Eylül Zindanlarında Ülkücü Olmak,* İstanbul: Hoşgörü Yayınları, 2000

Ortaylı, İlber. *Cumhuriyetin İlk Yüzyılı.* İstanbul: Kronik Yayınevi, 2021.

Özçelik vd. , Ayfer. *Yakın Dönem Türk Politik Tarihi*. İstanbul: Anı Yayıncılık, 2006.

Özdemir, Zeki. "1965-1969 Yılları Arasında Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi ve Milliyetçi Hareket Partisi". Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, 2017.

Sanlı, Ferit Salim. ''Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi'nden Milliyetçi Hareket Partisi'ne Tarihsel Süreç, İdeoloji ve Politika 1960-1969". Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, 2017.

Sarıkaya, Yalçın ve Aksu, İsmail Faruk, "*Doğumunun 100. Yıldönümünde Lider Türkiye İçin Alparslan Türkeş Vizyonu".* Ankara: Tasav Yayınları, 2017.

Serçemeli, Ceyhun. "Ondörtler Olayı ve Başbuğ Alparslan Türkeş'in Hindistan Sürgünü". Ülkü Ocakları Eğitim ve Kültür Vakfı Dergisi. 171, (2017): 54/60.

Seyhan, Yaşar. "Alparslan Türkeş'in Biyografisi". *Ankara Ülkü Ocakları Dergisi.* 1, (1997): 5/5.

Turgut, Hulusi. *Şahinlerin Dansı,* İstanbul: ABC Yayınları, 1995

Turhan, Metin. *Alparslan Türkeş,* Ankara: Panama Yayınevi, 2016

Turhan, Metin. *Bilinmeyen Yönleri İle Alparslan Türkeş,* İstanbul: Bilgeoğuz Yayınları, 2009

Türkeş, Alparslan, *Türkiye'nin Meseleleri,* İstanbul: Kutluğ Yayınları, 1976

Türkeş, Alparslan. *9 Işık*. İstanbul: Ergenekon Yayınları, 1972

Ulkuyaz.org. "Alparslan Türkeş'in Bütün Eserleri", (Erişim Tarihi 04.01.2022), https://www.ulkuyaz.org.tr/alparslan-turkes-butun-eserleri/

Yalçın, Habib, *Alparslan Türkeş'in Bilinmeyen Anıları*. İstanbul: Bilge Karınca Yayınları, 2019.

Yalçın, Semih. *Alparslan Türkeş.* Ankara: Sivas Ülkü Ocakları Yayınları, 2001.

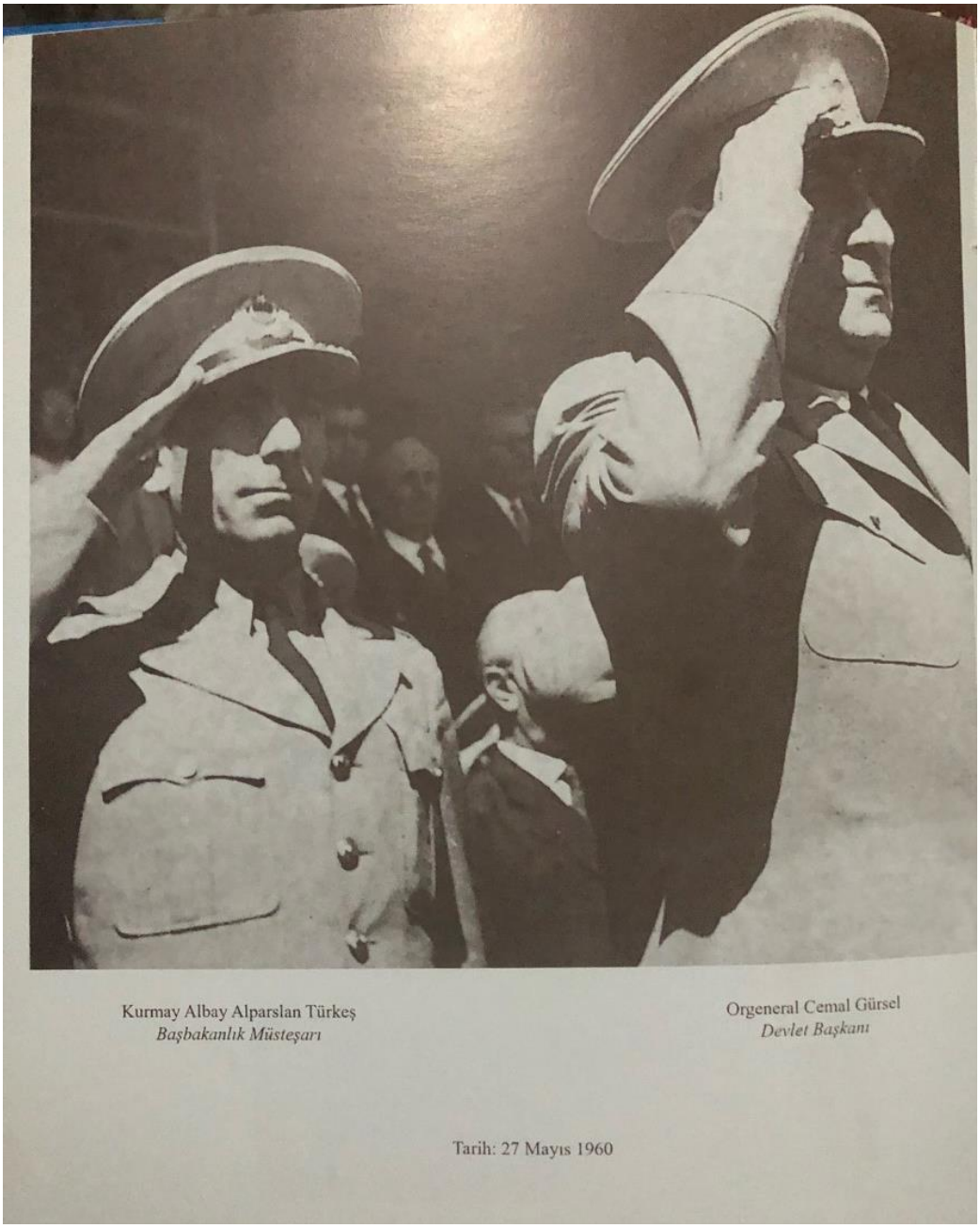
Yalçın, Semih. *Başbuğ Alparslan Türkeş,* Ankara: Berikan Yayınevi, 2017.

Yiğit, Hasan Hüseyin, "1995 Genel Seçimlerine Gidilen Süreçte Ekonomik ve Siyasi Ortam". Vizyoner Dergisi. 9/22 (2018):

Taylak, Muammer, *Alparslan Türkeş Fotoğraf Albümü,* Ankara: Tersaçı Grafik LTD. ,1998.

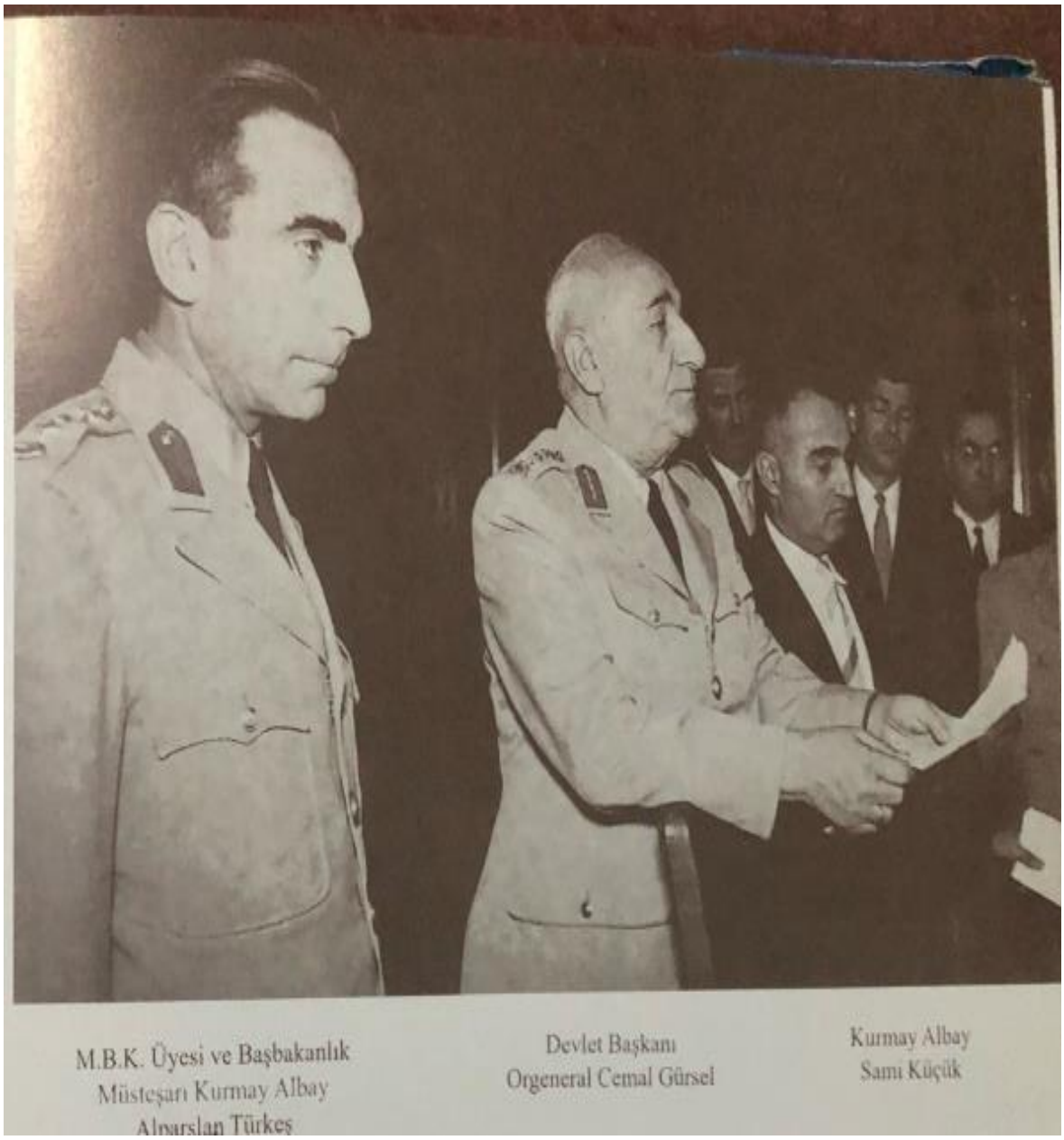
EKLER

EK 1. 1960 Darbesinde Alparslan Türkeş ve Cemal Gürsel[141]

141 Muammer Taylak, *Alparslan Türkeş Fotoğraf Albümü,* (Ankara, Terasçı Grafik LTD, 1998).

EK 2. Milli Güvenlik Komitesi Basın Açıklaması[142]

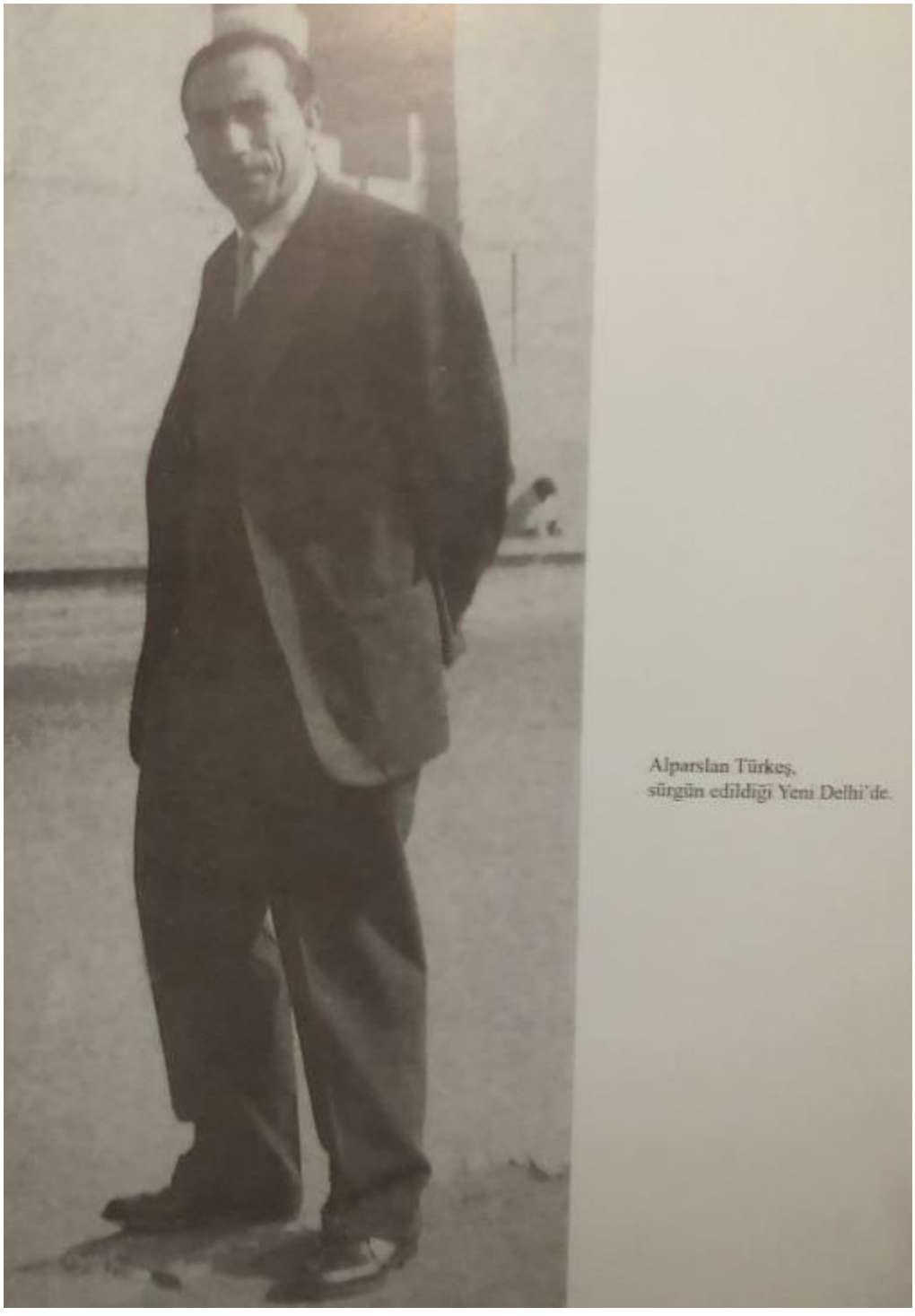
M.B.K. Üyesi ve Başbakanlık Müsteşarı Kurmay Albay Alparslan Türkeş

Devlet Başkanı Orgeneral Cemal Gürsel

Kurmay Albay Sami Küçük

142 Taylak, *Alparslan Türkeş.*

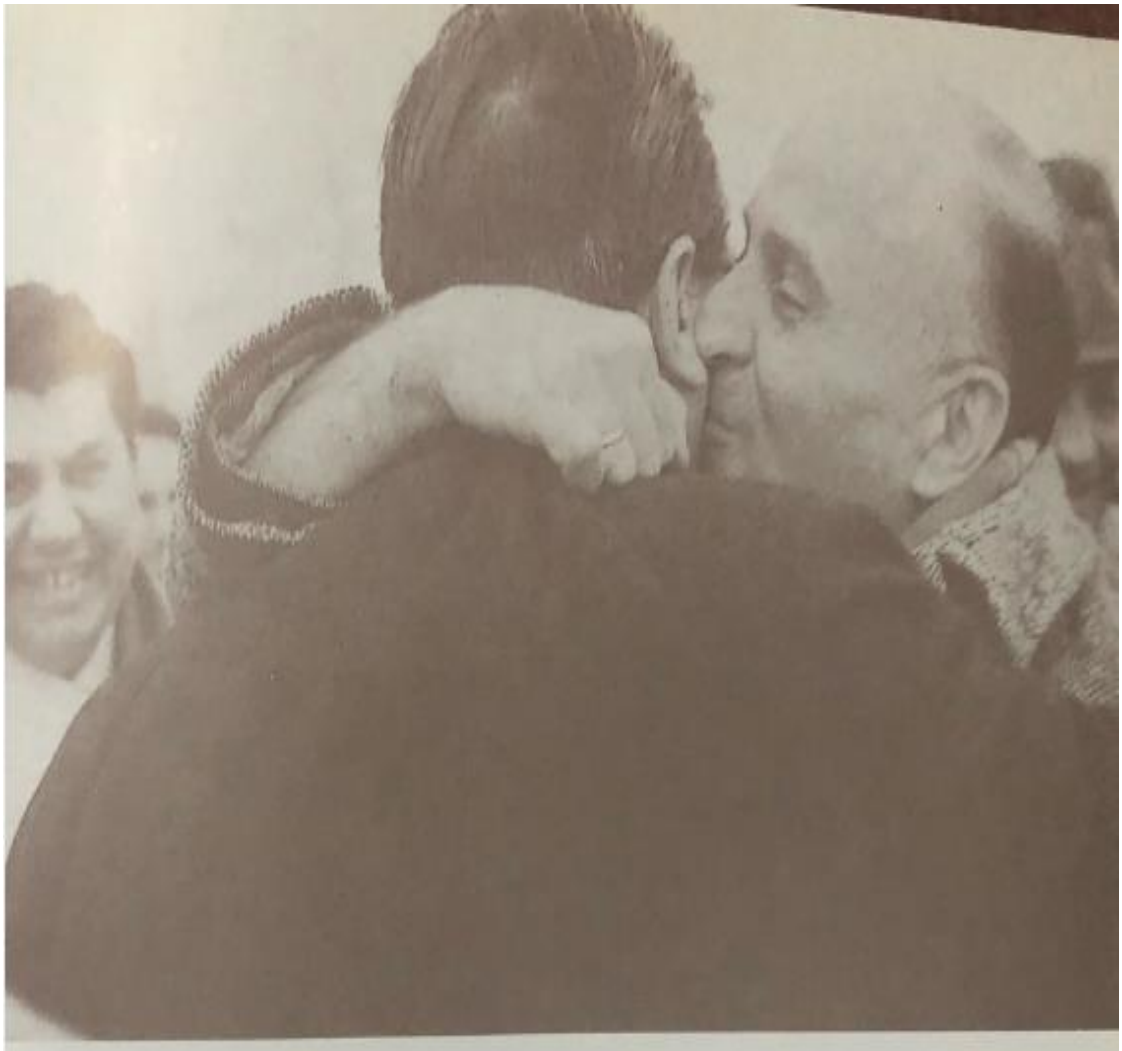
EK 3. 1960 Darbesi sonrası sürgün edildiği Hindistan'da[143]

Alparslan Türkeş,
sürgün edildiği Yeni Delhi'de.

143 Taylak, *Alparslan Türkeş*

EK 4. 1963 senesinde Alparslan Türkeş'in yurda dönüşü[144]

Alparslan Türkeş'in yurda dönüşünde Ankara'da Nihal Atsız'ın kardeşi
Nejdet Sancar tarafından muhabbet ile kucaklanışı
Tarih: 23 Şubat 1963

144 Taylak, *Alparslan Türkeş*

EK 5. Milliyetçi Cephe Hükümeti Görüşmeleri[145]

1974-1975 yıllarında ceryan eden çok yönlü olaylar, sağ görüşlü siyasi partilerin, bir koalisyon oluşturarak, ülke yönetimine hakim olmalarını zorunlu hale getirmiştir.

Bir basın organı olarak Ortadoğu Gazetesi, bu zorunluluğu milli bir görev şuuru ile benimsemiş, o tarihlerdeki çok yönlü neşriyatıyla bu oluşuma yardımcı olma gayreti içine girmiştir. Özellikle Muammer Taylak'ın başında bulunduğu gazetenin Ankara Temsilciliği bu görevi yüklenmiş, ileride bazı kişi ve çevrelerin maksatlı olarak "MİLLİYETÇİ CEPHE" diye vasıflandıracağı sağ partilerin oluşturacağı bir koalisyonun gerçekleştirilmesine temel hizmet görevini yapmıştır.

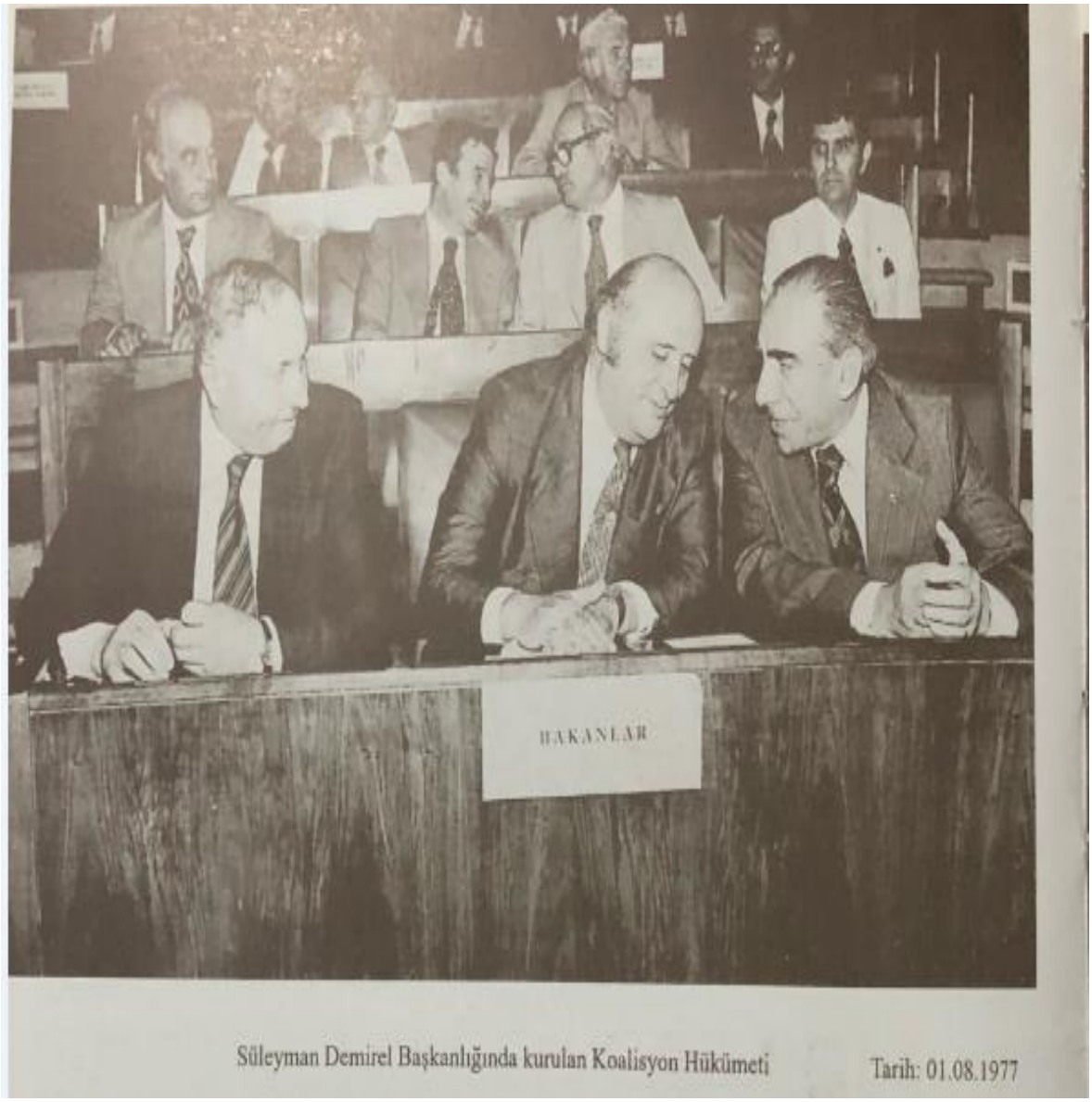
Bu fotoğraflar, Ortadoğu Gazetesi'nin Ankara Temsilciliğinde bu tarihi olayı sergilemektedir.

Alparslan Türkeş - Süleyman Demirel - Prof. Dr. Necmettin Erbakan
Tarih: 1975

145 Taylak, *Alparslan Türkeş*

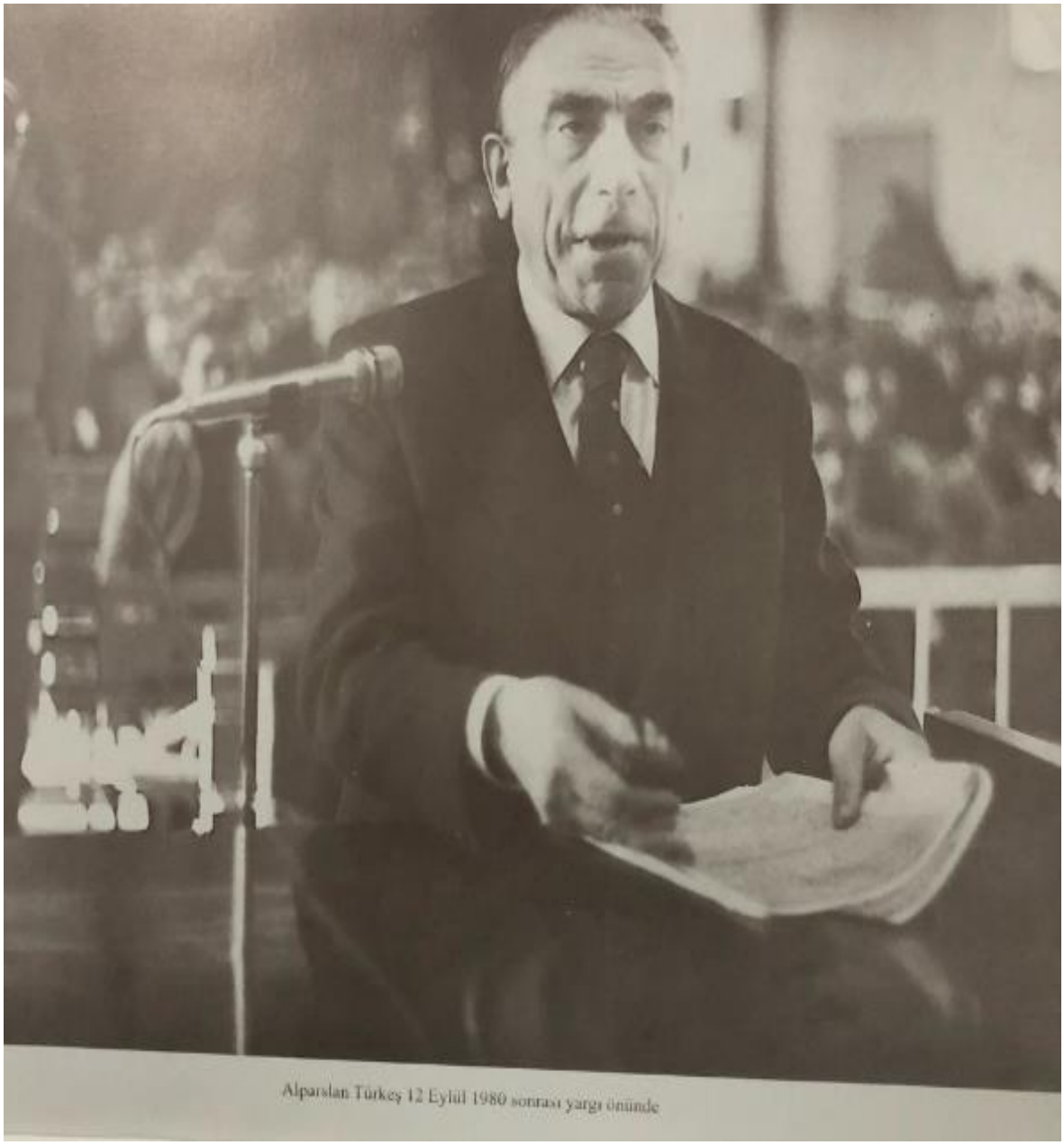
EK 6. Milliyetçi Cephe Hükümeti Meclis Görüşmeleri[146]

Süleyman Demirel Başkanlığında kurulan Koalisyon Hükümeti Tarih: 01.08.1977

146 Taylak, *Alparslan Türkeş*

EK 7. MHP ve Ülkücü Kuruluşlar Davası'nda Türkeş[147]

Alparslan Türkeş 12 Eylül 1980 sonrası yargı önünde

147 Taylak, *Alparslan Türkeş*

EK 8. 1980 Darbesi Yargılamaları Hakkında Cumhuriyet Gazetesi Haberi[148]

12 Eylül Mahkemelerinde Alparslan Türkeş ve 219 arkdaşı idamla yargılanmıştı. 20 Nisan 1981, Cumhuriyet

EK 9. 1980 Darbesi sonrası tutuklanan Türkeş ve Erbakan hakkında Hürriyet gazetesi haberi[149]

Alparslan Türkeş, Ankara Merkez Komutanlığı içerisindeki Ordu Dil ve İstihbarat Okulu'na götürülürken. 10 Ekim 1980, Hürriyet Gazetesi

148 Taylak, *Alparslan Türkeş*
149 Taylak, *Alparslan Türkeş*

EK 10. A.B.D. Ziyareti Sırasında Alparslan Türkeş[150]

Alparslan Türkeş, A.B.D.'ni ziyaretinde Türklerle birlikte

150 Taylak, *Alparslan Türkeş*

EK 11. Türk Federasyonu Kongresi[151]

Alparslan Türkeş, Türk Federasyon Kongresi'nde
Bonn Büyükelçimiz Onur Öymen ile

151 Taylak, *Alparslan Türkeş*

EK 12. Alparslan Türkeş ve Çeçen Lider Dudayev[152]

152 Taylak, *Alparslan Türkeş.*

EK 13. Alparslan Türkeş ve Kırım Türkleri Lideri Mustafa Cemiloğlu[153]

Alparslan Türkeş Kırım Türkleri'nin Lideri
Mustafa Cemiloğlu'nu muhabbetle kucaklarken

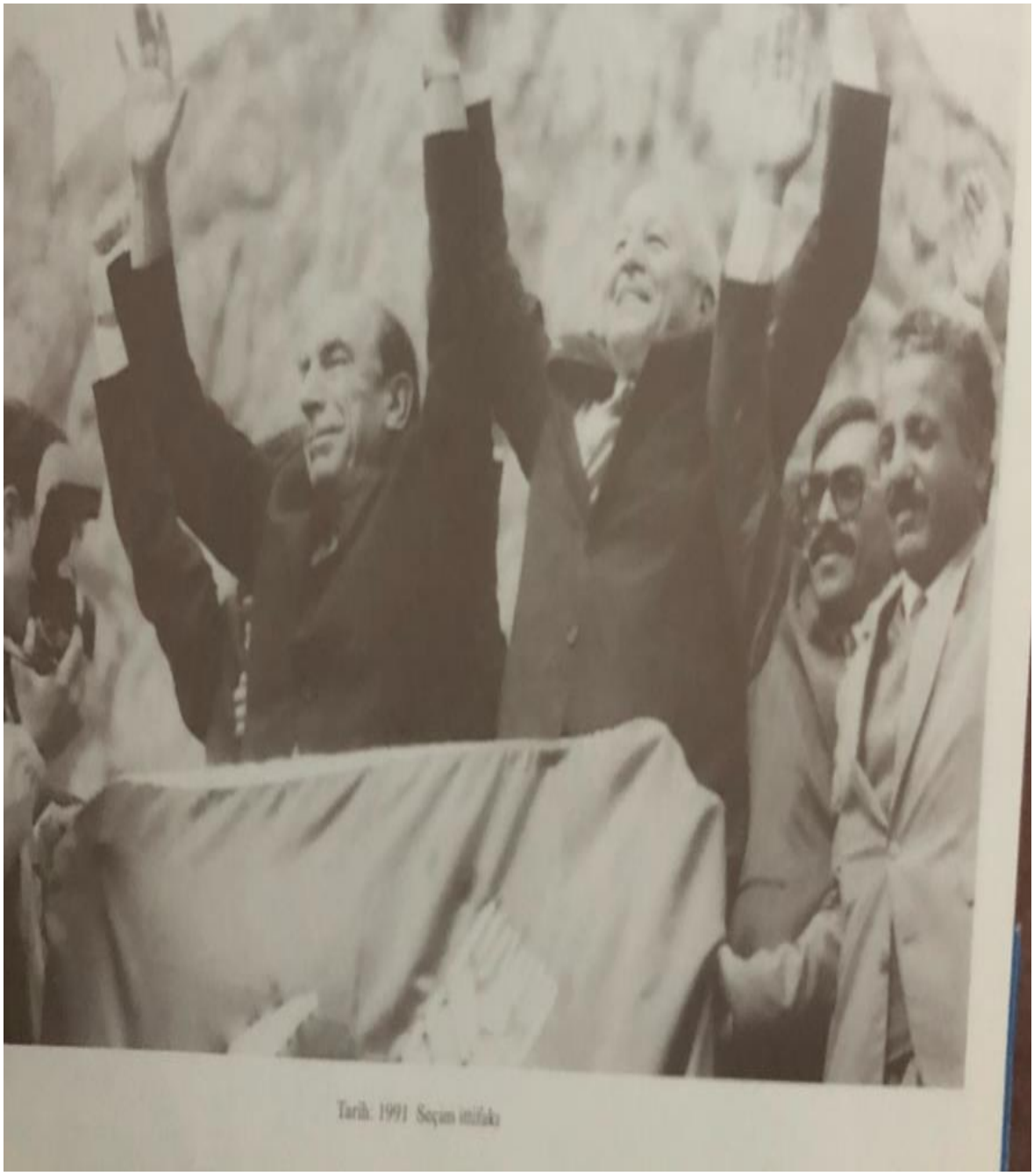
153 Taylak, *Alparslan Türkeş*

EK 14. Alparslan Türkeş ve Doğu Türkistan Önderi İsa Yusuf Alptekin[154]

154 Taylak, *Alparslan Türkeş*

EK 15. 1991 Seçimlerinde Necmettin Erbakan ve Alparslan Türkeş Mitingde[155]

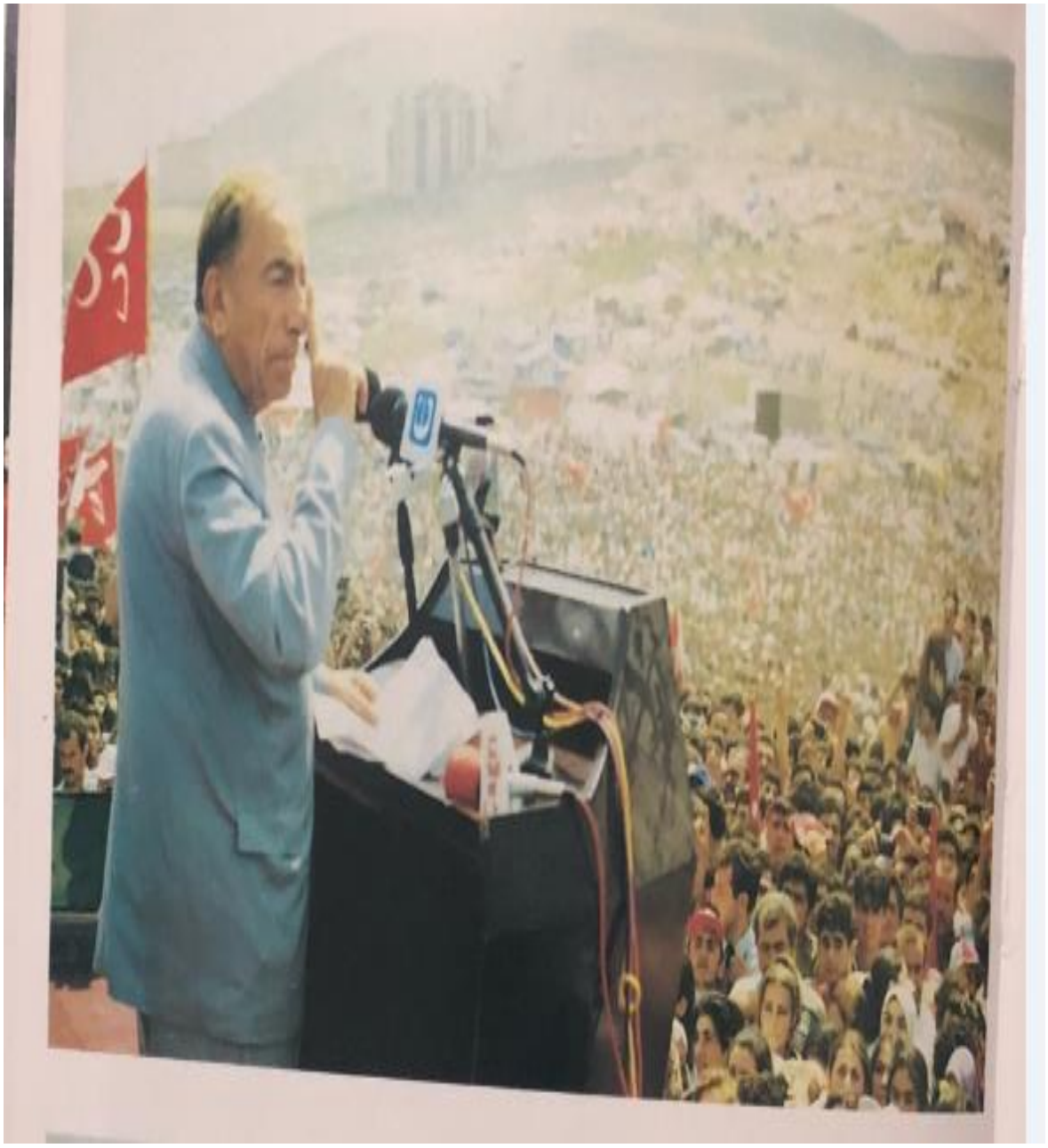
155 Taylak, *Alparslan Türkeş*

EK 16. Süleyman Demirel, KKTC Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş ve Alparslan Türkeş[156]

156 Taylak, *Alparslan Türkeş*

EK 17. Erciyes Türk Kurultayında Alparslan Türkeş Konuşma Yaparken[157]

157 Taylak, *Alparslan Türkeş*

EK 18. 3 Mayıs Türkçülük Gününde Azerbaycan Cumhurbaşkanı Ebulfez Elçibey, Alparslan Türkeş ve Hanim Halilova, Azerbaycan Özgürlük Meydanında[158]

Hanım Halilova - Alparslan Türkeş - Ebulfez Elçibey
Tarih: 3 Mayıs 1992

Alparslan Türkeş - Hanım Halilova - Ebulfez Elçibey Azerbaycan Özgürlük Meydanı'nda

158 Taylak, *Alparslan Türkeş*

EK 19. Alparslan Türkeş'in Vefatı Üzerine Milliyet Gazetesinin Haberi[159]

Milliyet

BASINDA GÜVEN

Ülkücü hareketin lideri kalbine yenik düştü

Türkeş öldü

MHP Genel Başkanı dün gece 22.45'te hayata veda et

Başbuğ'un yerine 3 aday

Dakika dakika sona doğru...

Çiller: Tarihi kişilik

Vasiyeti sağda birleşme

Özal'ın vefatı gibi

İhtilalin gür sesli albayı

Türkeş, son saatlerini yaşarken, yanında bulunan Köksal Toptan'a, "Türkiye'nin kurtuluşu, merkez sağın birleşmesinde" dedi

Haberleri 24. sayfada

[159] Taylak, *Alparslan Türkeş*

EK 20. Alparslan Türkeş'in Vefatı Üzerine Hürriyet Gazetesi Haberi[160]

Hürriyet

3 Nisan 1997 Çarşamba

Koltuk operasyonu adalete takıldı

Bozkurtun vedası

Türk siyasi hayatında Başbuğ olarak bilinen, MHP'nin efsanevi lideri Türkeş Ankara'da yüzbinlerin katıldığı muhteşem törenle son yolculuğuna uğurlandı.

Törende 7 bin polis görev yaptı

Ağar'a 'Bozkurtlar yuvaya' sloganı

Fethullah Gülen Hoca ile konuşmadı

Sakallı korumalar ortada yoktu

MHP gazetesinde ilan yarışı

Başbakan olarak uğurlayamadık

Gözyaşlarıyla uğurlandı

Başbuğ'a son görev

En vefalı KKTC

Cenazeye yüzbinlerce kişi katıldı

160 Taylak, *Alparslan Türkeş*

EK 21. Alparslan Türkeş'in Vefatı Üzerine Güneş Gazetesinin Haberi[161]

161 Taylak, *Alparslan Türkeş*